

Polisi Trwyddedu Tacsis

Fersiwn 11

Cerbydau, Gyrwyr a Gweithredwyr Cerbydau Hacni a Hurio Preifat

Cymeradwywyd gan y Pwyllgor Cofrestru a Thrwyddedu ar 10 Awst 2015 i'w roi ar waith ar 1 Hydref 2015

Diwygiadau

F.2 7 Ionawr 2016 - Atodiad B wedi'i ddiweddarau

F.3 26 Medi 2016 - gwnaed diwygiadau i'r canlynol:

- Paragraff 2.9 a 3.10 (Adnewyddiadau)
- Paragraff 2.3 a 2.9 (GDG)
- Paragraff 2.5 (Prawf Gwybodaeth)
- Paragraffau 2.6 a 2.9 (Archwiliadau Meddygol)

F.4 19 Rhagfyr 2016 - gwnaed diwygiadau i'r canlynol:

- Paragraff 2.3 (GDG)
- Ychwanegwyd paragraff 2.7 (Gwiriadau Mewnffudo)
- Paragraff 2.10 (Adnewyddu Trwyddedau Gyrwyr)
- Paragraff 4.3 (Trwyddedau Gweithredwyr)
- Atodiad A (Y Weithdrefn Ymgeisio ar gyfer Gyrwyr)

F.5 14 Awst 2017 - gwnaed diwygiadau i'r canlynol:

- Paragraff 2.7 (Deddf Cydraddoldeb 2010 - eithrio meddygol)
- Paragraff 3.11 (Deddf Cydraddoldeb 2010 - rhestr ddynodedig o gerbydau)
- Atodiad D (Y weithdrefn ymgeisio ar gyfer trwydded cerbyd hacni/cerbyd hurio preifat)
- Atodiad H (amodau cerbyd cerbydau hacni)
- Atodiad I (amodau cerbyd cerbydau hurio preifat)

F.6 12 Mehefin 2018 - gwnaed diwygiadau i'r canlynol:

- Paragraff 2.3 (Y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd)
- Paragraff 2.11 (Adnewyddu Trwydded - tystysgrif GDG)
- Paragraff 2.11 (Adnewyddu Trwydded - adroddiad archwiliad meddygol)
- Paragraff 3.5 (Archwiliadau cerbyd - cerbyd yn methu)

F.7 10 Chwefror 2020 - gwnaed diwygiadau i'r canlynol:

- Paragraff 2.5 (cronfa ddata NR3)
- Disodlwyd Atodiad B

F.8 29 Mehefin 2020 - gwnaed diwygiadau i'r canlynol:

- Ychwanegwyd Atodiad N – Manylebau ar gyfer gosod sgriniau

F.9 6 Mawrth 2023 - gwnaed diwygiadau i'r canlynol:

- Atodiad E (Manylion cerbydau hacni)

F.10 19 Chwefror 2024 - gwnaed diwygiadau i'r canlynol:

- Paragraff 2.5 (Cofrestr genedlaethol o achosion o wrthod a dirymu trwyddedau gyrwyr tacsî)
- Paragraff 2.7 (Ffitrwydd meddygol)
- Ychwanegwyd paragraff 2.10 (Gwiriadau Treth CThEM)
- Paragraff 2.12 (Parhad y drwydded)
- Cafwyd gwared ar baragraff 3.12 (Gosod sgriniau amddiffynnol dros dro)
- Disodlwyd Atodiad A (Y weithdrefn ymgeisio ar gyfer trwydded i yrru cerbyd hacni/cerbyd hurio preifat)
- Atodiad C (Amodau ar gyfer trwyddedu gyrwyr hurio preifat)
- Atodiad D (Y weithdrefn ymgeisio ar gyfer trwydded cerbyd hacni/cerbyd hurio preifat)
- Atodiad L (Amodau ar gyfer trwyddedu gweithredwyr hurio preifat)

1.0 **Cyflwyniad**

Mae CBS Castell-nedd Port Talbot, y cyfeirir ato o hyn ymlaen fel 'yr Awdurdod Trwyddedu' yn gyfrifol am reoleiddio masnachau cerbydau hacni a hurio preifat ym mwrdeistref sirol Castell-nedd Port Talbot. Caiff y rheoliad ei bennu gan gyfres o brosesau trwyddedu.

Wrth arfer ei gyfrifoldebau, mae'r Awdurdod Trwyddedu'n cydnabod anghenion preswylwyr a'r cyhoedd yn gyffredinol i gael mynediad at wasanaethau tacsî diogel, cyfleus ac effeithiol a phwysigrwydd y ddarpariaeth hon i'r fasnach dacsîs a'r economi leol.

Wrth ddatblygu'r polisi hwn, mae'r Awdurdod Lleol wedi ymgynghori â'r cyhoedd yn gyffredinol a'r fasnach yn benodol, ac ystyriwyd y canlynol:

- Yr amcanion trwyddedu
- 'Canllaw Arfer Gorau Trwyddedu Tacsîs a Cherbydau Hurio Preifat' yr Adran Drafnidiaeth, 2006
- Ddeddfwriaeth gyfredol
- Polisiâu presennol CBS Castell-nedd Port Talbot

Mae'r polisi'n nodi gofynion a safonau cyffredinol y mae'n rhaid eu bodloni. Wrth arfer ei ddisgresiwn wrth gyflawni ei swyddogaethau rheoleiddio, bydd y cyngor yn rhoi sylw i'r ddogfen bolisi hon. Fodd bynnag, caiff pob cais neu gam gorfodi ei ystyried yn ôl ei haeddiant.

Bydd yr Awdurdod Drwyddedu yn mabwysiadu ac yn ymgymryd â'i swyddogaethau trwyddedu cerbydau hacni/cerbydau hurio preifat gyda'r nod o hyrwyddo'r amcanion trwyddedu canlynol.

- (a) Diogelwch ac iechyd gyrwyr a'r cyhoedd
- (b) Diogelwch a chyfforddusrwydd cerbydau a mynediad iddynt
- (c) Atal troseddau ac anhrefn ac amddiffyn defnyddwyr
- (ch) Annog cynladwyedd amgylcheddol

(d) Hyrwyddo gweledigaeth CBS Castell-nedd Port Talbot

2.0 Gyrwyr

2.1 Y broses ymgeisio

Mae'r adran hon yn berthnasol i yrwyr cerbydau hacni a hurio preifat. Mae'n rhaid i yrwyr fodloni'r awdurdod eu bod yn bobl addas a phriodol i fod yn yrwyr trwyddedig.

Mae'r Awdurdod Trwyddedu'n ceisio sicrhau bod gwasanaethau cerbydau hacni a hurio preifat yn y fwrdeistref sirol o safon dda. Llunnir y weithdrefn ymgeisio i sicrhau y cynhelir y safonau hyn a'u monitro'n barhaus ar gyfer gwelliant.

Mae'n ofyniad cyfreithiol bod gyrwyr cerbydau hacni neu gerbydau hurio preifat yn cael trwydded gan yr awdurdod trwyddedu i yrru'r cerbydau hynny. Nodir y weithdrefn ymgeisio yn **Atodiad A**.

2.2 Cyffredinol

Dylai pob gyrrwr cerbyd hacni a hurio preifat fod yn o leiaf 21 oed. Bydd angen i'r Pwyllgor Cofrestru a Thrwyddedu ystyried ceisiadau gan unrhyw berson dan 21 oed.

Mae deddfwriaeth yn deddfu bod yn rhaid i ymgeisydd fod wedi meddu ar Drwydded Yrru lawn a roddir o dan Ddeddf Traffig Ffyrdd 1972 sy'n ei awdurdodi i yrru cerbyd modur am o leiaf 1 flwyddyn cyn dyddiad y cais.

Gellir rhoi trwydded yrru i yrrwr rhan-amser ond mae'r Awdurdod Trwyddedu'n cadw'r hawl i wrthod rhoi trwydded lle mae'r ymgeisydd eisoes wedi'i gyflogi fel gyrrwr mewn rhyw weithgarwch arall e.e. Gyrrwr bws neu yrrwr cludiant.

2.3 Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (GDG)

Mae angen i ymgeiswyr a deiliaid trwydded gyflwyno gwiriad GDG manwl (gwiriad collfarnau troseddol) ar gyfer pob cais newydd ac wedi hynny, cyn adnewyddu'r drwydded. Bydd gofyn i ddeiliad trwydded sydd wedi derbyn trwydded flynyddol gael gwiriad GDG bob 3 blynedd. Defnyddir canlyniad y datgeliad hwn i gynorthwyo'r Awdurdod Trwyddedu wrth benderfynu a yw'r ymgeisydd yn berson 'addas a phriodol'.

Cwblheir ceisiadau'r GDG gan ddefnyddio system ymgeisio'r GDG ar-lein. Mae'n rhaid i chi ddarparu cyfeiriad e-bost i'r Awdurdod Trwyddedu er mwyn cael mynediad at y system ar-lein.

Ceir mwy o wybodaeth am broses ymgeisio'r GDG ar-lein yn y weithdrefn ymgeisio yn **Atodiad A**.

Yr ymgeisydd neu ddeiliad y drwydded fydd yn talu am holl gostau cael y gwiriad GDG.

Bydd yr awdurdod trwyddedu ond yn derbyn tystysgrifau datgeliad GDG sydd ar gyfer y categori gweithlu cywir; y categori cywir yw "gweithlu arall".

Rhaid bod y dystysgrif GDG wedi cael ei rhoi llai na 3 mis cyn y diwrnod y mae'r Awdurdod Trwyddedu'n penderfynu ar y cais (nid y diwrnod y cyflwynir y cais).

Mae gyrwyr cerbydau hacni a hurio preifat wedi'u heithrio o Ddeddf Adsefydlu Troseddwy 1974. Mae hyn yn golygu y gall hyd yn oed collfarnau sydd wedi darfod gael eu hystyried wrth i'r awdurdod benderfynu a yw ymgeisydd yn berson 'addas a phriodol'.

Mae angen i ymgeiswyr o wledydd y tu allan i'r Deyrnas Unedig nad ydynt wedi byw yn y Deyrnas Unedig cyn eu pen-blwydd yn 16 oed ac ymgeiswyr sydd wedi byw y tu allan i'r DU ers dros 6 mis, gwblhau gwiriad GDG a chael gafael ar dystysgrif ymddygiad da a ddilyswyd ac a gyfieithwyd gan y llysgenhadaeth berthnasol. Mae hyn er mwyn sicrhau y gellir cynnal gwiriad troseddol cyflawn ar yr ymgeisydd. Mae gwybodaeth am gael gwiriad cofnod troseddol tramor ar gael ar wefan y Ganolfan er Diogelu'r Isadeiledd Cenedlaethol ar y cyfeiriad gwe canlynol:

<https://www.cpni.gov.uk>

Gellir defnyddio llinell gymorth cyflogwyr Y Swyddfa Gartref (0300 123 4699) i gael gwybodaeth gyffredinol am ddogfennaeth fewnfudo. Gall cyflogwyr a'r awdurdod trwyddedu hefyd gael gwybodaeth am statws mewnfudo fesul achos penodol, gan gynnwys p'un a oes gan ymgeisydd ganiatâd i weithio neu fanylion am gyfyngiadau gwaith gan Y Swyddfa Gartref.

2.4 Gwasanaeth Diweddarau'r GDG

Bydd yr Awdurdod Trwyddedu'n cwblhau gwiriad statws GDG ar gyfer pob gyrrwr trwyddedig bob chwe mis yn unol â'r safonau a gyflwynwyd gan yr Adran Drafnidiaeth a Llywodraeth Cymru.

I hwyluso'r gwiriadau hyn, anogir yn gryf i yrwyr danysgrifio ar gyfer gwasanaeth diweddarau'r GDG a chynnal tanysgrifiad parhaus trwy gydol cyfnod eu trwydded. Mae hefyd yn ofynnol i yrwyr ddarparu caniatâd angenrheidiol i'r

Awdurdod Trwyddedu i gyflawni gwiriadau statws trwy wasanaeth diweddarau'r GDG.

Bydd gyrrwyr sy'n dewis peidio â thanysgrifio i wasanaeth diweddarau'r GDG, neu bod y tanysgrifiad yn gorffen, wedi'i ohirio, neu fel arall ddim ar gael, yn parhau i fod yn destun gofynion monitro GDG yr Awdurdod Trwyddedu bob chwe mis. Mewn sefyllfaoedd o'r fath, bydd yn ofynnol i'r gyrrwr feddu ar dystysgrif datgeliad GDG manwl a ariennir ganddo ef ei hun bob chwe mis i alluogi'r Awdurdod Trwyddedu i barhau i asesu ei addasrwydd i ddal trwydded.

Gallu methu â darparu datgeliad GDG boddhaol ar gais arwain at ohirio trwydded y gyrrwr neu, lle bo'n briodol, gwrthod cais am adnewyddu trwydded. Bydd unrhyw ohiriad yn parhau i fod mewn grym nes bod yr Awdurdod Trwyddedu wedi derbyn datgeliad GDG manwl boddhaol ac wedi'i asesu, a'i fod yn fodlon bod y gyrrwr yn parhau i fod yn berson addas a phriodol i feddu ar Drwydded Gyrru Cerbydau Hacni a Cherbydau Hurio Preifat.

2.5 Tystysgrif o Ymddygiad Da

Bydd angen i ymgeiswyr sydd wedi treulio 6 mis neu fwy (p'un ai'n barhaus neu mewn cyfanswm) sy'n byw tu allan i'r Deyrnas Unedig tra'n 18 neu'n hŷn ddarparu gwiriad cofnod troseddol i'r Awdurdod Trwyddedu o'r wlad/gwledydd yr ymwelwyd â hi/nhw yn y cyfnod yr oedd yr ymgeisydd dramor.

Bydd yn ofynnol i'r ymgeisydd dalu am unrhyw wiriadau o'r fath.

I'r gwledydd lle nad oes gwiriadau ar gael, bydd angen tystysgrif o ymddygiad da wedi'i dilysu gan y Llysgenhadaeth briodol ar yr Awdurdod Trwyddedu. Rhaid bod y dystysgrif fod wedi'u dilysu, ei chyfieithu a'i selio gan y Llysgenhadaeth neu'r Uwch Gomisiwn. Mae gwybodaeth ynglŷn â thystysgrifau ymddygiad da neu ddogfennau tebyg o nifer o wahanol wledydd ar gael ar [Criminal records checks for overseas applicants - GOV.UK](#)

2.6 Polisi ar gyfer asesu addasrwydd darpar yrwyr a gweithredwyr a rhai presennol

Mae'r Awdurdod Trwyddedu wedi mabwysiadu polisi sy'n darparu arweiniad ar y meini prawf a gaiff eu hystyried wrth benderfynu a yw ymgeisydd neu ddeiliad trwydded presennol yn berson addas a phriodol i ddal trwydded yrru cerbyd hacni a hurio preifat a /neu drwydded gweithredwr. Nodir y polisi yn **Atodiad B**.

Mae gan unrhyw ymgeisydd y gwrthodir iddo gael trwydded yrru am y rheswm nad yw'n berson addas a phriodol hawl i apelio i'r Llys Ynadon.

2.7 Y Gofrestr Genedlaethol o Achosion o Wrthod a Dirymu Trwyddedau Gyrwyr Tacsî (NR3)

Mae'r awdurdod trwyddedu yn darparu gwybodaeth i'r Gofrestr Genedlaethol o Achosion o Wrthod a Dirymu Trwyddedau Gyrwyr Tacsî (NR3), mecanwaith ar gyfer trwyddedu awdurdodau i rannu manylion unigolion y mae eu trwydded yrru cerbyd hacni neu hurio preifat wedi cael ei diddymu, neu mae eu cais am drwydded wedi cael ei wrthod. Mae hyn yn angenrheidiol ar gyfer perfformio tasg yr ymgwymerir â hi er budd y cyhoedd neu i arfer awdurdod swyddogol a roddwyd i'r Awdurdod Trwyddedu - hynny yw, asesu p'un a yw unigolyn yn berson addas a phriodol i feddu ar drwydded yrru cerbyd hacni neu hurio preifat.

Felly:

- Os yw trwydded yrru cerbyd hacni a hurio preifat yn cael ei diddymu, neu os yw cais am drwydded o'r fath yn cael ei wrthod, bydd yr Awdurdod Trwyddedu yn cofnodi'r penderfyniad yn awtomatig ar y gofrestr NR3.
- Caiff yr holl geisiadau am drwydded yrru newydd neu i adnewyddu trwydded yrru eu gwirio'n awtomatig yn erbyn y gofrestr NR3. Os yw chwiliad o'r gofrestr NR3 yn nodi cydweddiad gydag ymgeisydd, bydd yr Awdurdod Trwyddedu'n ceisio gwybodaeth bellach am y cofnod ar y gofrestr gan yr awdurdod a'i gofnododd. Caiff unrhyw wybodaeth a dderbynnir o ganlyniad i chwiliad o'r gofrestr NR3 ei defnyddio mewn perthynas â'r cais am drwydded penodol, ac ni fydd yn cael ei chadw ar ôl i benderfyniad ynghylch y cais hwnnw gael ei wneud.

Bydd yr wybodaeth a gofnodir ar y gofrestr NR3 ei hun yn gyfyngedig i'r canlynol:

- Enw
- Dyddiad geni
- Cyfeiriad a manylion cyswllt
- Rhif yswiriant gwladol
- Rhif y drwydded yrru
- Y penderfyniad a wnaed
- Dyddiad y penderfyniad
- Dyddiad y ddaeth y penderfyniad i rym

Caiff yr wybodaeth ei chadw ar y gofrestr NR3 am gyfnod o 11 mlynedd.

2.8 Prawf Gwybodaeth ac Addasrwydd

Mae'n ofynnol i ymgeiswyr gwblhau'r Prawf Gwybodaeth ac Addasrwydd cyn y gellir gwneud penderfyniad i gymeradwyo trwydded gyrrwr newydd.

Mae'r Prawf Gwybodaeth ac Addasrwydd yn cynnwys cyfres o asesiadau ar sail fideos a chwestiynau ynghylch cynnwys y fideos, y polisi hwn, deddfwriaeth trwyddedu tacsis briodol a gwybodaeth am yr ardal leol. Mae'n ofynnol i ymgeiswyr gyrraedd lleiafswm o 80% ym mhob rhan o'r prawf.

Fel rhan o'r prawf, disgwylir i ymgeiswyr ddangos gwybodaeth fanwl o ardal Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot gan gynnwys lleoliadau, llwybrau, cyfleusterau a thirnodau allweddol yng Nghastell-nedd, Port Talbot a Phontardawe. Dylid meddu ar yr wybodaeth hon cyn cwblhau'r prawf.

2.9 Ffitrwydd Meddygol

Mae angen i ymgeiswyr gyflwyno adroddiad archwiliad meddygol (gan ddefnyddio'r ffurflen a nodir gan yr Awdurdod Lleol) a gwblhawyd gan ymarferydd meddygol a gofrestrwyd ar Gofrestr Y Cyngor Meddygol Cyffredinol. Mae'n rhaid bod gan yr ymarferydd meddygol fynediad at gofnod meddygol yr ymgeisydd neu gofnod cryno a bydd angen llofnodi datganiad sy'n cadarnhau bod y cofnod wedi cael ei ystyried fel rhan o'r archwiliad.

Rhaid bod yr adroddiad ar yr archwiliad meddygol yn cael ei gyflwyno llai na 4 mis cyn y diwrnod y mae'r Awdurdod Trwyddedu'n penderfynu ar y cais (nid y diwrnod y cyflwynir y cais).

Bydd yr archwiliad meddygol yn sicrhau bod yr ymgeisydd yn bodloni holl ofynion safonau cymhwyster i yrru Grŵp 2 y DVLA.

Mae angen adroddiad archwiliad meddygol wrth gyflwyno cais am y tro cyntaf ac ar ôl hyn pan fydd deliad y drwydded yn cyrraedd 45 oed (lle bydd deiliad trwydded yn cyrraedd 45 oed yn ystod cyfnod y drwydded, bydd archwiliad meddygol yn ofynnol ar ddechrau'r drwydded).

Ar ôl 45 oed, bydd archwiliad meddygol yn ofynnol bob tro yr adnewyddir y drwydded hyd at 65 oed, yna bydd angen adroddiad archwiliad meddygol bob blwyddyn.

Yn ogystal, gall yr Awdurdod Trwyddedu gyfarwyddo unrhyw ddeiliad trwydded i ddarparu tystiolaeth foddhaol ar ffurf tystysgrif feddygol, sy'n nodi bod deiliad y

drwydded yn bodloni safonau gofynnol Grŵp 2, os amheuir ei gymhwyster meddygol.

Os yw'n ymddangos i'r awdurdod nad yw ymgeisydd na gyrrwr trwyddedig yn bodloni'r safonau meddygol gofynnol, ac y gall fod hyn yn peryglu diogelwch y cyhoedd, ni fydd yr Awdurdod Trwyddedu yn cymeradwyo rhoi trwydded neu adnewyddu trwydded, a chaiff unrhyw drwydded bresennol ei hatal neu ei diddymu.

Yr ymgeisydd neu ddeiliad y drwydded fydd yn talu holl gostau cael y dystysgrif feddygol berthnasol.

Diabetes

Bydd ymgeiswyr sy'n gwneud cais am drwydded yrru neu'r gyrrwr trwyddedig hynny sy'n ddiabetig neu'n dod yn ddiabetig sy'n ddibynnol ar inswlin yn gorfod cael eu hystyried gan y Pwyllgor Cofrestru a Thrwyddedu, a bydd disgwyl iddynt fodloni'r meini prawf canlynol:

- a) Wedi bod yn cymryd inswlin am o leiaf 4 wythnos;
- b) Heb ddioddef pwl o hypoglycaemia lle'r oedd angen cymorth person arall yn y 12 mis diwethaf;
- c) Wedi cael archwiliad gan arbenigwr diabetes a darparu adroddiad gan yr arbenigwr hwnnw (a roddwyd yn y 3 mis blaenorol) i gefnogi pob cais, sy'n cadarnhau hanes o reoli diabetes mewn modd cyfrifol, gyda'r risg leiaf o analluogrwydd oherwydd hypoglycaemia;
- ch) Yn defnyddio mesurydd glwcos gwaed modern a chanddo sglodyn cof i fonitro glwcos gwaed o leiaf ddwywaith ac ar adegau sy'n berthnasol i yrru (heb fod yn fwy na dwy awr cyn dechrau'r daith gyntaf a phob 2 awr wrth yrru)
- d) Yn yr archwiliad gan yr arbenigwr diabetes, rhaid i'r darlleniadau glwcos gwaed ar gyfer y 3 mis diwethaf fod ar gael.- Rhaid sicrhau bod tystiolaeth o'r fath ar gael ar gais swyddog awdurdodedig;
- dd) Nid oes gan y gyrrwr gyflwr arall a fyddai'n golygu ei fod yn berygl wrth yrru cerbydau hacni a hurio preifat; ac

- e) Mae'n addo cydymffurfio â chyfarwyddiadau'r meddyg(on) sy'n trin y diabetes a rhoi gwybod ar unwaith i'r Awdurdod Trwyddedu os bydd unrhyw newid arwyddocaol i'r cyflwr.

2.10 Eithriadau Meddygol Deddf Cydraddoldeb 2010

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn ei gwneud hi'n anghyfreithlon i wrthod gwasanaeth cerbyd hacni neu hurio preifat i bobl sy'n defnyddio cadeiriau olwyn neu deithwyr a chanddynt gŵn cymorth, neu i godi mwy o dâl arnynt.

Os oes gan yrrwr gyflwr meddygol, anabledd neu gyflwr corfforol sy'n ei gwneud hi'n amhosib neu'n afresymol o anodd iddo ymgymryd â'r dyletswyddau a osodir gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, gall yr Awdurdod Trwyddedu roi tystysgrif eithrio i'r gyrrwr.

Gellir gwneud cais am eithriad drwy'r ffurflen gais ragnodedig, sydd ar gael gan yr Is-adran Trwyddedu neu yn <https://beta.npt.gov.uk/cy/busnes/trwyddedau/>.

Disgwylir i ymgeiswyr ddarparu adroddiad i'r Awdurdod Trwyddedu oddi wrth eu Meddyg Teulu neu ymarferydd cyffredinol a chanddo fynediad at gofnodion meddygol yr ymgeisydd, sy'n cefnogi'r cais am eithriad. Er mwyn helpu gyda'r broses hon, mae'r ffurflen gais yn cynnwys gwybodaeth am eithriadau meddygol ar gyfer y Meddyg Teulu ac adran y mae'n rhaid i'r Meddyg Teulu ei chwblhau.

Y Pwyllgor Cofrestru a Thrwyddedu fydd yn penderfynu ar bob cais am dystysgrif eithrio.

Os yw'r eithriad yn cael ei ganiatáu, bydd y gyrrwr yn derbyn hysbysiad i ddangos hyn, a fydd yn cael ei arddangos ar ochr i mewn y cerbyd, yn uniongyrchol y tu ôl i'r ffenestr flaen. Caiff yr hysbysiad ei arddangos pan fo'r gyrrwr a enwyd ar yr hysbysiad yn gyrru'r cerbyd yn unig.

Gellir apelio yn erbyn penderfyniad i roi eithriad i'r Llys Ynadon o fewn 28 niwrnod o wrthod y cais.

2.11 Gwiriadau mewnfudo

Bydd yr Awdurdod Trwyddedu'n ymgymryd â gwiriadau mewnfudo'n unol â Deddf Mewnfudo 2016. Bydd angen i bob ymgeisydd sy'n gwneud cais am drwydded yrru cerbyd hacni a hurio preifat (gan gynnwys y rheini sydd am

adnewyddu trwydded) ddarparu naill ai pasbort neu dystysgrif geni lawn y DU (mae angen dogfen yswiriant gwladol hefyd lle darperir dystysgrif geni lawn y DU) i alluogi'r Awdurdod Trwyddedu i gadarnhau cymhwysedd i weithio yn y DU.

Dylai ymgeiswyr nad oes ganddynt basport na thystysgrif geni'r DU gysylltu â'r Is-adran Trwyddedu i drafod a yw unrhyw ddogfennaeth amgen yn dderbyniol.

Bydd yr awdurdod Trwyddedu'n gwirio statws mewnfudo'r ymgeisydd gyda'r Swyddfa Gartref. Os yw gwiriadau'n datgelu bod gan ymgeisydd ganiatâd cyfreithiol parhaol i fyw neu weithio yn y DU, ni fydd angen cysylltu â'r Swyddfa Gartref ynghylch gwiriadau pellach.

Os yw gwiriadau'n datgelu bod gan ymgeisydd ganiatâd cyfreithiol cyfyngedig i fyw neu weithio yn y DU, gellir rhoi trwydded am gyfnod byrrach.

Ni fydd yr Awdurdod Trwyddedu'n rhoi trwydded i unrhyw ymgeisydd nad oes ganddo ganiatâd cyfreithiol i fyw neu weithio yn y DU; mae hyn yn unol â Deddf Mewnfudo 2016.

2.12 Gwiriadau Treth CThEF

Bydd angen i ymgeiswyr sy'n gwneud cais i adnewyddu trwydded yrru cerbyd hacni a hurio preifat neu sy'n gwneud cais am drwydded a ddelir yn flaenorol o fewn y 12 mis diwethaf ddarparu côd gwirio treth, y gellir dod o hyd iddo yma: <https://www.gov.uk/guidance/complete-a-tax-check-for-a-taxi-private-hire-or-scrap-metal-licence>

Nid oes angen i ymgeiswyr sy'n gwneud cais am drwydded yrru cerbyd hacni a hurio preifat am y tro cyntaf ddarparu côd gwirio treth ac yn lle, dylent ddilyn yr arweiniad ynghylch cyfrifoldebau treth, y gellir ei ddarllen yma: <https://www.gov.uk/guidance/confirm-your-tax-responsibilities-when-applying-for-a-taxi-private-hire-or-scrap-metal-licence>

2.13 Trwyddedau Deuol

Bydd gan yr holl drwyddedau gyrru a roddir gan yr Awdurdod Trwyddedu effaith ddeuol. Bydd hyn yn caniatáu i yrrwr trwyddedig yrru cerbyd hacni a/neu hurio preifat.

2.14 Hyd y drwydded

Rhoddir trwyddedau gweithredwyr am gyfnod o 3 blynedd, fodd bynnag mae gan yr Awdurdod Trwyddedu'r disgresiwn i roi trwyddedau am gyfnod byrrach, os yw'n ystyried bod hyn yn briodol i amgylchiadau'r achos.

Pan fydd deiliad trwydded yn cyrraedd 65 oed, rhoddir trwydded 1 flwyddyn i gyd-fynd â gofynion meddygol blynyddol.

Rhoddir trwydded 1 flwyddyn i ddeiliaid trwydded a chanddynt gyflwr meddygol, y mae angen asesiad meddygol blynyddol arnynt.

2.15 Adnewyddu trwydded

Pan fydd gyrrwr presennol yn gwneud cais i adnewyddu ei drwydded, gellir cyflwyno'r cais i'r Awdurdod Trwyddedu 8 wythnos cyn y dyddiad dod i ben. Ni chaiff yr ymgeisydd ei gosbi am adnewyddu'n gynnar oherwydd bydd unrhyw drwydded a roddir yn dechrau ar ddyddiad dod i ben y drwydded sydd mewn bod. Anfonir trwyddedau wedi'u hadnewyddu drwy'r post i'r ymgeisydd i'r cyfeiriad cofrestredig, a gallant gymryd hyd at 3 diwrnod gwaith i gyrraedd. Anogir ymgeiswyr sydd am adnewyddu trwydded felly i gyflwyno'u cais am adnewyddu'n gynnar mor gynnar â phosib.

Rhaid cyflwyno'r cais am adnewyddu cyn i'r drwydded ddod i ben er mwyn i'r swyddogion allu penderfynu ar y cais. Caiff ceisiadau i adnewyddu trwydded a dderbynnir ar ôl y dyddiad dod i ben eu cyfeirio i'r Pwyllgor Cofrestru a Thrwyddedu. Bydd y Pwyllgor yn penderfynu a ellir adnewyddu'r drwydded, gan ystyried pa mor hir ar ôl i'r drwydded ddod i ben y cyflwynwyd y cais i'w hadnewyddu, a'r rhesymau pam na chafodd y drwydded ei hadnewyddu cyn i'r drwydded ddod i ben.

Bydd angen cyflwyno'r dogfennau ategol canlynol gyda'r cais i adnewyddu. Os na chyflwynir y dogfennau ategol gyda'r cais i adnewyddu, caiff y cais ei ddychwelyd ac ni chaiff ei brosesu nes bod y cais yn gyflawn.

Tystysgrif GDG

Anogir yn gryf i yrwyr danysgrifio i aelodaeth â gwasanaeth diweddarau'r GDG a'i chynnal. Lle bo gyrrwr wedi cofrestru â gwasanaeth diweddarau'r GDG, dim ond rhif tystysgrif eu GDG sydd angen iddynt ddarparu ar eu ffurflen gais

adnewyddu ac arwyddo'r ffurflen caniatâd priodol i alluogi'r Awdurdod Trwyddedu i gyflawni gwiriad statws trwy gydol y drwydded.

Bydd yn ofynnol i yrwyr nad ydynt wedi dewis i danysgrifio i wasanaeth diweddarau'r GDG i feddu ar dystysgrif GDG manwl newydd a'i chyflwyno bob chwe mis yn ystod cyfnod eu trwydded, gan dalu amdano eu hunain.

Rhaid i unrhyw yrrwr sydd eisiau darparu tystysgrif GDG newydd bob chwe mis yn hytrach na thanysgrifio i wasanaeth diweddarau'r GDG roi gwybod i'r Awdurdod Trwyddedu am eu bwriad. Bydd hyn yn caniatáu i drefniadau priodol gael eu gwneud i sicrhau bod y broses ymgeisio am GDG wedi dechrau mewn da bryd er mwyn ei gyflwyno a'i dderbyn cyn diwedd y cyfnod gwirio chwe mis.

Dylai gyrwyr fod yn ymwybodol bod meddu ar dystysgrif GDG newydd bob chwe mis yn llawer mwy costus ac yn faich gweinyddol llawer mwy o'i gymharu â chynnal tanysgrifiad i wasanaeth diweddarau'r GDG. Gall methu â chyflwyno tystysgrif GDG boddhaol o fewn yr amserlen angenrheidiol arwain at ohirio trwydded gyrrwr nes bod tystysgrif yn cael ei chyflwyno.

Adroddiad Archwiliad Meddygol

Anfonir ffurflenni archwiliad meddygol at yr ymgeisydd o leiaf 12 wythnos cyn i'r drwydded ddod i ben. Anogir yr ymgeisydd i drefnu apwyntiad gydag ymarferydd meddygol sydd wedi'i gofrestru ar Gofrestr y Cyngor Meddygol Cyffredinol i sicrhau bod yr ymgeisydd yn derbyn adroddiad archwiliad meddygol wedi'i gwblhau cyn cyflwyno'r cais i adnewyddu.

Rhaid bod yr adroddiad ar yr archwiliad meddygol wedi'i roi llai na 4 mis cyn y diwrnod y mae'r Awdurdod Trwyddedu'n penderfynu ar y cais (nid y diwrnod y cyflwynir y cais).

2.16 Amodau Gyrwyr Hurio Preifat

Mae gan yr Awdurdod Trwyddedu'r grym i osod amodau o'r fath y mae'n eu hystyried yn rhesymol angenrheidiol mewn perthynas â rhoi trwydded yrru hurio preifat. Mae'r Awdurdod Trwyddedu wedi mabwysiadu amodau safonol o ran gyrwyr hurio preifat a gaiff eu nodi yn **Atodiad C**.

3.0 Cerbydau Hacni a Hurio Preifat

Mae'r darpariaethau canlynol yn berthnasol i gerbydau hacni a hurio preifat.

3.1 Y broses ymgeisio

Mae'n ofyniad cyfreithiol bod cerbydau a ddefnyddir fel cerbyd hacni neu hurio preifat yn cael trwydded gan yr Awdurdod Trwyddedu. Amlinellir y weithdrefn ymgeisio yn **Atodiad D**.

3.2 Manylion y Cerbyd

Mae'r Awdurdod Trwyddedu wedi nodi cyfres o fanylion y bydd angen i gerbyd gydymffurfio â hwy cyn iddo gael ei dderbyn fel cerbyd trwyddedig. Lle cyflwynir cais am gerbyd nad yw'n bodloni'r manylion hyn, mae'n rhaid i'r Pwyllgor Cofrestru a Thrwyddedu ystyried y cais. Nodir y manylion ar gyfer cerbydau Hacni yn **Atodiad E** ac ar gyfer cerbydau hurio preifat yn **Atodiad F**.

3.3 Yswiriant

Wrth wneud cais am drwydded cerbyd hacni neu hurio preifat, mae'n rhaid anfon tystysgrif yswiriant neu nodyn yswiriant am y categori defnydd cywir ar gyfer y cerbyd, naill ai cerbyd hacni, cerbyd hurio neu'r ddau.

Mae angen yswiriant ar gyfer cerbyd hacni at ddibenion hurio cyhoeddus ar gyfer hurio a gwobrwyo. Mae angen yswiriant ar gyfer hurio preifat a hurio a gwobrwyo ar gerbyd hurio preifat.

Os bydd gan gerbyd bolisi yswiriant cerbydlu, mae'n rhaid cyflwyno'r rhestr o gerbydau gyda'r dystysgrif yswiriant.

Dim ond dogfennau gwreiddiol neu ddogfennau a ddarperir yn uniongyrchol i'r Awdurdod Trwyddedu gan y cwmni neu'r brocer yswiriant gaiff eu derbyn.

3.4 Tystysgrif y Weinyddiaeth Drafnidiaeth (MOT)

Mae angen tystysgrif MOT flynyddol ar gerbydau hacni unwaith bydd y cerbyd yn flwydd oed o ddyddiad ei gofrestru am y tro cyntaf. Mae angen tystysgrif MOT flynyddol ar gerbydau hurio preifat unwaith bydd y cerbyd yn dair blwydd oed o ddyddiad ei gofrestru am y tro cyntaf.

Mae angen i'r tystysgrif MOT fod yn ddilys ar y diwrnod cyntaf y caiff y cerbyd ei drwyddedu a rhaid ei chyflwyno gyda'r ffurflen gais.

3.5 Archwilio cerbydau

Mae'r Awdurdod Trwyddedu'n archwilio cerbydau yn unol â'r llawlyfr 'Car and Light Commercial Vehicle Testing Manual' a'r ddogfen 'National Inspection Standards for Hackney Carriage and Private Hire Vehicles'. Mae'r Safonau Archwilio Cenedlaethol yn uwch na rhai'r MOT a byddant yn cynnwys eitemau ychwanegol i'w harchwilio. Mae'r Safonau Archwilio Cenedlaethol wedi'u nodi yn **Atodiad G**

Rhaid cyflwyno cerbydau sy'n bodloni'r manylion gofynnol ar gyfer archwiliad yng nghyfleuster profi'r cyngor cyn i drwydded gael ei rhoi. Ar gyfer ceisiadau newydd, rhaid gwneud trefniadau ar gyfer archwiliadau gyda'r Awdurdod Trwyddedu.

Mae'n ofynnol i gerbydau trwyddedig gael eu harchwilio yng ngorsaf brawf y cyngor bob 6 mis. Hysbysir perchnogion pan fydd eu harchwiliad i'w gynnal a gallant drefnu dyddiad ac amser cyfleus ar gyfer yr archwiliad gyda'r Awdurdod Trwyddedu.

Absenoldeb

Os nad eir â cherbyd i'r archwiliad neu os na chaiff ei archwilio erbyn y dyddiad a drefnwyd, caiff trwydded y cerbyd ei hatal (yn amodol ar broses apêl ffurfiol) nes iddo basio archwiliad sydd wedi'i aildrefnu. Mae methu mynychu archwiliad a drefnwyd heb esgus rhesymol yn drosedd o dan Adran 50 o Ddeddf Darpariaethau Amrywiol Llywodraeth Leol 1976 ac yn agored i erlyn.

Mae'r depo archwilio'n brysur iawn, felly mae'n rhaid i berchnogion sicrhau bod eu cerbyd wedi parcio yn un o'r cilfachau a ddarperir a'i gyflwyno cyn yr amser a nodir uchod. Gellir colli apwyntiad os yw cerbyd yn cyrraedd yr archwiliad yn hwyr.

Cerbyd yn methu

Os bydd cerbyd yn methu'r archwiliad, caiff y drwydded ei hatal ar unwaith. Gellir trefnu ail brawf yn uniongyrchol â'r depo archwilio drwy ffonio 01639 763129. Ni chodir tâl am ail brawf.

Ni ddylid gwneud atgyweiriadau methiant yn y depo archwilio, a rhaid symud eich cerbyd o'r safle i leoliad addas.

Apeliadau

Mae Hysbysiad Atal Dros Dro Adran 60 o dan Ddeddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976 yn cynnwys hawl apelio ffurfiol. rhoddir yr hysbysiadau atal dros dro hyn pan fydd cerbydau wedi colli'r prawf. Nid yw'r hysbysiad atal dros dro yn dod i rym nes i gyfnod yr apêl ddod i ben, neu lle cyflwynir apêl, nid yw'r hysbysiad atal dros dro yn dod i rym nes i'r apêl gael ei thynnu'n ôl neu y penderfynir arni.

Nid yw Hysbysiad Atal Dros Dro Adran 68 o dan Ddeddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976 yn cynnwys proses apêl ffurfiol; rhoddir yr hysbysiadau atal dros dro hyn oherwydd methiannau cerbydau.

Os yw cerbyd wedi methu archwiliad ar eitem, ac mae'r perchennog/gyrrwr yn credu na ddylai fod hyn wedi digwydd, bydd gan y perchennog/gyrrwr yr hawl i ofyn am ail farn gan uwch aelod o staff.

Os yw'r perchennog/gyrrwr yn dal yn anfodlon ar y canlyniad, gall y cyngor ofyn am farn trydydd parti annibynnol.

Mae'n hanfodol nad yw cerbyd yn gadael y depo archwilio ar unrhyw bwynt yn ystod y broses hon. Os caiff y cerbyd ei symud o'r depo archwilio, collir yr hawl i gael ail farn.

3.6 Amodau

Mae gan yr Awdurdod Trwyddedu'r grym i osod amodau o'r fath y mae'n eu hystyried yn rhesymol angenrheidiol mewn perthynas â rhoi trwydded cerbydau hacni neu hurio preifat. Mae'r Awdurdod Trwyddedu wedi gosod amodau safonol o ran cerbydau hacni a hurio preifat.

Amlinellir y rhain yn **Atodiad H** ar gyfer cerbydau hacni ac **Atodiad I** ar gyfer cerbydau hurio preifat. Fodd bynnag, gellir gosod amodau ychwanegol pan ystyrir fod hyn yn angenrheidiol.

3.7 Camerâu Teledu Cylch Cyfyng (CCTV)

Mae'r Awdurdod Trwyddedu'n caniatáu i systemau CCTV gael eu gosod mewn cerbydau hacni a hurio preifat, fodd bynnag, nid oes gofyniad gorfodol i wneud hynny.

Mae'r Awdurdod Trwyddedu'n cydnabod y gellir defnyddio'r fath systemau i atal a chanfod trosedd, lleihau ofn troseddu a gwella diogelwch gyrwyr cerbydau hacni a hurio preifat, yn ogystal â'u teithwyr. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod Trwyddedu hefyd yn ceisio sicrhau nad yw gosod a gweithredu systemau CCTV yn peryglu diogelwch gyrwyr na theithwyr nac yn ymyrryd yn afresymol â phreifatrwydd aelodau'r cyhoedd.

Bydd system CCTV yn cynnwys unrhyw ddyfais recordio electronig sy'n cael ei rhoi y tu mewn i gerbyd hacni neu hurio preifat sydd â'r gallu technegol i dynnu a chadw lluniau gweledol o'r tu mewn i'r cerbyd neu'r tu allan iddo.

Mae'r Awdurdod Trwyddedu wedi nodi cyfres o fanylion ac amodau o ran systemau CCTV. Fe'u hamlinellir yn **Atodiad J**

3.8 Camerâu dangosfwrdd

Mae camerâu dangosfwrdd, a adnabyddir hefyd fel Systemau Fideo Pwynt Taro, yn gamerâu sy'n wynebu'n allanol ac yn recordio fideo y tu allan i'r cerbyd ac maent wedi'u ddylunio i gymryd fideo mewn gwrthdrawiad traffig ffyrdd. Ni ddylai camerâu dangosfwrdd recordio sain na lluniau mewnol. Dylai dyfeisiau a ddefnyddir ar gyfer lluniau mewnol a sain gydymffurfio ag anghenion CCTV yr Awdurdod Trwyddedu.

Nid yw camerâu bacio neu swyddogaethau lluniau byw tebyg yn gamerâu dangosfwrdd oherwydd nad ydynt yn recordio lluniau. Mae gan gamerâu dangosfwrdd lawer o fanteision fel helpu i adnabod pwy sy'n gyfrifol am achosi damwain, darparu tystiolaeth a datrys anghydfodau a gallant leihau costau yswiriant mewn rhai achosion.

Rhaid i berchnogion cerbydau gydymffurfio â Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol y DU. Mae gan fusnesau cerbydau tacsï a hurio preifat ddulliau gweithredu gwahanol ac felly efallai bydd busnesau'n defnyddio hunan asesiad diogelu data Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth i wirio a ddylid talu ffi a chofrestru â Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth.

Pan fydd perchennog cerbyd yn rhoi gwybod i'r Awdurdod Trwyddedu ei fod wedi gosod camera dangosfwrdd, bydd yr Awdurdod Trwyddedu'n cofnodi'r wybodaeth hon i alluogi bod pob cerbyd sydd â chamera dangosfwrdd a ddefnyddir yn cael ei adnabod.

Pan fydd perchennog, neu yrrwr gyda chaniatâd perchennog, yn gosod camera dangosfwrdd mewn tacsï neu gerbyd hurio preifat, rhaid iddo gydymffurfio â'r amodau canlynol fel y nodir yn atodiad 11.

3.9 Manylion Cerbyd ar gyfer Limwsinau Hir

Mae'r Awdurdod Trwyddedu wedi nodi cyfres o fanylion, eithriadau ac amodau ar gyfer limwsinau hir. Amlinellir y rhain yn **Atodiad K**

3.10 Hyd y drwydded

Bydd yr Awdurdod Trwyddedu'n rhoi trwydded am gyfnod o flwyddyn, fodd bynnag mae gan yr Awdurdod Trwyddedu'r disgresiwn i roi trwyddedau am gyfnodau byrrach, os yw'n ystyried bod hyn yn angenrheidiol dan yr amgylchiadau.

3.11 Adnewyddu trwydded

Pan fydd perchennog presennol yn gwneud cais i adnewyddu ei drwydded, gall y cais gael ei gyflwyno i'r Awdurdod Trwyddedu 8 wythnos cyn y dyddiad dod i ben. Ni chaiff yr ymgeisydd ei gosbi am adnewyddu'n gynnar oherwydd bydd unrhyw drwydded a roddir yn dechrau ar ddyddiad dod i ben y drwydded sydd mewn bod. Anfonir trwyddedau wedi'u hadnewyddu drwy'r post i'r ymgeisydd i'r cyfeiriad cofrestredig, a gallant gymryd hyd at 3 diwrnod gwaith i gyrraedd. Anogir ymgeiswyr sydd am adnewyddu trwydded felly i gyflwyno'u cais am adnewyddu'n gynnar mor gynnar â phosib.

Mae'n rhaid gwneud cais i adnewyddu cyn i'r drwydded ddod i ben er mwyn i swyddogion allu penderfynu ar y cais. Caiff ceisiadau i adnewyddu trwydded a dderbynnir ar ôl y dyddiad dod i ben eu cyfeirio i'r Pwyllgor Cofrestru a Thrwyddedu. Bydd y Pwyllgor yn penderfynu a ellir adnewyddu'r drwydded ai peidio, gan ystyried pa mor hir ar ôl i'r drwydded ddod i ben y cyflwynwyd y cais i'w hadnewyddu, a'r rhesymau pam na chafodd y drwydded ei hadnewyddu cyn i'r drwydded ddod i ben.

Bydd yn rhaid cyflwyno tystysgrif yswiriant neu nodyn yswiriant gyda'r cais i adnewyddu a fydd yn ddilys ar ddiwrnod 1^{af} y drwydded newydd, ac MOT (lle y bo'n berthnasol). Os na chyflwynir y dogfennau ategol gyda'r cais i adnewyddu, caiff y cais ei ddychwelyd ac ni chaiff ei brosesu nes bod y cais yn gyflawn.

Lle bydd yr ymgeisydd wedi hysbysu'r awdurdod bod y cerbyd yn anghymwys ac felly nid oes ganddo MOT dilys, gellir cyflwyno'r cais o hyd ond ni chaiff ei roi nes bod tystysgrif MOT ddilys yn cael ei derbyn.

3.12 Rhestr ddynodedig o gerbydau'r Ddeddf Cydraddoldeb

Yn unol â Deddf Cydraddoldeb 2010, mae'r Awdurdod Trwyddedu'n cynnal rhestr ddynodedig o gerbydau cerbyd hacni a hurio preifat sy'n hygyrch i gadeiriau olwyn.

Mae gan yrrwr unrhyw gerbyd a nodir ar y rhestr ddynodedig gyfrifoldeb i gludo pobl sy'n defnyddio cadeiriau olwyn, darparu cymorth iddynt a pheidio â chodi tâl ychwanegol arnynt - fel arall mae wedi cyflawni trosedd o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (oni bai fod y gyrrwr wedi derbyn eithriad meddygol - gweler 2.7).

Bydd yr Awdurdod Trwyddedu'n hysbysu perchennog unrhyw gerbyd a restrir ar y rhestr ddynodedig ac yn cyhoeddi'r rhestr ar ei wefan yn <https://beta.npt.gov.uk/cy/busnes/trwyddedau/>; caiff y rhestr ei chynnal a'i hailgyhoeddi ar ddechrau pob mis.

Gellir apelio yn erbyn penderfyniad i gynnwys cerbyd ar y rhestr i'r Llys Ynadon o fewn 28 niwrnod, gan ddechrau ar y dyddiad y mae'r cerbyd yn cael ei gynnwys ar y rhestr.

4.0 Gweithredwyr

4.1 Gofyniad am drwydded

Er mwyn sicrhau diogelwch y cyhoedd, mae'n rhaid i unrhyw berson sy'n gweithredu gwasanaeth hurio preifat gyflwyno cais i'r Awdurdod Trwyddedu am drwydded gweithredwr hurio preifat.

Mae'n rhaid i bob un sy'n gwneud cais i gael neu adnewyddu trwydded gweithredwr hurio preifat gyflwyno datgeliad sylfaenol y gellir ei gael o Disclosure Scotland er mwyn bodloni'r awdurdod ei fod yn berson 'addas a phriodol'. Nid oes angen datgeliad sylfaenol ar weithredwyr sy'n meddu ar drwydded yrru cerbyd hacni neu hurio preifat gyda'r awdurdod hwn.

Rhoddir trwyddedau gweithredwyr am gyfnod o 5 mlynedd, fodd bynnag mae gan yr Awdurdod Trwyddedu'r disgresiwn i roi trwyddedau am gyfnod byrrach, os yw'n ystyried bod hyn yn briodol i amgylchiadau'r achos.

4.2 Amodau gweithredwr

Mae gan yr Awdurdod Trwyddedu'r grym i osod y fath amodau ar drwydded gweithredwr am ei fod yn ystyried bod rhaid cynnal yr amcanion trwyddedu. Nodir yr amodau safonol yn **Atodiad L**

4.3 Gwiriadau Mewnfudo

Bydd yr Awdurdod Trwyddedu'n ymgymryd â gwiriadau mewnfudo'n unol â Deddf Mewnfudo 2016. Bydd angen i bob un sy'n gwneud cais (gan gynnwys y rheini sydd am adnewyddu trwydded) am drwydded yrru cerbyd hacni a hurio preifat ddarparu naill ai pasbort neu dystysgrif geni lawn y DU (mae angen dogfen Yswiriant Gwladol hefyd lle darperir dystysgrif geni lawn y DU) i alluogi'r Awdurdod Trwyddedu i gadarnhau cymhwyster i weithio yn y DU.

Dylai ymgeiswyr nad oes ganddynt basport na thystysgrif geni'r DU gysylltu â'r Is-adran Trwyddedu i drafod a yw unrhyw ddogfennaeth amgen yn dderbyniol.

Bydd yr awdurdod Trwyddedu'n gwirio statws mewnfudo'r ymgeisydd gyda'r Swyddfa Gartref. Lle bydd gwiriadau'n datgelu bod gan ymgeisydd ganiatâd cyfreithiol parhaol i fyw a gweithio yn y DU, ni fydd angen gwiriadau pellach gyda'r Swyddfa Gartref.

Os yw gwiriadau'n datgelu bod gan ymgeisydd ganiatâd cyfreithiol cyfyngedig i fyw neu weithio yn y DU, gellir rhoi trwydded am gyfnod byrrach.

Ni fydd yr Awdurdod Trwyddedu'n rhoi trwydded i unrhyw ymgeisydd nad oes ganddo ganiatâd cyfreithiol i fyw neu weithio yn y DU; mae hyn yn unol â Deddf Mewnfudo 2016.

5.0 **Is-ddeddfau**

Mae'r cyngor wedi mabwysiadu is-ddeddfau a wnaed o dan Is-ddeddf 68 Deddf Cyfrifoldebau Heddluoedd 1847 ac Adran 171 Deddf Iechyd Cyhoeddus 1875 mewn perthynas â cherbydau hacni. Mae'r is-ddeddfau hyn yn cynnwys gofynion ychwanegol ar gyfer perchnogion a gyrwyr cerbydau hacni. Nid yw'r is-ddeddfau'n rhan o'r polisi hwn, ond fe'u cynhwysir yn **Atodiad M** er gwybodaeth.

6.0 **Ffioedd**

Bydd yr Awdurdod Trwyddedu'n pennu ffioedd ar gyfer trwyddedau ar lefel a fydd yn adennill y costau llawn i'r cyngor am roi, gweinyddu a chydymffurfio â'r math hwn o drwydded, a, lle caniateir hynny, ei gorfodi.

6.1 **Adolygu ffioedd**

Yn gyffredinol, caiff ffioedd eu hadolygu'n flynyddol rhwng mis Ionawr a mis Mawrth i'w rhoi ar waith ar 1 Ebrill yn dilyn yr adolygiad. Fodd bynnag, mae'r cyngor yn cadw'r hawl i adolygu'r ffioedd ar unrhyw adeg.

Mae rhestr o ffioedd cyfredol ar gael gan yr Is-adran Trwyddedu neu yn <https://beta.npt.gov.uk/cy/busnes/trwyddedau/>

7.0 Cydymffurfio a Gorfodi

7.1 Atal trwydded

Lle bydd y Pwyllgor Cofrestru a Thrwyddedu'n fodlon nad yw person yn 'addas a phriodol' mwyach neu ei fod wedi torri amod trwydded, gall atal trwydded gyrrwr am gyfnod penodol.

Caniateir swyddogion awdurdodedig y cyngor i atal trwydded cerbyd dros dro os oes rheswm ganddynt i gredu bod diogelwch neu gysur y cyhoedd yn gwarantu cam gweithredu o'r fath. Gellir codi ataliad unwaith i unrhyw ddiffygion gael eu hunioni.

7.2 Dirymu trwydded

Lle bydd y Pwyllgor Cofrestru a Thrwyddedu'n fodlon nad yw person yn 'addas a phriodol' mwyach neu ei fod wedi torri amod trwydded, gall ddirymu trwydded gyrrwr.

Caniateir swyddogion awdurdodedig y cyngor i ddirymu trwydded gyrrwr ar unwaith os ystyrir bod gwneud hynny er lles diogelwch y cyhoedd.

7.3 Gwrthod adnewyddu trwydded.

Gall y Pwyllgor Cofrestru a Thrwyddedu benderfynu mai cam gweithredu priodol fyddai peidio ag adnewyddu trwydded.

Bydd cyfle gan y person sy'n gwneud cais am drwydded i apelio i'r Llys Ynadon yn erbyn y penderfyniad hwn.

7.4 Erlyn deiliad trwydded a'r rheini nad oes ganddynt drwydded

Bydd yr awdurdod trwyddedu'n ystyried y Polisi Gorfodi Trwyddedu'n llawn wrth benderfynu a ddylid erlyn person. Mae'r Polisi Gorfodi Trwyddedu ar gael o'r Is-adran Trwyddedu neu yn <https://beta.npt.gov.uk/cy/busnes/trwyddedau/>

7.5 Tramgwyddau

Daw troseddau mewn perthynas â cherbydau hacni o'r ffynonellau canlynol:

- Deddf Cyfrifoldebau Heddluoedd Trefol 1847
- Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976
- Amodau CBS Castell-nedd Port Talbot ar gyfer cerbydau hacni

Daw troseddau mewn perthynas â hurio preifat o'r ffynonellau canlynol:

- Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976
- Amodau CBS Castell-nedd Port Talbot ar gyfer gyrwyr hurio preifat
- Amodau CBS Castell-nedd Port Talbot ar gyfer cerbydau hurio preifat

7.6 Apeliadau

Bydd unrhyw hysbysiadau o gamau gorfodi'n cynnwys gwybodaeth am sut i apelio ac at bwy i apelio, os oes hawl i apelio'n bodoli.

Atodlen 1

Trwydded Yrru Cerbyd Hacni a Hurio Preifat - Gweithdrefn Ymgeisio ar gyfer Rhoi Trwydded

Gellir cael pecyn cais gyrrwr yn <https://beta.npt.gov.uk/cy/busnes/trwyddedau/> neu drwy ofyn am becyn drwy e-bost yn licensing@npt.gov.uk.

Caiff yr holl apwyntiadau i gwrdd ag aelod o staff yr Is-adran Trwyddedu eu trefnu ar sail archebu apwyntiad ymlaen llaw yn unig. Gellir trefnu apwyntiad drwy anfon cais i licensing@npt.gov.uk neu drwy ffonio 01639 763050 (gwasanaeth ffonio'n ôl).

Darperir y nodiadau canlynol i'ch helpu i gwblhau'r broses ar gyfer cael trwydded yrru.

Mae rhestr o ffioedd cyfredol ar gael ar ein gwefan yn <https://beta.npt.gov.uk/cy/busnes/trwyddedau/>

CAM 1 - PRAWF GWYBODAETH AC ADDASRWYDD

- Cynhelir y Prawf Gwybodaeth ac Addasrwydd gan yr Awdurdod Trwyddedu. Gellir trefnu apwyntiadau i sefyll y prawf yn uniongyrchol gyda'r Is-adran Trwyddedu.
- Rhaid i ymgeiswyr gwblhau'r Prawf Gwybodaeth ac Addasrwydd yn llwyddiannus cyn cyflwyno cais am drwydded ddilys.
- Cynhelir profion yn wythnosol bob bore Mercher yng Nghanolfan Ddinesig Port Talbot. Caiff ail brofion eu cynnal bob brynhawn dydd Mercher.
- Rhaid i'r ffi briodol gael ei dalu cyn ceisio'r prawf neu'r ail brawf. Ni all ymgeiswyr sydd heb dalu'r ffi angenrheidiol sefyll y prawf.
- Rhaid i ymgeiswyr ddod â dogfen adnabod â ffotograff dilys wrth ddod i sefyll prawf neu ail brawf. Rhaid i bob deunydd adolygu, nodiadau ac eitemau eraill anawdurdodedig gael eu storio'n ddiogel cyn i'r prawf ddechrau.
- Ni chaniateir y defnydd o ffonau symudol, oriorau clyfar, tabledi nac unrhyw ddyfais drydanol arall sy'n gallu rhoi cymorth i chi wrth ateb yn

ystod y prawf.

- Bydd unrhyw ymgeisydd y darganfyddir ei fod yn twyllo, yn ceisio twyllo neu'n torri amodau'r prawf fel arall yn gorfod gadael ystafell yr arholiad ar unwaith. Bydd ei bapur prawf yn cael ei dynnu'n ôl, bydd y prawf yn cael ei gofnodi fel methiant ac bydd cais arall yn destun craffu ychwanegol gan yr Awdurdod Trwyddedu.

CAM 2 - CWBLHAU EICH CAIS

Y Ffurflen Gais

- Mae'n rhaid i chi gwblhau'r ffurflen gais gan sicrhau eich bod yn ateb yr holl gwestiynau.
- Sicrhewch fod y ffurflen gais wedi'i llofnodi a'i dyddio.

Yr Adroddiad Meddygol

- Rhaid i'r adroddiad meddygol gael ei gwblhau gan ymarferydd meddygol sydd wedi'i gofrestru ar Gofrestr Y Cyngor Meddygol Cyffredinol, a rhaid ei fod wedi cael mynediad at eich cofnod meddygol neu gofnod cryno.
- Mae'n rhaid i chi sicrhau bod yr holl gwestiynau ar y ffurflen feddygol yn cael eu cwblhau a'u llofnodi.
- Mae'n hanfodol bod yr ymarferydd meddygol wedi llofnodi un o'r datganiadau ar ddiwedd yr adroddiad meddygol.
- Mae'n rhaid i'r ymarferydd meddygol lofnodi a dyddio'r adroddiad meddygol a rhaid iddo gael ei ardystio hefyd â stamp y feddygfa/stamp swyddogol. Sicrhewch eich bod yn gwirio hyn cyn gadael yr apwyntiad.
- Sicrhewch fod yr holl adrannau wedi'u cwblhau a phob blwch wedi'i dicio.

CAM 3 - CYFLWYNO'CH CAIS

Dylid cyflwyno cais wedi'i gwblhau yn electronig i licensing@npt.gov.uk. Os hoffech gyflwyno'ch cais yn bersonol, gellir gwneud hyn ar sail archebu

apwyntiad yn unig yn yr Is-adran Trwyddedu, Canolfan Ddinesig Port Talbot. Gellir trefnu apwyntiad â'r Is-adran Trwyddedu yn uniongyrchol.

Pan fydd eich cais yn cael ei dderbyn gan yr Is-adran Trwyddedu, cysylltir â chi er mwyn cael y taliad ar gyfer y gwiriad Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd.

Mae'n rhaid i ffurflen gais wedi'i chwblhau gynnwys yr eitemau canlynol:

- Ffurflen gais, y mae pob adran ohoni wedi cael ei chwblhau
- Adroddiad meddygol a gwblhawyd ac a lofnodwyd gan ymarferydd meddygol sydd wedi'i gofrestru ar Gofrestr y Cyngor Meddygol Cyffredinol
- 1 llun digidol a dynnwyd o fewn y 3 mis diwethaf. Rhaid i'r llun digidol:
 - gynnwys pobl yn unig, a dim gwrthrychau eraill
 - cael ei dynnu yn erbyn cefndir lliw golau, plaen
 - bod yn glir i'w weld yn erbyn y cefndir
 - peidio â chynnwys 'llygad coch'

Os ydych yn defnyddio llun a dynnwyd ar eich dyfais eich hun, cofiwch gynnwys eich pen, eich ysgwyddau a rhan uchaf eich corff.

Yn eich llun mae'n rhaid i chi wneud y canlynol:

- wynebu tua'r blaen ac edrych yn syth ar y camera,
- peidio â dangos unrhyw fynegiant a chadw'ch ceg ar gau,
- sicrhau bod eich llygaid ar agor ac yn weladwy,
- sicrhau nad yw eich gwallt o flaen eich llygaid,
- peidio â gwisgo gorchudd pen (oni bai fod hyn at ddibenion crefyddol neu feddygol),
- sicrhau nad oes unrhyw beth yn gorchuddio'ch wyneb,
- sicrhau nad oes unrhyw gysgodion ar eich wyneb nac yn y cefndir.

Os nad ydych yn gallu darparu llun digidol, gallwch ddarparu llun ar arddull pasbort yn bersonol i'r Is-adran Trwyddedu yng Nghanolfan Ddinesig Port Talbot. Gellir trefnu apwyntiad â'r Is-adran Trwyddedu yn uniongyrchol.

CAM 4 - GWIRIO HUNANIAETH

- Mae'n rhaid gwirio hunaniaeth drwy apwyntiad personol yng Nghanolfan Ddinesig Port Talbot. Gellir trefnu apwyntiad â'r Is-adran Trwyddedu yn uniongyrchol.

Gwiriad gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (GDG)

- Caiff gwiriadau GDG eu cwblhau gan ddefnyddio system ar-lein.
- Wedi i chi gyflwyno'ch cais am drwydded yrru cerbyd hacni a hurio preifat, anfonir e-bost i'ch cyfeiriad e-bost cofrestredig, a fydd yn cynnwys dolen a manylion mewngofnodi i'r system GDG ar-lein.
- Dilynwch y ddolen, llenwch y manylion a chyflwynwch y ffurflen GDG ar-lein. Bydd angen sawl dogfen arnoch i gadarnhau eich hunaniaeth. Mae rhestr o ddogfennau sy'n dderbyniol yn y pecyn cais gyrrwr.
- Wedi i chi ei gyflwyno, byddwch yn derbyn e-bost arall yn gofyn i chi fynd i'r Is-adran Trwyddedu, Canolfan Ddinesig Port Talbot, lle bydd swyddog yn dilysu'r ddogfennaeth a ddefnyddiwyd gennych i gwblhau'r ffurflen GDG ar-lein; bydd angen i chi ddod â'r dogfennau gwreiddiol gyda chi. Cysylltwch â'r Is-adran Trwyddedu i drefnu apwyntiad.
- Anfonir canlyniad y gwiriad GDG i'ch cyfeiriad cartref. Wedi i chi dderbyn canlyniad y gwiriad GDG, mae'n rhaid i chi ddychwelyd hwn i'r Awdurdod Trwyddedu ar unwaith i atal unrhyw oedi o ran eich cais.

Gwiriad hawl i weithio

- Mae'n rhaid i chi ddarparu pasbort neu dystysgrif geni lawn y DU. Os ydych yn darparu dystysgrif geni lawn y DU, bydd angen i chi hefyd ddarparu dogfen Yswiriant Gwladol.
- Os nad oes gennych unrhyw un o'r dogfennau hyn, cysylltwch â'r Awdurdod Trwyddedu i drafod dogfennaeth amgen a all fod yn dderbyniol.

Trwydded Yrru DVLA

- Mae'n rhaid i chi ddarparu'ch trwydded yrru DVLA wreiddiol. Bydd hyn naill ai ar ffurf trwydded yrru â llun neu drwydded bapur os yw hon yn ddilys o hyd).

CAM 5 - PENDERFYNU AR DRWYDDED

- Os gwelir unrhyw gollfarnau ar ganlyniad gwiriad y GDG, trwydded yrru'r DVLA neu os ydych wedi datgan unrhyw wybodaeth berthnasol arall, yna efallai bydd angen i'r Pwyllgor Cofrestru a Thrwyddedu ystyried eich cais. Rhoddir gwybod i chi am hyn a'ch hysbysu'n ysgrifenedig o ddyddiad ac amser gwrandawiad. Mae'n debygol y cewch eich gwahodd i fynd i'r gwrandawiad.
- Os caiff eich cais ei wrthod gan y Pwyllgor Cofrestru a Thrwyddedu, mae gennych yr hawl i apelio i'r Llys Ynadon o fewn 21 diwrnod i dderbyn hysbysiad ysgrifenedig o wrthod.

CAM 6 - RHOI TRWYDDED

- Os yw'ch cais yn cael ei gymeradwyo, bydd aelod o'r tîm trwyddedu'n cysylltu â chi er mwyn cael taliad gennych.
- Caiff eich trwydded ei phostio atoch.

Arweiniad ar benderfynu ar addasrwydd ymgeiswyr a deiliaid trwydded yn y busnes cerbydau hacni a hurio preifat

Pennod 1: Cyflwyniad

- 1.1 Cyhoeddwyd y ddogfen hon yn wreiddiol gan y Sefydliad Trwyddedu ym mis Ebrill 2018 ac mae'r rhifyn diwygiedig hwn yn dilyn ymgynghori ac adolygu helaeth. Fel o'r blaen, fe'i cynhyrchwyd gan y Sefydliad mewn partneriaeth â'r Cyfreithwyr mewn Llywodraeth Leol (LLG) a Chymdeithas Genedlaethol Swyddogion Trwyddedu a Gorfodi (NALEO). Rydym yn ddiolchgar i'r holl sefydliadau hynny am eu cyfraniadau a'u cymeradwyaeth. Mae'r Canllawiau hefyd wedi'u cymeradwyo gan y Rhwydwaith Gwrth-Dwyll Cenedlaethol (NAFN) a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC).
- 1.2 Rhaid i brif nod unrhyw Awdurdod Trwyddedu, wrth gyflawni ei swyddogaethau sy'n ymwneud â thrwyddedu Gyrwyr Tacsï neu Gerbydau Hurio Preifat, Perchnogion a Gweithredwyr Cerbydau, fod yn amddiffyn y cyhoedd ac eraill sy'n defnyddio (neu y gall gael eu heffeithio gan) wasanaethau Tacsï a Cherbydau Hurio Preifat. Mae'n weithgaredd rheoleiddiedig, a phwrrpas rheoleiddio yw sicrhau, cyn belled ag y bo modd, bod y rhai sy'n ymwneud â'r gweithgaredd hwn yn bobl addas i wneud hynny. Mae gofynion mynediad o reidrwydd yn uchel er mwyn sicrhau diogelwch y cyhoedd, ac enw da'r rhai sydd wedi'u trwyddedu eu hunain.¹
- 1.3 Mae'r ddeddfwriaeth berthnasol yn darparu bod rhaid i unrhyw berson fodloni'r awdurdod eu bod yn berson addas a phriodol i ddal trwydded a bod hynny'n brawf i'w gymhwyso ar ôl i unrhyw ymgeisydd ennill unrhyw gymwysterau rhesymol ofynnol.² Mae'r baich yn gorwedd gyda'r ymgeisydd neu'r trwyddedai i fodloni'r awdurdod trwyddedu eu bod yn berson addas a phriodol neu'n parhau i fod yn berson addas a phriodol. ³Mae'n rhan allweddol o broses y cais pan wneir y penderfyniad, boed gan bwyllgor, is-

¹ Gweler paragraffau 3.2 o "Statutory Taxi and Private Hiring Vehicle Standards" Adran Drafnidiaeth 2020 (ar gael yn <https://www.gov.uk/government/publications/statutory-taxi-and-private-hire-vehicle-standards> a 3 o "Tacsï and Private Hiring Vehicle License best practice guidance for licensing authorities in England" Adran Drafnidiaeth wedi'i diwygio yn 2023 (ar gael yn <https://www.gov.uk/government/publications/taxi-and-private-hire-vehicle-licensing-best-practice-guidance>) a Dogfen Ganllawiau Llywodraeth Cymru "Tacsï a Cherbydau Hurio Preifat: canllawiau trwyddedu" a ddiwygiwyd ym mis Medi 2024' (ar gael yn <https://www.llyw.cymru/taxi-and-private-hire-vehicles-licensing-guidance.html>).

² Ac eithrio perchnogion cerbydau. Yn yr achosion hynny, nid oes gofyniad "addas a phriodol", ond mae gan yr awdurdod ddisgresiwn llwyr dros roi trwydded.

³ Cadarnhawyd hyn gan yr Uchel Lys yn *R v Maidstone Crown Court, ex p Olson* [1992] COD 496 QBD

bwyllgor neu swyddog o dan Gynllun Dirprwyo. Mae'n cynnwys archwiliad manwl o'u cymeriad cyfan er mwyn gwneud barn ynghylch eu haddasrwydd a'u priodoldeb.

- 1.4 Os yw trwyddedai yn methu â chyrraedd y safon addas a phriodol ar unrhyw adeg ar ôl ei rhoi, dylid dirymu'r drwydded neu ni ddylid ei hadnewyddu ar gais i wneud hynny.
- 1.5 Mae rhywfaint o ganllawiau statudol ac anstatudol ynghylch sut y dylid mynd ati i wneud penderfyniadau o'r fath neu ba faterion sy'n berthnasol neu'n faterol i benderfyniad a gynhwysir yn “ *Safonau Statudol Tacsî a Cherbydau Hurio Preifat* ” yr Adran Drafnidiaeth, “*Canllawiau arfer gorau Trwyddedu Tacsî a Cherbydau Hurio Preifat ar gyfer awdurdodau trwyddedu yn Lloegr*” a “*Chanllawiau trwyddedu Tacsîs a cherbydau llogi preifat*” Llywodraeth Cymru , ond nid yw'n gynhwysfawr. Mae'r ddogfen hon yn ategu'r canllawiau hynny fel y mae Llawlyfr Cynghorydd Trwyddedu Tacsîs a Cherbydau Llogi Preifat yr LGA ac unrhyw ganllawiau pellach gan y Llywodraeth. Mae'n foddhaol ac yn cael ei ystyried yn gymeradwyaeth o argraffiad blaenorol y ddogfen hon bod yr Adran Drafnidiaeth wedi derbyn y canllawiau euogfarnau a awgrymwyd ym Mhennod 4, bron yn gyfan gwbl.
- 1.6 Dylai awdurdodau lleol yn Lloegr fod yn cydymffurfio â gofynion Deddf Tacsîs a Cherbydau Hurio Preifat (Diogelu a Diogelwch Ffyrdd) 2022 sy'n ei gwneud yn ofynnol defnyddio cronfa ddata NR3S a gynhelir gan y Rhwydwaith Gwrth-Dwyll Cenedlaethol. Ar hyn o bryd, cynghorir defnydd o'r fath yng Nghymru.
- 1.7 Mae Pennod 4 y ddogfen hon yn rhoi canllawiau i awdurdodau trwyddedu a'u gwneuthurwyr penderfyniadau ar benderfynu ar addasrwydd, gan ystyried cymeriad yr ymgeisydd neu'r trwyddedai. Anogir awdurdodau trwyddedu i fabwysiadu'r canllawiau hyn o fewn eu polisiau Tacsî a Hurio Preifat eu hunain. Yn benodol, mae'n ystyried sut y dylid ystyried hanes blaenorol yr ymgeisydd neu ddeiliad y drwydded a'i berthnasedd i'w 'addasrwydd a'u priodoldeb' neu 'gymeriad'. Fel gydag unrhyw ganllawiau, ni ddylid eu dilyn yn gaeth ond mae'n darparu man cychwyn neu gyfeirio y gellir gwneud penderfyniadau ohono gan ystyried rhinweddau penodol pob achos. Dylai unrhyw wyriad o'r polisi mabwysiedig fod yn eithriad, yn hytrach na'r rheol.
- 1.8 Gall awdurdod trwyddedu ddweud “byth” mewn polisi, a elwir yn ‘ymagwedd llinell glir’, ond mae'n parhau i fod yn bolisi, ac felly nid yw'n gyfystyr ag unrhyw gyfyngiad ar ddisgresiwn yr awdurdod. Cymeradwywyd y dull hwn

gan yr Uchel Lys yn *R (ar gais Nicholds)*.⁴ Bydd pob achos bob amser yn cael ei ystyried yn ôl ei rinweddau gan ystyried y polisi, a gall yr awdurdod trwyddedu wyro oddi wrth y polisi lle mae'n ystyried ei bod yn briodol gwneud hynny. Dim ond pan fydd yr awdurdod trwyddedu yn ystyried bod amgylchiadau eithriadol sy'n gwarantu penderfyniad gwahanol y bydd hyn yn digwydd. Rhaid rhoi rhesymau llawn a manwl i'r ymgeisydd neu'r trwyddedai dros bob penderfyniad, gan gynnwys y rhesymau dros unrhyw wyro oddi wrth bolisi'r Cyngor.

- 1.9 Ym Mhennod 2 mae'r ddogfen hon yn archwilio'r meddwl academiaidd cyfredol y tu ôl i dueddiadau unigolyn i aildroseddu. Mae'n amlwg nad gwyddoniaeth union yw hon ac nad oes tystiolaeth ystadegol ystyrlon a manwl gywir a all gynorthwyo wrth osod polisi. O ystyried swyddogaeth bwysig trwyddedu i amddiffyn y cyhoedd, dylid gosod unrhyw waharddiad ar y lefel uchaf sy'n rhesymol, er ei fod yn amodol ar arfer disgresiwn fel y nodir ym mharagraffau 1.7 ac 1.8 a Phenodau 3 a 4.
- 1.10 Mae Pennod 3 o'r ddogfen hon yn nodi, ar ffurf trosolwg, farn y Sefydliad ar y gyfraith, yr arfer a'r weithdrefn gyfredol sy'n ymwneud â thrwyddedu Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat. Nid yw Pennod 3 nac unrhyw ran arall o'r ddogfen hon yn gyfystyr â chyngor cyfreithiol ffurfiol y dylai awdurdodau trwyddedu ei gael drostynt eu hunain lle bo angen.
- 1.11 Nid yw'r canllawiau ym Mhennod 4 yn cynnwys rhestr fanwl o droseddau. Mae pob trosedd wedi'i ddyrannu i gategori cyffredinol fel 'anonestrwydd' neu 'gyffuriau'. Mae hyn yn atal dadlau nad yw trosedd penodol wedi'i gynnwys ym mholisi neu ganllawiau awdurdod trwyddedu gan nad yw 'ar y rhestr' ac mae hefyd yn atal dadleuon bod arf tanio yn fwy difrifol na chylllell a dylai arwain at wahaniaethu. Ym mhob achos, dylid rhoi pwysau priodol i'r dystiolaeth a ddarperir.
- 1.12 Ni all y canllawiau ym Mhennod 4 fod â grym deddfwriaeth, newydd neu ddiwygiedig; mae'r angen amdani yn gwbl glir i'r Sefydliad a'r sefydliadau eraill sy'n gweithio gydag ef, ac yn cael ei gefnogi'n llawn ganddynt. Y bwriad yw helpu awdurdodau lleol i sicrhau mwy o gysondeb fel bod ymgeiswyr yn llai abl i siopa rhwng awdurdodau. Cydnabyddir na ellir cyflawni hyn yn llawn heb osod safonau cenedlaethol.
- 1.13 Wrth baratoi'r ddogfen hon, mae Gweithgor y Sefydliad wedi ymgynghori â Chynghorwyr, Swyddogion Trwyddedu, Cyfreithwyr, y Masnach Tacsis a

⁴ [2006] WHC (Gweinyddol), [2007] 1 WLR Gweinyddol Crt

Hurio Preifat, Academiaid, y Gwasanaeth Prawf, NAFN, Llywodraethau Cenedlaethol a Lleol, Elusennau sydd â diddordeb a'r Heddlu, ac wedi ystyried y materion o bob safbwynt, gan gynnwys Cyngorwyr, Swyddogion Trwyddedu, Cyfreithwyr, y Masnachwyr Tacsis a Hurio Preifat, Academiaid, y Gwasanaeth Prawf, NAFN, Llywodraethau Cenedlaethol a Lleol, Elusennau sydd â diddordeb a'r Heddlu.

Pennod 2: Troseddwy, Troseddu, Ail-droseddu a Risg o Niwed - Trosolwg

- 2.1 Nod trwyddedu tacsis a cherbydau hurio preifat gan awdurdodau lleol yw amddiffyn y cyhoedd. ⁵Gyda hyn mewn golwg, rhaid i Ddiogelwch y Cyhoedd fod yn flaenllaw ym meddwl y gwneuthurwr penderfyniadau wrth benderfynu a yw unigolyn yn cael ei ystyried yn "berson addas a phriodol" i ddal trwydded.
- 2.2 Nod yr adran hon yw rhoi trosolwg byr o ddiogelu'r cyhoedd, sut i bennu risg a ffactorau i'w hystyried pan fydd ymgeisydd yn ceisio dangos newid yn ei ymddygiad troseddol. Er y gellir ystyried pob ymddygiad troseddol o ran addasrwydd a phriodoldeb, mae'r safle unigryw sydd gan yrwyr tacsis a cherbydau llogi preifat trwyddedig o ran eu galwedigaeth a'r cyfleoedd a'r risgiau sy'n dod gyda chyflogaeth o'r fath yn golygu bod rhywfaint o ffocws a dealltwriaeth o natur a chymeriad troseddau treisgar a rhywiol yn werthfawr. Mae troseddau o'r fath yn aml yn bwysig fel dangosyddion y gallai unigolyn gyflwyno risg o niwed difrifol i bobl eraill.
- 2.3 Mae'r broses drwyddedu yn gosod dyletswydd ar yr awdurdod lleol i amddiffyn y cyhoedd. O ystyried natur y rôl, mae'n hollbwysig bod y rhai sy'n ceisio bywoliaeth yn y crefftau yn bodloni'r safonau gofynnol. Gan y gellir ystyried yr ymddygiad troseddol blaenorol fel rhagfynegydd wrth bennu ymddygiad posibl yn y dyfodol yn ogystal â'r euogrwydd, mae'n hanfodol bod y gwneuthurwr(wyr) penderfyniadau yn ystyried yr holl ffactorau perthnasol gan gynnwys euogfarnau blaenorol, rhybuddion a chwynion a'r amser a aeth heibio ers i'r rhain gael eu cyflawni. Po ehangach ac ehangach yw'r sylfaen dystiolaeth y gellir ei hystyried, y gorau yw'r tebygolrwydd o fod y farn.
- 2.4 Mae troseddu'n tueddu i ddod i'r amlwg yn ystod yr arddegau, ac mae llawer o bobl yn cyflawni troseddau ond nid ydynt yn ymwneud yn barhaus â throseddu a throseddoldeb. Mae'r rhai sy'n dod yn droseddwy yn amlach yn tueddu i rannu sawl ffactor risg: cysylltiadau â chyfoedion sy'n troseddu; problemau ysgol/cyflogaeth; problemau teuluol; rhai mathau o broblemau iechyd meddwl; a chamddefnyddio alcohol/sylweddau yw'r rhagfynegwyr pwysicaf o barhau i droseddu. Mae'r rhagfynegwyr o barhau i droseddu yn tynnu sylw at yr achosion lluosog o ymddygiad gwrthgymdeithasol parhaus, a sut y gall ymddygiad ac agweddau gwrthgymdeithasol fod â gwreiddiau eithaf dwfn. Er y gall pobl sy'n cyflawni trosedd newid a diwygio, ac maen nhw'n gwneud hynny, mae gwerth rhagfynegol defnyddiol hefyd mewn

⁵DfT 'Trwyddedu Tacsis a Hurio Preifat – Canllawiau Arfer Gorau, Adran 3

ymddygiad blaenorol, gan fod ymddygiad yn y gorffennol yn aml yn ddangosydd da o agweddau sylfaenol ac ymddygiad posibl yn y dyfodol.

- 2.5 Mae ymchwil helaeth wedi'i wneud i'r rhesymau pam mae rhai unigolion yn cyflawni troseddau, pam mae rhai'n dysgu o'u camgymeriadau ac yn rhoi'r gorau i droseddu tra bod eraill yn canfod eu hunain mewn cylch o droseddu dro ar ôl tro. Mae sawl damcaniaeth wedi esblygu dros nifer o flynyddoedd, gan gynnig cipolwg ar y rhesymau y tu ôl i ymddygiad troseddol. Un thema gyffredin yw nad oes dau drosedd yr un peth ac na ellir dileu risg, na rhagweld y dyfodol. Er bod hyn yn wir, ni ddylid defnyddio pwyntiau o'r fath i leihau'r rôl hanfodol y mae gwahardd pobl o gymeriad drwg o rolau a galwedigaethau sy'n rhoi mwy o gyfle iddynt niweidio yn ei chwarae. Yr hyn y gellir ei wneud yw archwilio pob achos ar ei rinweddau unigol, ac edrych ar y risgiau dan sylw ynghyd ag unrhyw newid mewn amgylchiadau ers i unrhyw droseddau gael eu cyflawni i gynorthwyo i wneud y penderfyniad.
- 2.6 Ffactor allweddol wrth ystyried cais gan unigolyn sydd ag unrhyw gollfarnau, rhybuddion neu gwynion wedi'u cofnodi yw diogelu'r cyhoedd. Mae hyn yn cynnwys asesu'r risg o aildroseddu a'r risg a graddfa'r niwed.⁶ Defnyddir offer asesu risg yn rheolaidd gan y rhai sy'n gyfrifol am reoli unigolion sydd wedi cyflawni troseddau yn y system cyfiawnder troseddol. Nid yw Awdurdodau Lleol bob amser yn ymwybodol o'r wybodaeth hon, felly mae'n bwysig, wrth wneud penderfyniadau ynghylch addasrwydd, bod ganddynt ddealltwriaeth o ymddygiad troseddol a risg aildroseddu mewn termau cyffredinol.
- 2.7 Dywed Flaud⁷ fod risg, mewn egwyddor, yn fater o ffaith, ond bod perygl yn fater o farn a barn. Mae'n mynd ymlaen i nodi y gellir dweud mai risg yw'r tebygolrwydd y bydd digwyddiad yn digwydd; gall perygl fod yn raddfa'r difrod (niwed) a achosir pe bai'r digwyddiad hwnnw'n digwydd.⁸
- 2.8 Yn y system Cyfiawnder Troseddol, mae Gwasanaeth Carchardai a Phrofiannaeth Ei Mawrhydi yn cyfeirio at risg mewn dau ddimensiwn. Hynny yw, y tebygolrwydd y bydd trosedd yn digwydd, ac effaith / niwed y drosedd pe bai'n digwydd. Yn gyffredinol, wrth wneud penderfyniad ynghylch tebygolrwydd a thebygolrwydd aildroseddu, mae angen ystyried y ddau ffactorau statig a deinamig. Er na all unrhyw asesiad risg fod yn anffaeledig,

⁶ Kemshall, H. (2008). Deall Rheoli Troseddwy'r Risg Uchel (Trosedd a Chyfiawnder). Gwasg y Brifysgol Agored

⁷Flaud, R. (1982). Dyfynnwyd yn, Gendreau, P., Little, T. a Goggin, C. (1996). Meta-ddadansoddiad o ragfynegwyr aildroseddu troseddwy'r oedolion: beth sy'n gweithio! Troseddeg, 34, 557-607.

⁸ Gendreau, P., Little, T. a Goggin, C. (1996). Meta-ddadansoddiad o ragfynegyddion aildroseddu troseddwy'r oedolion: beth sy'n gweithio! Troseddeg, 34, 557 - 607.

mae cydnabyddiaeth gynyddol wedi bod o'r angen i wneud penderfyniadau cyfiawn ac amddiffynadwy yn seiliedig ar ddiogelu'r cyhoedd.

- 2.9 Mae deall y person, ei hanes (gan gynnwys unrhyw droseddu) a'i batrymau ymddygiad a sefydlu ffactorau risg sy'n gysylltiedig â throseddu yn y dyfodol a ffactorau amddiffynnol sy'n lleihau'r risg o droseddu yn y dyfodol wrth wraidd rheoli risg. Ffactorau Risg yw agweddau ar fywyd troseddwr unigol sydd wedi'u tueddu at ymddygiad niweidiol. Ffactorau amddiffynnol yw nodweddion bywyd unigolyn a all eu tueddu i fwrdd o ymddygiad niweidiol.
- 2.10 Mae ffactorau sefydlog yn hanesyddol ac nid ydynt yn newid fel oedran, ac euogfarnau blaenorol. Gellir defnyddio'r rhain fel sail ar gyfer asesiadau actiwaraid ac maent yn greiddiol wrth ystyried potensial unigolyn i aildroseddu yn y dyfodol. ⁹Er enghraifft, mae tua hanner yr oedolion sydd wedi'u carcharu yn cael eu hail-euogfarnu o fewn dwy flynedd i'w rhyddhau o'r ddalfa. Mae hefyd yn cael ei dderbyn yn eang bod gan bobl â nifer fawr o droseddau blaenorol gyfradd uwch o aildroseddu profedig na'r rhai â llai o euogfarnau blaenorol. ¹⁰ Yn 2022, roedd gan oedolion a ryddhawyd o'r ddalfa neu a oedd yn dechrau gorchymyn llys gyfradd aildroseddu profedig o 33.4% o fewn blwyddyn i'w heuogfarn yn y llys neu eu rhyddhau o'r carchar. ¹¹
- 2.11 Ystyrir bod ffactorau deinamig yn newidiol a gallant amrywio dros amser. Maent yn cynnwys agweddau, gwybyddiaeth ac ysgogiad. ¹² Gall ymddygiad hefyd fod yn ffactor wrth asesu risg, a gellir defnyddio newidiadau ymddygiad wrth wneud asesiadau risg. Mae wedi'i ddogfennu po fwyaf yw eu hangen heb ei diwallu, y mwyaf tebygol yw y bydd unigolyn yn aildroseddu. Wrth ystyried a yw unigolyn wedi'i adsefydlu neu a yw'n risg, mae'n bwysig ystyried y cymhelliant y tu ôl i'w droseddu, a'r ffactorau risg deinamig sy'n bresennol ar adeg y troseddau yn erbyn y camau a gymerwyd i fynd i'r afael â ffactorau o'r fath, a thrwy hynny lleihau'r risg o aildroseddu.
- 2.12 Mae'n werth nodi bod problemau a/neu anghenion yn cael eu gweld yn amlach mewn poblogaethau troseddwr nag yn y boblogaeth gyffredinol. ¹³ Mae llawer o'r ffactorau hyn wedi'u cydgysylltu ac wedi'u hymgorffori ym mhrofiadau blaenorol unigolyn. Gall y ffactorau hyn effeithio ar allu'r person hwnnw i newid ei ymddygiad, yn enwedig os nad yw'r meysydd a nodwyd

⁹ Craig, LA a Browne, K. B (2008). Asesu Risg mewn Troseddwr Rhyw: Canllaw i Ymarferydd Clawr Meddal.

¹⁰ Y Weinyddiaeth Gyfiawnder (2015): Trawsnewid Adsefydlu: crynodeb o dystiolaeth ar leihau aildroseddu. Llundain: Y Weinyddiaeth Gyfiawnder.

¹¹ [Ystadegau aildroseddu profedig: Ebrill i Fehefin 2022 - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk/government/publications/ystadegau-aildroseddu-profedig)

¹² McGuire, J. (2008). Adolygiad o ymyriadau effeithiol ar gyfer lleihau ymddygiad ymosodol a thrais. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 363(1503), 2577-2597

¹³ Nash, M. (1999) *Yr Heddlu, Prawf a Diogelu'r Cyhoedd*. Llundain: Blackwell Press.

wedi cael sylw neu os nad yw cefnogaeth wedi'i cheisio. Bydd anghenion yn amrywio o unigolyn i unigolyn a byddant yn dibynnu ar eu lefel o gymhelliant a natur y drosedd a gyflawnwyd. Fodd bynnag, dylem hefyd gydnabod, ac yn ei hanfod, mai ymddygiad blaenorol hysbys yw'r rhagfynegydd gorau o ymddygiad yn y dyfodol heblaw dim. Mae asesiad risg da yn seiliedig ar dystiolaeth ac yn defnyddio tystiolaeth ystadegol, yn deall y math o drosedd a ffactorau risg, ond mae hefyd yn unigol ac yn ystyried ffactorau a all leihau neu gynyddu risg unigolyn. Mae hefyd yn gyfannol ac yn ystyried ymddygiad mewn amrywiaeth o gyd-destunau a dealltwriaeth dda o'r person cyfan wrth wraidd yr asesiad. Mae hefyd yn gofyn am agwedd eithaf beirniadol ac amheus ac amheuaeth tuag at honiadau emosiynol a honiadau o newid. Yn aml, bydd troseddwr cyson yn honni eu bod wedi rhoi'r gorau i droseddu dim ond i gael eu hail-euogfarnu. Dyma honiadau gan y pwnc sy'n cael eu herio gan ymddygiadau gwrthgyferbyniol.

2.13 Mae a yw person sydd wedi troseddu yn risg yn y dyfodol yn ddadl gymhleth ac mae wedi arwain at gyhoeddiadau, damcaniaethau a newidiadau helaeth mewn deddfwriaeth, gyda llawer yn canolbwyntio ar yr angen am fwy o brosiectau adsefydlu fel ffordd o leihau cyfraddau aildroseddu. Yn ganolog i adsefydlu troseddwr mae'r cysyniad o anghenion troseddol. Disgrifiwyd hyn mewn cyfiawnder troseddol fel "unrhyw faes lle mae gan y troseddwr anghenion neu ddiffygion, lle byddai gostyngiad yn yr angen neu'r diffyg yn arwain at ostyngiad yn y risg o ail-euogfarn. Mae gallu unigolyn i fynd i'r afael ag anghenion o'r fath a'u lleihau yn dibynnu'n fawr ar eu cymhelliant i newid ac ymatal ac yn aml mae'n digwydd dros gyfnod o amser".¹⁴

2.14 Nododd Kurlychek, yn ei hastudiaeth, fod "person sydd wedi troseddu yn y gorffennol wedi'i ganfod â thebygolrwydd uchel o aildroseddu, ond mae'r risg hon ar ei huchaf yn y cyfnod yn syth ar ôl ei arestio neu ei ryddhau o'r ddalfa ac, wedi hynny, mae'n lleihau'n gyflym ac yn ddramatig gydag oedran".¹⁵ Mewn cyferbyniad, fodd bynnag, un o'r ychydig astudiaethau hirdymor (Astudiaeth Ymatal Sheffield)¹⁶ a archwiliodd fywydau 113 o ddynion 19–22 oed dros bedair blynedd. Mae eu collfarnau dilynol dros y deng mlynedd nesaf yn gyffredinol yn dangos patrwm o gollfarnau parhaus, ond gyda bylchau mawr o ran troseddu yn awgrymu, gyda rhai troseddwr parhaus

¹⁴ Gwasanaeth Cenedlaethol Rheoli Troseddwr (20160. Rhifyn Llawlyfr Diogelu'r Cyhoedd. Bwletin Chwarterol Ystadegau Ail-droseddu Profedig, Hydref 2015 i Ragfyr 2015)

¹⁵ Kurlychek, MC, Brame, R (2007). Llythrennau ysgarlad ac aildroseddu: A yw hen gofnod troseddol yn rhagweld troseddu yn y dyfodol? Prifysgol De Carolina.

¹⁶ Bottoms, AE a Shapland, J. (2016) Dysgu ymatal yn gynnar fel oedolyn: Astudiaeth Ymatal Sheffield. Yn: J. Shapland, S. Farrall ac AE Bottoms (Golygyddion) Persbectifau byd-eang ar ymatal: adolygu'r hyn a wyddom, gan edrych i'r dyfodol. Abingdon: Routledge neu Shapland, J. (2022) Ar ôl cael eich collfarnu? Y llwybrau hirdymor i ymatal. *The Howard Journal of Crime and Justice*, 61, 271–288. <https://doi.org/10.1111/hojo.12473>

iawn, efallai na fydd ymatal, os caiff ei ystyried yn rhoi'r gorau i droseddu yn barhaus, yn cael ei gyflawni.

- 2.15 Canfyddiad cyson mewn llenyddiaeth droseddegol yw bod o droseddwy'r gwrywaidd yn tueddu i ymatal rhag troseddu dros amser, ac mae'r risg o droseddu hyd yn oed i'r rhai a gafwyd yn euog o'r blaen yn lleihau unwaith y bydd unigolion yn cyrraedd 30 oed a throsodd.¹⁷ Mae wedi'i ddogfennu'n dda bod y newid yn digwydd am amrywiol resymau; er enghraifft, o ganlyniad i driniaeth lwyddiannus, aeddfedu naturiol neu ddatblygiad perthynas gymdeithasol gadarnhaol.¹⁸ Ystyrir bod troseddwy'r benywaidd hefyd yn fwy tebygol o ymatal rhag troseddu wrth iddynt aeddfedu. Yr oedran brig ar gyfer troseddu a adroddir ar gyfer menywod yw 14 o'i gymharu â 19 ar gyfer dynion.¹⁹ Mae'n wir bod llawer o bobl yn gyffredinol yn heneiddio allan o droseddu, ond dylem fod yn ofalus i beidio â chyfrif pob trosedd fel yr un peth. Efallai na fydd troseddau rhywiol a threisgar difrifol yr un peth â throseddau meddiangar.
- 2.16 Mae rhai pobl yn cael eu heuogfarnu o droseddu ac ni fyddant yn cael eu heuogfarnu ymhellach. Nod Deddf Adsefydlu Troseddwy'r 1974 yw helpu rhai troseddwy'r i ailymuno â'r gweithlu ac mae'n gwneud rhai euogfarnau'n ddi-baid ar ôl cyfnod penodol. I bobl sydd wedi bod yn ymwneud â throseddu parhaus a mwy difrifol, mae'n broses anodd a chymhleth, sy'n debygol o gynnwys methiannau ac atglafychiad. Ni ystyrir bod rhai euogfarnau troseddol, yn enwedig y rhai sy'n denu dedfrydau hir o garchar, wedi'u disbyddu. Efallai na fydd rhai unigolion byth yn rhoi'r gorau i droseddu.²⁰ O ganlyniad, mae'n bwysig i unigolion ddangos tystiolaeth o newid yn eu hymddygiad cyn y gellir ystyried eu bod yn cyflwyno risg isel o aildroseddu. Yn aml, yr unig ffordd o gyflawni hyn yw trwy fynd heibio amser sylweddol.
- 2.17 Yn nodweddiadol, po hiraf yr amser sydd wedi mynd heibio ers cyflawni trosedd, y mwyaf tebygol yw bod yr unigolyn wedi ymatal rhag troseddu. Nodir po fwyaf y mae bywyd yn cael ei fyw heb droseddu, y mwyaf y daw rhywun i weld manteision ymatal.²¹ Mae dangos newid mewn ymddygiad troseddol a'r gallu i wneud dewisiadau effeithiol yn cymryd amser ac mae'n dod â rhywfaint o amwysedd i'r rhai sydd wedi cyflawni troseddau. Daeth astudiaeth yn 2007 a edrychodd ar euogfarnau blaenorol a'r cysylltiadau ag aildroseddu i'r casgliad bod "unigolion sydd wedi troseddu yn y gorffennol

¹⁷ Serin, R. C. a Lloyd, CD (2008). Archwilio'r broses o newid troseddwy'r: y trawsnewidiadau i ymatal rhag troseddu. 347-364.

¹⁸ Nash, M. (1999) Yr Heddlu, Prawf a Diogelu'r Cyhoedd. Llundain: Blackwell Press.

¹⁹ Trueman, CN (2015). Menywod a Throsedd. Y Safle Dysgu Hanes. Ingatestone: Essex.

²⁰ Farrell, S (2005). Deall Ymatal rhag Troseddu: Cyfeiriadau Damcaniaethol sy'n Dod i'r Amlwg mewn Ailsefydlu ac Adsefydlu (Trosedd a Chyfiawnder) Clawr Meddal.

²¹ Maguire, M., Morgan, R. a Reiner, R. (2002). Llawlyfr Troseddeg Rhydychen. 3ydd Argraffiad. Rhydychen: Gwasg Prifysgol Rhydychen.

pell yn ymddangos yn llai tebygol o aildroseddu neu droseddu eto nag unigolion sydd wedi troseddu yn y gorffennol diweddar".²² Mae hyn yn debygol o fod yn wir yn sylweddol, ac eto mae rhai categorïau o droseddau, a rhai mathau o droseddau, efallai troseddau rhywiol yn enwedig, lle mae angen gofal yn fawr, oherwydd bod y troseddau hynny gymaint yn llai aml yn cael eu dwyn trwy'r system gyfiawnder yn llwyddiannus a gall y drosedd ddangos patrymau agwedd, ymddygiad a meddwl mwy cymhleth. Ar gyfer troseddau cyffredinol (nid trais a throseddau rhywiol), mae rhai academyddion wedi awgrymu mai cyfnod o tua saith mlynedd yw pan fydd y risg o droseddu i droseddwyr euogfarnedig a'r boblogaeth nad ydynt wedi'u heuogfarnu yr un fath.²³

- 2.18 Er nad yw'n bosibl pennu ymddygiad unigolyn yn y dyfodol, gellir cymryd camau i leihau risg ac amddiffyn y cyhoedd drwy ddilyn prosesau a chanllawiau cywir. Mae ystyried ymddygiad blaenorol unigolyn a'i botensial i achosi niwed o ganlyniad i'r dewisiadau y maent wedi'u gwneud yn chwarae rhan sylweddol wrth benderfynu a ddylid rhoi trwydded. Bydd gallu dangos tystiolaeth o newid mewn ymddygiad yn golygu ystyried yr amgylchiadau ar adeg y drosedd, y camau a gymerwyd i fynd i'r afael ag unrhyw faterion a nodwyd a gallu'r person hwnnw i gynnal newid o'r fath. Gall hon fod yn broses hir na ellir ei chyflawni ond dros amser.
- 2.19 Mae troseddau lle mae gyrwyr tacsis a llogi preifat yn ddioddefwyr yn llawer amlach na throseddau gan yrwyr o'r fath. Yn aml, mae gyrwyr tacsis a llogi preifat mewn sefyllfaoedd lle gallant wynebu dioddefaint o ran trais, bygythiad, ymosodiad a honiadau ffug. Rhaid cydnabod bod Mae gan yrwyr tacsis a cherbydau llogi preifat fynediad at bobl sy'n agored i niwed oherwydd eu sefyllfa, yn aml iawn fel unigolyn heb oruchwyliaeth mewn cerbyd. Gall lleiafrif bach o bobl geisio camddefnyddio eu swyddi, neu hyd yn oed sicrhau swyddi oherwydd y potensial i fanteisio ar ymddiriedaeth a bregusrwydd teithwyr.
- 2.20 Amcangyfrifir bod 23.5 y cant o ddynion yng Nghymru a Lloegr yn yr ystod oedran 10 – 52 yn 2006 wedi cael euogfarn flaenorol. Ar gyfer dynion rhwng 18 a 52 oed, y ffigur yw 28.2 y cant. Mae gan bron i draean o holl ddynion yn y DU euogfarn droseddol. Fodd bynnag, yn aml bydd unigolion yn dod i'r amlwg ac yn cael eu hadnabod oherwydd patrymau ymddygiad, nid ymddygiad troseddol bob amser. Dylid cofio na fydd llawer iawn o ymddygiad

²² Kurlychek, MC, Brame, R (2007). Llythrennau ysgarlad ac aildroseddu: A yw hen gofnod troseddol yn rhagweld troseddu yn y dyfodol? Prifysgol De Carolina.

²³ Soothill, K a Francis, B (2009) *Pryd mae cyn-droseddwyr yn dod fel pobl nad ydynt yn droseddwyr?* Howard Journal of Criminal Justice, 48 (4). tt. 373-387. ISSN 0265-5527

troseddol mewn rhai categorïau byth yn dod i'r amlwg i'r awdurdodau, ac mae'n cael ei dderbyn yn eang, er enghraifft, mai trais yn erbyn menywod a merched, trais domestig a throseddau rhywiol sy'n tueddu i fod y rhai sy'n cael eu tan-adrodd fwyaf a'r rhai sy'n cael eu heuogfarnu leiaf.

- 2.21 Yn ôl ystadegau troseddu'r Swyddfa Ystadegau Gwladol ar gyfer Cymru a Lloegr, ²⁴bydd 20% o fenywod (1 o bob 5) a 4% o ddynion yn profi trais rhywiol yn eu hoes. Mae'n hanfodol cydnabod y gallai llawer iawn, ac mae'n debyg y rhan fwyaf, o'r cam-drin rhywiol byth gael ei riportio. Awgrymwyd na fydd tua 40% o oedolion sy'n cael eu treisio yn riportio, ac mae achosion plentyndod heb eu riportio yn debygol o fod yn llawer uwch. Amcangyfrifodd Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr (CSEW) fod 1.1 miliwn o oedolion 16 oed a hŷn wedi profi ymosodiad rhywiol yn y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2022 (798,000 o fenywod a 275,000 o ddynion).
- 2.22 Honnir mai dim ond tua 10-15% o droseddau rhywiol sy'n cael eu hadrodd i'r heddlu mewn unrhyw flwyddyn, a hyd yn oed pan gânt eu hadrodd, mae troseddau rhywiol ymhlith yr anoddaf i'w profi. Yn 2018, arweiniodd llai nag 1 o bob 65 o adroddiadau am dreisio (1.5%) at gyhuddiad neu wŷs. Fodd bynnag, yn ôl ystadegau CSEW ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2022, roedd troseddau rhywiol a gofnodwyd gan yr heddlu ar y lefel uchaf a gofnodwyd. Ym mis Mai 2021, roedd 95,844 o bobl ar y gofrestr troseddwyd rhyw yng Nghymru a Lloegr, ond yn seiliedig ar fynediad at ddeunydd Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant, mae Asiantaeth Troseddu Genedlaethol y DU yn amcangyfrif y gallai fod rhwng tua 550,000 ac 850,000 o bobl yn y DU sy'n peri gwahanol fathau o risg rhywiol i blant. Er nad oes consensws ynghylch y llwybrau rhwng troseddu heb gyswllt a throseddu cyswllt, mae'n ymddangos yn synhwyrol ystyried bod rhaid gweld hyd yn oed un achos o feddu ar ddeunydd camfanteisio'n rhywiol ar blant fel risg.
- 2.23 Mae yna ystod o droseddau y gellir eu hystyried yn droseddau rhywiol, gan gynnwys troseddau heb ganiatâd fel treisio neu ymosodiad rhywiol, troseddau yn erbyn plant gan gynnwys cam-drin plant yn rhywiol neu feithrin perthynas rhywiol, a throseddau sy'n camfanteisio ar eraill at ddiben rhywiol, boed yn bersonol neu ar-lein. Gall troseddau ddigwydd rhwng dieithriaid, ffrindiau, cydnabod, partneriaid presennol neu gyn-bartneriaid, neu aelodau o'r teulu. Nid yw treigl amser yn atal erlyn troseddau rhywiol yn effeithiol, ac mae nifer cynyddol o achosion a gyfeirir at y CPS gan yr heddlu yn cynnwys honiadau nad ydynt yn ddiweddar.

- 2.24 Mae cymhlethdod hefyd yn cael ei ychwanegu at y categori o droseddau rhywiol gan y gall fod cydran rywiol mewn troseddau na ellir eu categoreiddio'n bennaf fel trosedd rhywiol, ac mae'r categori'n rhedeg gambit llawn o lofruddiaethau â chymhelliant rhywiol i droseddu rhyngrwyd digyswllt ar ffurf meddu ar ddeunydd Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant.
- 2.25 Caiff troseddau rhywiol eu herlyn fel rhan o Strategaeth Trais yn Erbyn Menywod a Merched (VAWG) y CPS. Mae hwn yn fframwaith cyffredinol i fynd i'r afael â throseddau sydd wedi'u nodi fel rhai a gyflawnwyd yn bennaf ond nid yn gyfan gwbl gan ddynion yn erbyn menywod, ond ni ddylem anghofio bod dynion hefyd yn cyflawni troseddau rhywiol yn erbyn dynion a bechgyn. Cafodd Reynhard Sinaga, myfyriwr ôl-raddedig a garcharwyd am oes yn 2020, a ystyrir yn "dreisiwr mwyaf toreithiog" y DU, ²⁵ei euogfarnu o 136 o dreisio ym Manceinion ac mae'r heddlu'n credu ei fod wedi ymosod ar dros 200 o ddynion. Mae amrywiad enfawr mewn troseddwyd rhywiol, ac mae ystod o ffactorau cymhleth yn eu troseddu, a all amrywio'n fawr ac yn sylweddol. Nid yw rhai troseddau hanesyddol yn droseddau mwyach oherwydd newidiadau mewn deddfwriaeth ers eu heuogfarnu. Er enghraifft, newidiadau yn oedran cydsynio a fodolai ar gyfer dynion hoyw.
- 2.26 Nid oes un math o droseddu rhywiol, ac mae llawer o fylchau mewn gwybodaeth. Gwyddom mai dynion yw'r rhan fwyaf o droseddwyd rhyw. Mae troseddwyd rhyw yn ffurfio poblogaeth amrywiol o unigolion a gellir eu dosbarthu'n fathau yn seiliedig ar nodweddion a chymhellion troseddu. Y systemau dosbarthu mwyaf cyffredin yw'r rhai sy'n gwahaniaethu rhwng mathau o dreiswyr, cam-drinwyr plant, troseddwyd rhyw benywaidd, troseddwyd rhyw ifanc a throseddwyd rhyw seiber. Weithiau mae rhaniad hefyd rhwng troseddu digyswllt (ar-lein) a throseddu cyswllt, a thrafodaethau ynghylch a yw'r cyntaf yn llwybr i'r olaf. Dywedir yn aml fod aildroseddu ymhlith troseddwyd rhyw yn is nag aildroseddu ymhlith troseddwyd cyffredinol, ond mae angen i ni fod yn ofalus i fframio hynny hefyd gyda'r wybodaeth gyffredinol sydd gennym am y cymhlethdod a'r anhawster o sicrhau euogfarnau am droseddau rhywiol yn gyffredinol.
- 2.27 Mae troseddwyd rhyw yn grŵp tebyg o unigolion amrywiol sy'n dechrau troseddu am amrywiaeth o resymau. Nid yw llawer o droseddwyd yn ffitio i mewn i gategorïau ar wahân. Fel troseddwyd treisgar, mae gan droseddwyd rhyw hanes personol a throseddol unigryw, a gall yr agweddau a'r credoau sy'n cefnogi eu hymddygiad gwyrddoedig amrywio. Nid oes proffil clir o

²⁵ <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2020/12/McCann-Sinaga-Shah-judgment-111220.pdf>

droseddwr rhyw. Cafodd rhai troseddwy eu cam-drin yn rhywiol pan oeddent yn blant, ond nid oes gan eraill hanes o'r fath. Nid yw rhai yn gallu gweithredu'n rhywiol gyda phartneriaid sy'n oedolion ac felly'n ysglyfaethu ar blant, tra bod gan eraill hefyd berthnasoedd rhywiol ag oedolion. Mae ymchwil yn dangos bod troseddwy rhyw yn arddangos amrywiaeth o nodweddion. Mae pobl sy'n cam-drin, gan gynnwys troseddwy rhywiol, fel arfer yn meddwl eu bod yn unigryw, eu bod yn wahanol i bobl eraill, bod ganddynt ymdeimlad o hawl ac nid oes rhaid iddynt ddilyn yr un rheolau â phawb arall. Yn hytrach na bod yn unigryw, mae gan gamdrinwyr a throseddwy rhywiol lawer yn gyffredin â'i gilydd yn aml, gan gynnwys eu patrymau meddwl ac ymddwyn. Maent hefyd yn aml yn gamdriniol iawn o bobl a sefyllfaoedd eraill a byddant yn defnyddio amrywiaeth o dactegau a all gynnwys dweud celwydd, cynhyrfu eraill neu eu bygwth â bygythiadau. Yn yr un modd, gallant geisio swyno pobl, ennyn teimladau o gydymdeimlad i drin, ffugio diddordeb neu bryder, neu geisio ennyn cydymdeimlad. Troseddwy rhyw o'u cymharu â throseddwy eraill yn gyffredinol:

- Yn fwy tebygol o wadu eu hymddygiad a'u heuogrwydd, gallant fod yn ddiffygiol o ran empathi (ac empathi dioddefwr) a'r gallu i ddeall neu weld pethau o safbwynt eraill.
- Bod ag agweddau a chymeriad amhriodol neu sefydlog iawn, gan gynnwys agweddau at ryw.
- Rhoi eu hunain mewn mannau a sefyllfaoedd lle mae dioddefwyr agored i niwed yn bresennol. (Gall troseddwy fynychu arcêd difyrion neu ymuno â safle cyfryngau cymdeithasol neu blatfform gemau lle byddant yn ymgysylltu'n rheolaidd ag ieuenctid ar lefel cyfoedion neu'n ceisio dod yn yrrwr tacsï neu logi preifat" fel y cyfeirir ato yn adroddiad Telford).²⁶
- Gall y cymhellion i droseddu'n rhywiol amrywio o droseddwr i droseddwr ac o drosedd i drosedd, ond mae'r cymhellion rhywiol gwyrddroedig penodol gan gynnwys paraffilia (diddordebau, ysgogiadau, ffantasïau neu ymddygiadau rhywiol parhaus ac ailadroddus o ddwystrer amlwg sy'n cynnwys gwrthrychau, gweithgareddau, neu hyd yn oed sefyllfaoedd sy'n annodweddiadol eu natur) yn aml yn amlwg. Fodd bynnag, bydd troseddwy rhywiol yn cyflawni troseddau nad ydynt yn rhywiol.

2.28 Fel troseddwy rhyw, mae troseddwy treisgar yn boblogaeth amrywiol, y mae eu troseddau fel arfer yn tueddu i fod naill ai'n fynegiannol (colli rheolaeth a dicter) neu'n offerynnol (trais a ddefnyddir i gaffael neu ennill

²⁶ Paragraff 4.193 Adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio Rhywiol ar Blant yn Telford ar gael yn <https://www.iitcse.com/>

rhywbeth, gan gynnwys rhai mathau o drais meddiangar). Gwyddom fod dynion yn cyflawni llawer mwy o droseddau treisgar na menywod a bod grŵp bach iawn (llai na 5% o'r boblogaeth wrywaidd) yn tueddu i gyflawni tua 50-70% o droseddau treisgar.²⁷ Yn aml, mae'r troseddwr treisgar mwyaf parhaus yn dechrau troseddu'n gynnar mewn bywyd ac yn cael eu nodweddu gan hyblygrwydd troseddol, ond oherwydd eu natur agored, mae llawer o drais (gyda rhai eithriadau o amgylch trais domestig a phartner agos) wedi tueddu i gael ei ganfod a'i erlyn. Mae trais difrifol yn tueddu i arwain at euogfarn.

2.29 Nid yw'r risg o niwed bob amser yn gysylltiedig â'r troseddau a gyflawnwyd yn flaenorol, gan fod troseddwr cyson a throseddwr ailadroddus yn aml yn cynyddu neu'n amrywio o ran difrifoldeb troseddau a'r math o droseddau maen nhw'n eu cyflawni, ac yn aml nid yw troseddwr yn arbenigwr ac nid ydynt yn cyfyngu eu hunain i un math o drosedd.

2.30 Gall amryddawnrwydd troseddol ac amrywiaeth o fathau o droseddau troseddol hefyd fod yn arwydd o agweddau gwrthgymdeithasol sylfaenol. Mae ymddygiad blaenorol yn ddangosydd da o risgiau yn y dyfodol. Mae unrhyw euogfarn am drosedd dreisgar neu rywiol ddifrifol yn awgrymu rhywfaint o risg i'r cyhoedd sy'n uwch na'r rhai nad oes ganddynt euogfarnau.

2.31 Y tu hwnt i graidd cul iawn o achosion anodd, mae materion o ran ffiniau beth sy'n ffurfio'r math o ymddygiad y gellir ei ystyried yn beryglus, sy'n agored i anghydfod, ac i ba raddau o debygolrwydd o risg yn y dyfodol y dylid ei gwneud yn ofynnol cyn y gellir dweud bod unigolyn yn peri perygl o droseddu yn y dyfodol ac yn destun cyfyngiadau?

2.32 Yr hyn sy'n hanfodol wrth ystyried troseddau treisgar a rhywiol yw'r mynediad a'r cyfle sydd eu hangen ar y troseddwr i geisio cyflawni unrhyw drosedd. Dyma ffocws troseddeg sefyllfaol a gweinyddol. Mae atal troseddau sefyllfaol (SCP) yn baradym troseddegol cymhwysol sy'n seiliedig ar ddau gysyniad gwahanol, cyflenwol o sefyllfaoedd troseddol. Y cyntaf yw'r dewis rhesymegol a'r ail yw'r safbwyntiau gweithgareddau arferol.²⁸

²⁷ Moffitt, TE (1993). Ymddygiad gwrthgymdeithasol sy'n gyfyngedig o ran llencyndod ac sy'n parhau yn ystod cwrs bywyd: Tacsonomeg ddatblygiadol. *Adolygiad Seicolegol*, 100 (4), 674–701. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.100.4.674>

²⁸ Cornish, Derek B., a Ronald V. Clarke. "Trosedd fel dewis rhesymegol." *Damcaniaethau troseddegol: Pontio'r gorffennol i'r dyfodol* (2002): 77-96, a *Newid Cymdeithasol a Thueddiadau Cyfradd Troseddu: Dull Gweithgaredd Arferol*, Lawrence E. Cohen a Marcus Felson Cyfrol 44, Rhif 4 (Awst, 1979)

- 2.33 Mae dulliau SCP yn ystyried sefyllfaoedd troseddol ac yn deall bod digwyddiadau troseddu yn 'gyfleoedd' yn eu hanfod sy'n codi pan fydd troseddwr sydd eisoes â chymhelliant neu duedd droseddol, ar ôl pwyso a mesur yn rhesymol o ran ymdrech, risg a gwobr, yn penderfynu cyflawni trosedd. Os yw popeth arall yn gyfartal, mae trosedd yn fwy tebygol o gael ei gyflawni pan fydd angen ychydig o ymdrech, pan fydd y darpar droseddwr yn barnu bod risg isel y bydd y drosedd honno'n cael ei chanfod a'i chosbi, a phan fyddant yn rhagweld y byddant yn cyflawni eu canlyniad bwriadedig. Craidd y drosedd yw targed addas ar gael, diffyg gwarcheidwad addas i atal y drosedd rhag digwydd, a bod troseddwr â chymhelliant yn bresennol.
- 2.34 Mae trwyddedu yn fath o ddiogelu a rheoli risg. Yn rhinwedd rôl a swyddogaeth y cyfleoedd a'r breintiau y mae trwydded yrru tacsï neu gerbyd llogi preifat yn eu cynnig, gall fod llawer o gyfle i gael mynediad at bobl sy'n agored i niwed yn eu sefyllfa, yn enwedig y rhai yn yr economi nos. Cafwyd John Worboys (a elwir hefyd yn John Radford), y troseddwr rhyw cyfresol Prydeinig a gafwyd yn euog, a elwir yn dreisiwr y Black Cab, yn euog yn 2009 am ymosodiadau ar 12 o fenywod a gyflawnwyd rhwng 2007 a 2008. Yn 2019, cafodd ei euogfarnu am ymosodiadau ar bedair menyw arall, y digwyddodd y cynharaf ohonynt yn 2000. Dywed yr heddlu y gallai fod wedi cael mwy na 100 o ddioddefwyr wrth weithredu yn Llundain a Dorset.
- 2.35 Mae'r fasnach tacsï a thrwyddedu hefyd wedi bod yn rhan o gefndir trafodaethau ar Gamfanteisio Rhywiol ar Blant mewn nifer o drefi yn Lloegr. Mae'r troseddau hyn wedi cael eu trafod yn aml fel cynnyrch 'gangiau meithrin perthynas amhriodol'. Er bod y term hwn wedi bod yn ddadleuol, mae'r economi nos (NTE) ac yn enwedig siopau tecawê, cwmnïau tacsï a llogi preifat a chartrefi plant i gyd hefyd yn rhan o gyd-destun sefyllfaol a chymdeithasol troseddu ar draws nifer o drefi yn Lloegr fel Telford, Rotherham, Bradford, Luton, a Rochdale. Yn benodol, menywod gwyn ifanc agored i niwed oedd dioddefwyr troseddwyd gwrywaidd o Bangladesh a Phacistan yn bennaf, ac roedd rhai ohonynt yn cael eu cyflogi fel gyrwyr tacsï.
- 2.36 Er bod y term 'gangiau meithrin perthynas amhriodol' wedi dod yn un dadleuol gan arwain at hawliadau a gwrth-hawliadau sy'n aml yn ddi-fudd, y gwir amdani yw bod llawer o Gamfanteisio ar Blant (CC), gan gynnwys Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant a Chamfanteisio'n Droseddol ar Blant, yn digwydd pan fydd pobl ifanc agored i niwed (dan 18 oed) yn cael eu hannog, eu gorfodi neu eu trin i gyflawni gweithredoedd troseddol neu rywiol. Er nad yw pob dioddefwr CC a CSE yn agored i niwed oherwydd ffactorau heblaw

oedran, mae gan lawer o ddioddefwyr ystod o wendidau dwysach. Gall y rhain gynnwys problemau gartref, profiadau gofal statudol, trawma, esgeulustod emosiynol a chorfforol, profiadau gydag aelod o'r teulu ag anhwylderau iechyd meddwl neu gamddefnyddio sylweddau, profiadau o drais a cham-drin domestig, tlodi, profiadau o hiliaeth a gwahaniaethu a phrofiadau o drais yn y gymuned. Gall y rhai yn y diwydiant tacsis a llogi preifat hefyd ennill gwybodaeth a mewnwleidiad lleol defnyddiol ynghylch pryderon ynghylch camfanteisio a gall fod yn hynod ddefnyddiol wrth atal troseddau ac annog a hyrwyddo diogelwch cymunedol.

2.37 Mae unigolion sy'n gwneud cais am drwyddedau gyrru tacsis a cherbydau llogi preifat neu sy'n eu hadnewyddu yn destun gwiriad DBS manwl gyda rhestrau gwaharddedig. Mae dadleuon ynghylch a ddylai gyrru tacsis a cherbydau llogi preifat ddod yn weithgaredd rheoleiddiedig o fewn darpariaethau Deddf Diogelu Grwpiau Agored i Niwed 2006.

2.38 Wrth wneud penderfyniadau ynghylch a yw unigolion yn 'addas ac yn briodol', mae'n bwysig peidio â rhoi gormod o bwyslais ar dystiolaeth neu dystiolaeth unigol na ellir ei phrofi. Yn hytrach, dylid canolbwyntio ar:

- Pa drosedd(au) pellach y gallai'r unigolyn eu cyflawni neu eu harddangos?
- A fyddent yn achosi niwed difrifol?
- Pwy allai'r dioddefwr(wyr) fod? A ellir cael mynediad atynt drwy rôl galwedigaethol?
- Pa
nodweddion a allai gyfrannu at niwed difrifol (y ffactorau risg)?
- Beth allai amddiffyn rhag niwed difrifol (y ffactorau amddiffynnol) ac a ellir eu gwarantu?
- Pa mor debygol yw senario risg uchel (tebygolrwydd)?
- Pa mor gyflym y gallai niwed difrifol pellach ddigwydd?

2.39 Mae canolbwyntio ar gwestiynau mynediad a chyfle a gweld trwyddedu fel mecanwaith diogelu yn hanfodol wrth benderfynu a ddylid trwyddedu rhywun. Er bod gwrthod trwydded yn gyfyngiad i'r unigolyn, mae hefyd yn ddull o ddiogelu sefyllfaol a all atal dioddefwyr yn y dyfodol.

Pennod 3: Trosolwg o Drwyddedu 'Tacsis' a Cherbydau Hurio Preifat

- 3.1 Mae bron pawb yn ein cymdeithas yn defnyddio tacsis a cherbydau llogi preifat o bryd i'w gilydd, ond fe'u defnyddir yn rheolaidd gan grwpiau sy'n arbennig o agored i niwed: plant; yr henoed; pobl anabl; a'r rhai sydd wedi meddwi, ac mae gan yrrwr tacsî neu cherbyd llogi preifat bŵer sylweddol dros deithiwr sy'n rhoi ei hun, a'i ddiogelwch personol, yn llwyr yn nwylo'r gyrrwr.
- 3.2 Mae awdurdodau lleol (ardaloedd, awdurdodau unedol a Chynghorau Cymru) a Tŷ L yn gyfrifol am drwyddedu tacsis a cherbydau llogi preifat.
- 3.3 Y prif ddeddfwriaeth yw Deddf Cymalau Heddlu Tref 1847 a Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976. Mae pwrpas trwyddedu tacsis a cherbydau llogi preifat wedi'i fanylu yng *nghanllawiau arfer gorau Trwyddedu Tacsis a Cherbydau Llogi Preifat* paragraff 3 yr Adran Drafnidiaeth ar gyfer awdurdodau trwyddedu yn Lloegr, sy'n nodi:
- “ Rhaid i brif amcan a phwysicaf trwyddedu [y masnach tacsis a cherbydau preifat] fod amddiffyn y cyhoedd.”

Wedi'i gefnogi gan baragraff 3.2 o Safonau Statudol Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat yr Adran Drafnidiaeth sy'n nodi:

"Wrth lunio polisi tacsis a cherbydau llogi preifat, rhaid i'r prif amcan a'r prif amcan fod yn amddiffyn y cyhoedd."

Ac wedi'i gydnabod yn rhan 1 o ddogfen Ganllawiau Llywodraeth Cymru "Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat: Canllawiau Trwyddedu" sy'n nodi:

“Mae angen diweddarau'r drefn drwyddedu i unioni'r problemau presennol; sicrhau bod y system drwyddedu tacsis a cherbydau preifat yn addas ar gyfer Cymru fodern; a hyrwyddo diogelwch y cyhoedd.”

- 3.4 O fewn y ddau gyfundrefn drwyddedu, mae 5 math o drwydded: cerbyd tacsî; cerbyd llogi preifat; gyrrwr tacsî; gyrrwr llogi preifat a gweithredwr llogi preifat.

- 3.5 Mewn perthynas â'r holl drwyddedau hyn, mae gan yr awdurdod ddisgresiwn ynghylch a ddylid eu rhoi. Er bod rhywfaint o ganllawiau wedi'u cyhoeddi gan yr Adran Drafnidiaeth,²⁹ nid oes unrhyw safonau cenedlaethol.³⁰
- 3.6 Ni ellir rhoi trwydded i yrwyr a gweithredwyr oni bai bod yr awdurdod yn fodlon eu bod yn “berson addas a phriodol” i ddal y drwydded honno (gweler Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976 adrannau 51 a 59 mewn perthynas â gyrwyr; adran 55 mewn perthynas â gweithredwyr).
- 3.7 Nid oes meini prawf statudol ar gyfer trwyddedau cerbydau; felly, mae gan yr awdurdod ddisgresiwn llwyr.
- 3.8 Ym mhob achos, cyfrifoldeb yr ymgeisydd neu'r trwyddedai yw bodloni'r awdurdod trwyddedu eu bod yn "addas a phriodol", nid cyfrifoldeb yr awdurdod yw profi nad ydynt.
- 3.9 Mae gan yr awdurdod bwerau i roi neu wrthod trwydded, adnewyddu neu wrthod ei hadnewyddu ar gais ac, yn ystod cyfnod y drwydded, ei hatal neu ei dirymu.
- 3.10 Beth yw rôl y pwerau hyn, a sut mae awdurdodau'n penderfynu ar gais, neu'n cymryd camau yn erbyn trwydded? Dylai pob Awdurdod Trwyddedu fabwysiadu Polisi Trwyddedu Tacsis cydlynol.³¹ Os nad yw mater neu sefyllfa'n cael ei drin neu ei chynnwys yn y Polisi, nid yw hynny'n golygu na all yr Awdurdod ystyried y mater hwnnw: mewn amgylchiadau o'r fath bydd yn rhaid i'r Awdurdod ystyried y mater o'r egwyddorion cyntaf, fel pe na bai wedi mabwysiadu unrhyw bolisi ar y pwnc hwn.
- 3.11 Pryd bynnag y gwneir penderfyniad gan awdurdod trwyddedu (boed hynny gan Gynghorwyr neu Swyddogion), rhaid rhoi rhesymau llawn a manwl dros y penderfyniad hwnnw.³² Nid ar gyfer gwrthodiadau yn unig y mae'r gofyniad hwn. Mae'n bwysig bod pob penderfyniad yn cael ei gofnodi'n gywir, a bod

²⁹ “Safonau Statudol Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat” Adran Drafnidiaeth 2020 (ar gael yn <https://www.gov.uk/government/publications/statutory-taxi-and-private-hire-vehicle-standards> a 3 o “Canllawiau arfer gorau Trwyddedu Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat ar gyfer awdurdodau trwyddedu yn Lloegr” Adran Drafnidiaeth wedi'i diwygio yn 2023 (ar gael yn <https://www.gov.uk/government/publications/taxi-and-private-hire-vehicle-licensing-best-practice-guidance>))

³⁰ Mae'r Llywodraeth wedi datgan y bydd yn cyflwyno safonau cenedlaethol ar gyfer trwyddedau tacsis a cherbydau llogi preifat. Fodd bynnag, ar adeg ysgrifennu (Mai 2024) bydd hyn ar ôl yr Etholiad Cyffredinol nesaf. Yng Nghymru, mae Llywodraeth Cymru wedi ymgynghori ar ddeddfwriaeth newydd, ond unwaith eto mae hyn yn cael ei ddisgwyl.

³¹ gweler Paragraff 3.1 Safonau Statudol yr Adran Materion Cynaliadwy

³² Gwnaed hyn yn glir gan y Llys Apêl yn R (app Hope and Glory Public House Ltd) v Westminster City Magistrates' Court [2011] EWCA Civ 31, [2011] 3 All ER 579, CA.

rhesymau'n cael eu rhoi. Bydd hyn yn cynnwys grantiau (ar y cais cyntaf ac adnewyddiadau), ychwanegu amodau, atal dros dro, dirymiadau a gwrthodiadau. Er mwyn cynorthwyo gwneuthurwyr penderfyniadau, mae Atodiad 1 yn cynnwys canllawiau ar gofnodi penderfyniadau yn erbyn meini prawf NR3S ac mae Atodiad 2 yn cynnwys enghraifft o Hysbysiad Penderfyniad, y gellir addasu'r ddau ohonynt at ddibenion cyngor ei hun.

Gyrwyr Tacsî a Llogi Preifat

- 3.12 Mae dau alwedigaeth wahanol: gyrwyr tacsî a gyrwyr cerbydau llogi preifat. Ym mhob achos mae meini prawf statudol union yr un fath i'w bodloni cyn y gellir rhoi trwydded. Mae rhai awdurdodau'n rhoi trwyddedau tacsî neu gerbydau llogi preifat ar wahân tra bod eraill yn rhoi trwyddedau "deuol" neu "gyfunol" i gwmpasu'r ddwy alwedigaeth. Mae rhai awdurdodau hefyd yn rhoi trwyddedau "cyfyngedig" i yrrwyr sydd ond am gyflawni gwaith cludiant o'r cartref i'r ysgol (H2S). Waeth beth fo math neu bwrpas y drwydded, mae'r meini prawf gwneud penderfyniadau yn aros yr un fath.
- 3.13 Rhaid i ymgeisydd feddu ar drwydded yrru DVLA lawn neu drwydded yrru gyfwerth, cael yr hawl i weithio yn y DU, cydymffurfio â gofynion amodau treth a bod yn berson "addas a phriodol".³³
- 3.14 Mae'r elfen drwydded yrru yn gwestiwn o ffaith. Er bod rhai problemau gyda thrwyddedau gyrru tramor, yn y pen draw mae gan berson drwydded yrru, neu nid oes ganddi hi.
- 3.15 Rhaid i ymgeisydd gael yr hawl i aros a gweithio yn y DU.³⁴ Unwaith eto, mae hyn yn y pen draw yn gwestiwn o ffaith, a dylai'r awdurdod lleol ddilyn y canllawiau a gyhoeddwyd gan y Swyddfa Gartref.³⁵
- 3.16 Mae'r rheolau amodau treth yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw yrrwr sy'n gwneud cais i adnewyddu ei drwydded ddangos ei fod wedi'i gofrestru ar

³³Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976. Mae adran 51(1) yn ymdrin â gyrwyr cerbydau llogi preifat, ac mae adran 59(1) yn ymdrin â gyrwyr tacsî.

³⁴Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976 A51(1)(a)(ii) mewn perthynas â gyrwyr cerbydau llogi preifat ac A59(1)(a)(ii) mewn perthynas â gyrwyr tacsî.

³⁵"Canllawiau i Awdurdodau Trwyddedu i Atal Gweithio Anghyfreithlon yn y Sector Tacsî a Hurio Preifat yng Nghymru a Lloegr" - Y Swyddfa Gartref, Mehefin 2024 ar gael yn <https://www.gov.uk/government/publications/licensing-authority-guide-to-right-to-work-checks>

gyfer treth gyda CThEM; rhaid i ymgeiswyr newydd gydnabod y bydd gofyn iddynt gofrestru gyda CThEM.³⁶

- 3.17 Mae'r gofynion hynny i gyd yn gwestiynau ffeithiol. Y mater cyfan o "addasrwydd a phriodol" sy'n achosi'r anawsterau mwyaf i awdurdodau lleol. Nid yw erioed wedi'i ddiffinio'n benodol yn farnwrol ond fe'i crybwyllwyd yn achos *Cyngor Dinas Leeds v Hussain*.³⁷ Dywedodd y Barnwr Silber:

"...pwrpas y pŵer atal yw amddiffyn defnyddwyr cerbydau trwyddedig a'r rhai sy'n cael eu gyrru ganddynt ac aelodau'r cyhoedd. Ei bwrpas [a], felly [y prawf addasrwydd a phriodoldeb], yw atal trwyddedau rhag cael eu rhoi i neu eu defnyddio gan y rhai nad ydynt yn bobl addas o ystyried eu cofnod gyrru, eu profiad gyrru, eu sobrwydd, eu ffitrwydd meddyliol a chorfforol, eu gonestrwydd, a'u bod yn bobl na fyddent yn manteisio ar eu cyflogaeth i gam-drin neu ymosod ar deithwyr."

- 3.18 Adlewyrchir hyn mewn prawf a awgrymir gan ganllawiau statudol yr Adran Drafnidiaeth (er nad prawf statudol mohono):

Heb unrhyw ragfarn, ac yn seiliedig ar y wybodaeth sydd o'ch blaen, a fydddech chi'n caniatáu i berson rydych chi'n gofalu amdano, waeth beth fo'i gyflwr, deithio ar ei ben ei hun mewn cerbyd a yrrir gan y person hwn ar unrhyw adeg o'r dydd neu'r nos ?³⁸

- 3.19 Awgrymir bod yr ymadrodd "person diogel ac addas" i ddal trwydded yrru yn ddehongliad da nad yw'n ychwanegu nac yn tynnu unrhyw beth oddi wrth y term gwreiddiol "addas a phriodol" ond yn dod â'r cysyniad yn gyfredol.

- 3.20 Sut gall awdurdod lleol asesu ac yna barnu a yw rhywun yn ddiogel ac yn addas i ddal trwydded yrru ai peidio?

- 3.21 Mae gan yr awdurdod lleol y pŵer i fynnu bod ymgeisydd yn darparu:
"y wybodaeth y maent yn rhesymol yn ei hystyried yn angenrheidiol i'w galluogi i benderfynu a ddylid rhoi'r drwydded ac a ddylid atodi amodau i unrhyw drwydded o'r fath."³⁹

Gall y "wybodaeth" hon gynnwys unrhyw rag-amodau neu brofion y maent yn eu hystyried yn angenrheidiol

³⁶ <https://www.gov.uk/guidance/complete-a-tax-check-for-a-taxi-private-hire-or-scrap-metal-licence>

³⁷ [2002] EWHC 1145 (Gweinyddol), [2003] RTR 199 Crt Gweinyddol

³⁸ <https://www.gov.uk/government/publications/statutory-taxi-and-private-hire-vehicle-standards/statutory-taxi-and-private-hire-vehicle-standards#decision-making:~:text=5.4%20Fit%20and%20proper%20test>

³⁹ Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976 adran 57(1)

- 3.22 Mae rhai o'r rhain yn orfodol, fel prawf o hawl i weithio, amodoldeb treth ar adnewyddu, chwiliad NR3S (a gynhelir gan yr awdurdod trwyddedu, ond dim ond cynghori yw hwn yng Nghymru). Mae eraill yn ofynnol yn gyffredinol fel asesiadau meddygol.⁴⁰ Efallai y bydd rhai awdurdodau angen rhagor o wybodaeth fel:
- Tystysgrifau DBS Manwl (argymhellir er eu bod yn cael eu hystyried yn eang yn orfodol),
 - cofrestru ar gyfer gwasanaeth diweddarau'r DBS;
 - Profion gwybodaeth;
 - Profion gyrru;
 - Ymwybyddiaeth/hyfforddiant anabled;
 - Datganiadau wedi'u llofnodi o bryd i'w gilydd;
 - Profion Saesneg llafar ac ysgrifenedig;
 - hyfforddiant/ymwybyddiaeth o gam-drin a chamfanteisio rhywiol ar blant;
 - Ymwybyddiaeth/hyfforddiant llinellau sirol.
 - Cymwysterau tacsï perthnasol
- 3.23 Gall darparu gwybodaeth yn y termau hyn fodloni'r awdurdod lleol fod gan berson y sgiliau a'r cymwyseddau i fod yn yrrwr proffesiynol i ddal trwydded. Fodd bynnag, mae cysyniadau diogelwch ac addasrwydd yn mynd y tu hwnt i hyn. Mae cymeriad y person i'w ystyried hefyd.
- 3.24 Wrth wneud y penderfyniad, ynghylch a yw ymgeisydd yn berson addas a phriodol, neu'n parhau i fod yn berson addas a phriodol, gall yr awdurdod trwyddedu ystyried unrhyw wybodaeth sy'n berthnasol i benderfynu ar y cwestiwn hwnnw. Gall hyn gynnwys gwybodaeth a gafwyd gan y Swyddog Dynodedig Awdurdod Lleol (LADO). Mae'r LADO yn benodiad statudol o dan Ddeddf Plant 1989 y mae ei rôl yn goruchwyllo a rheoli ymchwiliadau yn dilyn honiadau a wneir yn erbyn unigolion sy'n gweithio neu'n dod i gysylltiad â phlant yn rheolaidd. Disgrifir eu rôl yn fanwl yn Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant 2023. Sail cyfreithlondeb rhannu gwybodaeth LADO yw ei bod yn cael ei defnyddio gan yr Awdurdod Trwyddedu at yr un diben ag y'i gafwyd gan y LADO, sef diogelu.

⁴⁰Gweler Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976 adran 57(2)

- 3.25 Mae gyrwyr taccis a cherbydau llogi preifat wedi'u heithrio o ddarpariaethau Deddf Adsefydlu Troseddwyr 1974. Mae hyn yn golygu nad oes unrhyw golffarnau "wedi'u disbyddu" a bod ⁴¹modd i'r awdurdod lleol ystyried unrhyw golffarnau troseddol (ar wahân i "ollfarnau gwarchodedig" a "rhybuddion gwarchodedig" lle maent wedi'u datgan) wrth asesu diogelwch ac addasrwydd, ond dim ond euogfarnau perthnasol sydd wedi'u disbyddu y dylai'r gwneuthurwr penderfyniadau eu hystyried.⁴²
- 3.26 Dylai fod yn ofynnol i bob Ymgeisydd/Trwyddedei gael Tystysgrif DBS Manwl gyda gwiriadau Rhestrau Gwaharddedig Oedolion a Phlant⁴³ a'i darparu i'r Awdurdod Trwyddedu. Rhaid i hyn fod ar gyfer "gweithlu arall" + "taccsi". Pan fydd gyrrwr yn ymgymryd â gwaith contract o'r cartref i'r ysgol ar gyfer Awdurdod Addysg (AA), rhaid iddynt gael Tystysgrif DBS Manwl wahanol, ar wahân i'w darparu i'r Awdurdod Addysg, oherwydd bod y gweithgaredd hwnnw'n "weithgaredd rheoleiddiedig" o fewn ystyr Deddf Diogelu Grwpiau Agored i Niwed 2006, tra nad yw "llogi preifat agyrru taccsi" cyffredinol neu ddyddiol yn wir. Mae'r DBS Manwl AA ar gyfer "Gweithlu Plant". Ni all Awdurdod Trwyddedu dderbyn DBS Gweithlu Plant, ac ni all Awdurdod Addysg dderbyn DBS Gweithlu Arall + Taccsi.⁴⁴ Dylai fod yn ofynnol i drwyddedeion hefyd gynnal eu Tystysgrifau trwy'r Gwasanaeth Diweddaru DBS drwy gydol cyfnod eu trwydded. Mae rhai awdurdodau trwyddedu yn cyhoeddi trwyddedau "cyfyngedig" ar gyfer defnydd cludiant o'r cartref i'r ysgol yn unig.
- 3.27 Os bydd unrhyw ymgeisydd newydd wedi treulio 6 mis neu fwy (boed yn barhaus neu'n gyfan gwbl), tra'n 18 oed neu'n hŷn yn byw y tu allan i'r Deyrnas Unedig, dylid gofyn am dystiolaeth o wiriad cofnod troseddol o'r wlad/gwledydd sy'n cwmpasu'r cyfnod perthnasol.⁴⁵ Pan na all ymgeisydd

⁴¹Yn gyffredinol, mae "euogfarnau gwarchodedig" a "rhybuddion gwarchodedig" yn faterion bach a hŷn nad ydynt yn ymddangos ar unrhyw Dystysgrifau DBS.

⁴²Gweler *Adamson v Cyngor Dosbarth Waveney* [1997] 2 Pob ER 898 QBD

⁴³"At ddibenion Trwyddedu Taccsi, y lefel gywir o wiriad yw'r gwiriad lefel Uwch bob amser, gyda'r gwiriad rhestr Gwaharddedig Oedolion a Phlant. Dylid nodi Gweithlu Arall bob amser ar linell 1 X61 a dylid nodi Trwyddedu Taccsi ar linell 2 X61" - paragraff 6.2 "*Safonau Statudol Taccsi a Cherbydau Hurio Preifat*" Adran Drafnidiaeth 2020 (ar gael yn <https://www.gov.uk/government/publications/statutory-taxi-and-private-hire-vehicle-standards>).

⁴⁴Mae hyn oherwydd bod Cludiant Ysgol yn "weithgaredd rheoleiddiedig" o fewn Deddf Diogelu Grwpiau Agored i Niwed 2006, tra nad yw gyrru taccis cyffredinol a cherbydau llogi preifat.

⁴⁵Mae anghysondebau sylweddol rhwng canllawiau'r Llywodraeth ledled Cymru a Lloegr ynghylch yr amserlenni pan fo angen gwybodaeth dramor. Yng Nghymru, mae'r Canllawiau Trwyddedu Taccsi a Cherbydau Hurio Preifat yn cyfeirio at 6 mis parhaus neu fwy a dreuliodd y tu allan i'r DU ers pen-blwydd yr ymgeisydd yn 10 oed. Mae Canllawiau'r Swyddfa Gartref ar y broses ymgeisio am gofnodion troseddol a wiriodd dramor y cyfeirir atynt yn safonau statudol taccsi a cherbydau hurio preifat yr Adran Drafnidiaeth yn ei gwneud yn ofynnol i chi wirio cofnodion troseddol lle rydych chi wedi byw am 12 mis neu fwy (boed yn barhaus neu'n gyfan gwbl), yn y 10 mlynedd diwethaf cyn y cais, tra'n 18 oed neu'n hŷn.

ddarparu gwiriad cofnod troseddol boddhaol, ni fydd trwydded yn cael ei rhoi oherwydd na all yr awdurdod trwyddedu fod yn fodlon ynghylch ei addasrwydd a'i briodoldeb.

- 3.28 Dylai fod gan awdurdodau lleol bolisi i ddarparu llinell sylfaen ar gyfer effaith unrhyw euogfarnau, rhybuddion neu faterion ymddygiad eraill sy'n ymwneud â diogelwch ac addasrwydd person.⁴⁶ Gall hyn fod 'byth' oherwydd y math o drosedd/ymddygiad a'r risg o allu aildroseddu fel gyrrwr tacsî.
- 3.29 Rhaid i gymeriad y gyrrwr yn ei gyfanrwydd fod y brif ystyriaeth wrth ystyried a ddylent gael eu trwyddedu. Mae'n bwysig cydnabod nad yw awdurdodau lleol yn gosod unrhyw gosb ychwanegol mewn perthynas ag euogfarnau neu ymddygiad blaenorol. Maent yn defnyddio'r holl wybodaeth sydd ar gael iddynt i wneud penderfyniad gwybodus ynghylch a yw'r ymgeisydd neu'r trwyddedai yn berson addas a phriodol i ddal trwydded o'r fath, neu a yw'n parhau i fod felly.
- 3.30 Mae achlysuron lle mae pobl anaddas wedi cael trwyddedau gan awdurdodau lleol, neu os cânt eu gwrthod gan yr awdurdod, wedi cael eu rhoi gan lys ar apêl.
- 3.31 Yn aml, mae hyn oherwydd rhyw fath o galedi canfyddedig. Mae cyfraith achosion yn ei gwneud yn glir nad yw effaith colli (neu beidio â chael) trwydded yrru ar yr ymgeisydd a'i deulu yn ystyriaeth y gellir ei hystyried.⁴⁷ Mae hyn wedyn yn arwain at y cwestiwn a yw'r safbwynt a gymerir gan rai awdurdodau lleol yn ddigon cadarn i gyflawni'r nod cyffredinol hwnnw o ddiogelu'r cyhoedd.
- 3.32 Fodd bynnag, yn rhy aml mae awdurdodau lleol yn gwyro oddi wrth eu polisïau ac yn rhoi trwyddedau (neu ddim yn cymryd camau yn erbyn trwyddedai) heb resymau clir a chymhellol. Mae'n hanfodol bod y rhai sy'n gwneud y penderfyniadau hyn, boed yn Gynghorwyr neu'n Swyddogion, yn cydnabod mai'r polisi, er ei fod yn parhau i fod yn bolisi ac felly'n ganllawiau'r

Mae'r paragraff hwn wedi'i ddiwygio gan ystyried yr argymhellion hyn.

<https://www.gov.uk/government/publications/criminal-records-checks-for-overseas-applicants/guidance-on-the-application-process-for-criminal-records-checks-overseas>

<https://www.llyw.cymru/canllawiau-trwyddedu-tacsis-a-cherbydau-llogi-preifat-html>

⁴⁶ Gweler paragraff 5.15 "Safonau Statudol Tacsî a Cherbydau Hurio Preifat" Adran Drafnidiaeth 2020 (ar gael yn <https://www.gov.uk/government/publications/statutory-taxi-and-private-hire-vehicle-standards>)

⁴⁷ *Cyngor Dinas Leeds v Hussain* [2002] EWHC 1145 (Gweinyddol), [2003] RTR 199 Admin Crt a *Chyngor Dosbarth Cherwell v Anwar* [2011] EWHC 2943 (Gweinyddwr), [2012] RTR 15 Crt Gweinyddwr

Awdurdod ei hun ar y mater, yw'r llinell sylfaen ar gyfer derbynioldeb. Dim ond mewn amgylchiadau eithriadol y dylid gwyro oddi wrth y polisi ac am resymau cyfiawn y dylid eu cofnodi'n ofalus ac yn gynhwysfawr. Dylai Awdurdodau Trwyddedu fonitro eu penderfyniadau yn flynyddol ac archwilio pa mor aml y maent yn gwyro oddi wrth y polisi.⁴⁸

- 3.33 Un gamddealltwriaeth gyffredin yw, os na chyflawnwyd y drosedd pan oedd y gyrrwr yn gyrru tacsî, ei bod yn llawer llai difrifol, neu hyd yn oed os oedd mewn tacsî ond nid pan oedd teithwyr ar fwrdd. Nid yw hyn yn berthnasol: mae goryrru yn beryglus, waeth beth fo'r sefyllfa; mae gyrru dan ddylanwad alcohol yn beryglus, waeth beth fo'r sefyllfa; mae teiars moel yn beryglus, waeth beth fo'r sefyllfa. Mae'r holl ymddygiadau hyn yn peryglu'r cyhoedd yn gyffredinol. Mae trais bob amser yn ddifrifol. Mae'r ddadl ei fod yn anghydfod domestig, neu i ffwrdd o'r tacsî, yn amherthnasol. Mae gan berson sydd â thuedd i drais y potensial hwnnw ym mhob sefyllfa. Mae troseddau rhywiol bob amser yn ddifrifol. Mae person sydd wedi camddefnyddio ei safle (beth bynnag oedd hwnnw) yn y gorffennol i ymosod yn rhywiol ar un arall wedi dangos safonau ymddygiad cwbl annerbyniol. Mae ysglyfaethwyr eisïau trwyddedau gyrrwyr tacsî gan ei fod yn rhoi mynediad hawdd iddynt at ddioddefwyr.⁴⁹ Dylid nodi na all awdurdod trwyddedu atal person y gwrthodwyd trwydded iddo (neu y cafodd ei dirymu) rhag ail-ymgeisio i'r awdurdod hwnnw, neu unrhyw awdurdod arall.
- 3.34 Gall ymgeiswyr honni eu bod wedi ceisio cyflogaeth mewn meysydd eraill ac wedi cael eu hatal o ganlyniad i'w hanes blaenorol, yn enwedig os yw hynny'n cynnwys euogfarnau. Dylai fod safon uchel o dderbynioldeb i ymuno â'r diwydiant tacsîs. Felly, maent yn ceisio dod yn yrrwr trwyddedig fel galwedigaeth olaf. Mae hyn yn annerbyniol gan y byddai rhoi trwydded yn rhoi person o'r fath mewn safle unigryw o ymddiriedaeth. Mae hefyd yn tanseilio safle ac enw da'r mwyafrif helaeth o yrrwyr trwyddedig proffesiynol.

⁴⁸ Gweler paragraff 3.5 o Safonau Statudol yr Adran Drafnidiaeth

⁴⁹ Adroddiad Telford cyfrol 3 paragraff 4.193: ' Mae hynny'n ganlyniad arwyddocaol yn fy marn i ac un sy'n fwy tebygol o fod yn ganlyniad i ryw nodwedd o'r swydd sy'n ddeniadol i droseddwyr, yn hytrach nag i siawns. Y nodwedd amlwg y byddai troseddwr Camfanteisio Rhywiol ar Blant yn ei chael yn ddeniadol yw bod gyrrwyr tacsî mewn swydd gyfrifol i'r cyhoedd; mae pobl yn tueddu i ymddiried ynddynt. Mae hefyd yn dangos pam mae system drwyddedu a gorfodi effeithiol yn hanfodol, a pham mae'n rhaid i'r cyhoedd wybod am y safonau y mae ganddynt hawl i'w disgwyl: rhaid iddynt wybod sut i gwyno a rhaid iddynt allu gwneud cwyn yn hawdd ac yn gyflym.' Adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio Rhywiol ar Blant Telford ar gael yn <https://www.iitcse.com/>

Prif gyfrifoldeb awdurdod trwyddedu yw amddiffyn y cyhoedd, nid darparu cyfleoedd cyflogaeth.

- 3.35 Disgwylir i drwyddedeion ddangos ymddygiad proffesiynol priodol bob amser, boed yng nghyd-destun eu gwaith neu fel arall. Dylai trwyddedeion fod yn gwrtais, osgoi gwrthdaro, peidio â bod yn gamdriniol na dangos rhagfarn mewn unrhyw ffordd. Ni ddylai trwyddedeion gymryd y gyfraith i'w dwylo eu hunain o dan unrhyw amgylchiadau. Disgwylir i drwyddedeion weithredu â gonestrwydd a dangos ymddygiad sy'n deilwng o'r ymddiriedaeth a roddir ynddynt.
- 3.36 Mae rhai sy'n ceisio manteisio ar bobl agored i niwed drwy ddarparu gwasanaethau nad oes ganddynt hawl i'w darparu; er enghraifft, drwy gynnig am dâl mewn ardal lle nad oes ganddynt hawl i wneud hynny. Disgwylir i drwyddedeion fod yn wiliadwrus o ymddygiad o'r fath ac adrodd am unrhyw bryderon i'r Heddlu a'r awdurdod trwyddedu perthnasol. Dylai teithwyr deimlo'n hyderus i wirio bod y person sy'n cynnig gwasanaeth yn gymwys i wneud hynny. Dylai trwyddedeion ddangos yn fodlon eu bod yn gymwys i ddarparu'r gwasanaeth a gynigir drwy, er enghraifft, ddangos eu bathodyn.
- 3.37 Fel cymdeithas, mae angen i ni ofyn y cwestiwn “pwy sy'n gyrru fy nhacsi neu fy ngherbyd llogi preifat?” a bod yn hyderus mai'r ateb yw “person diogel ac addas”. Mae'r mwyafrif helaeth o yrwyr yn bobl weddus, sy'n ufudd i'r gyfraith ac sy'n gweithio'n galed iawn i ddarparu gwasanaeth da i'w cwsmeriaid a'r gymuned yn gyffredinol. Fodd bynnag, mae penderfyniadau gwael gan awdurdodau lleol a llysoedd yn tanseilio hyder y cyhoedd sy'n teithio yn y fasnach gyfan. Oni bai bod awdurdodau lleol a'r llysoedd yn barod i wneud penderfyniadau cadarn (ac anodd) i gynnal y safonau y mae'r awdurdod lleol yn eu gosod, ac mewn rhai achosion, tynhau eu polisïau eu hunain, ni all y cyhoedd gael hyder llwyr mewn gywyr tacsis a cherbydau llogi preifat. Mae hyn yn niweidiol i bawb sy'n gysylltiedig.
- 3.38 Yn Lloegr, pan gymerir unrhyw gamau mewn perthynas â thrwydded yrru: gwrthod rhoi neu adnewyddu, dirymu neu atal, rhaid i'r awdurdod gymhwyso'r prawf cyfreithiol i benderfynu a oes rhaid i'r awdurdod hwnnw nodi'r cam hwn ar gronfa ddata NR3S yn unol â Deddf Trwyddedu Tacsis a Hurio Preifat (Diogelu a Diogelwch Ffyrdd) 2022. Argymhellir yng Nghanllawiau'r Adran Drafnidiaeth y dylid cymryd y cam hwn yng Nghymru

hefyd. Wrth ystyried unrhyw gais newydd, rhaid gwirio enw neu enwau'r ymgeisydd yn erbyn cronfa ddata NR3S. Nid oes unrhyw fecanwaith i yrrwr ildio neu gyflwyno ei drwydded, neu i dynnu cais yn ôl i osgoi atal, dirymu neu wrthod, ac felly osgoi gwneud cofnod o'r fath. Mewn amgylchiadau o'r fath, rhaid i awdurdodau trwyddedu wneud penderfyniadau i ddirymu, atal neu beidio ag adnewyddu. Bydd hyn yn sicrhau bod Cronfa Ddata NR3S yn gywir.⁵⁰ Ni all ymgeisydd aflwyddiannus am drwydded osgoi cofnodi gwrthodiad.

Gweithredwyr Llogi Preifat

- 3.39 Gweithredwr llogi preifat ("PHO") yw'r person sy'n cymryd archeb ar gyfer cerbyd llogi preifat ("PHV"), ac yna'n anfon PHV sy'n cael ei yrru gan yrrwr llogi preifat trwyddedig ("PHD") i gyflawni'r archeb honno. Rhaid i'r tair trwydded (PHO, PHV a PHD) fod wedi'u rhoi gan yr un awdurdod.⁵¹ Ni all awdurdod lleol roi trwydded PHO oni bai bod gan yr ymgeisydd yr hawl i weithio yn y DU, ei fod yn bodloni gofynion Amodoldeb Treth CThEM ar adeg ei adnewyddu, ac yn berson addas a phriodol.⁵²
- 3.40 Fel gyda gyrrwyr tacsî, mae rôl y Prif Swyddog Tai a'i staff yn mynd ymhell y tu hwnt i gymryd archebion ac anfon cerbydau yn unig. Wrth wneud y gwaith o archebu ac anfon y cerbyd a'r gyrrwr, bydd y Prif Swyddog Tai yn cael llawer iawn o wybodaeth bersonol. e.e. cyfnodau i ffwrdd o adref, cyrchfannau, teithiau rheolaidd. Felly mae'n hanfodol bod Prif Swyddog Tai a'i staff mor ddibynadwy a dibynadwy â gyrrwr, er gwaethaf eu rôl ychydig yn anghysbell. Gellir archebu tacsîs ymlaen llaw hefyd, ond dylai awdurdodau lleol fod yn ymwybodol, lle mae'r archeb honno'n cael ei gwneud gan unrhyw un heblaw gyrrwr tacsî, nad oes unrhyw reolaethau na gweithdrefnau fetio ar waith mewn perthynas â'r person sy'n cymryd y archeb honno ac yn dal y wybodaeth bersonol honno.
- 3.41 Sut felly mae awdurdod lleol yn bodloni ei hun ynghylch "addasrwydd a phriodoldeb" neu "ddiogelwch ac addasrwydd" yr ymgeisydd neu'r trwyddedai?
- 3.42 Gwneir y penderfyniad gan yr awdurdod trwyddedu. Gall pob awdurdod benderfynu gan bwy sy'n gwneud y penderfyniadau hynny o dan eu Cynllun

⁵⁰Gweler Cylchgrawn Trwyddedu (2019) 24 JoL 46

⁵¹Gweler *Dittah v Cyngor Dinas Birmingham, Choudhry v Cyngor Dinas Birmingham* [1993] RTR 356 QBD

⁵²Adran 55(1) Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976

neu eu Rhestr Ddirprwyaethau (a gynhwysir yng Nghyfansoddiad y Cyngor). Gall penderfyniadau gael eu gwneud gan Gynghorwyr sy'n eistedd ar Bwyllgor neu eu dirprwyo i Is-bwyllgor, neu swyddogion.

- 3.43 Gellir ystyried euogfarnau sydd wedi darford, ond nid euogfarnau gwarchodedig, wrth benderfynu ar addasrwydd ar gyfer trwydded, a rhaid datgan y rhain ar y ffurflen gais. Yn ogystal, dylid gofyn i'r ymgeisydd (neu'r trwyddedai wrth adnewyddu) gael ac yna darparu Datgeliad Sylfaenol gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd.
- 3.44 Er nad yw hon yn system berffaith o bell ffordd, mae'n rhoi sail resymol i awdurdodau lleol wneud penderfyniad gwybodus ynghylch addasrwydd a phriodoldeb ymgeisydd neu drwyddedai presennol.
- 3.45 Er mwyn galluogi gwneud penderfyniadau cyson a gwybodus, mae'n bwysig cael prawf gweithredol o addasrwydd a phriodoldeb ar gyfer PHOs ac yn absenoldeb prawf DfT, awgrymir hyn:
- “Heb unrhyw ragfarn, ac yn seiliedig ar y wybodaeth sydd o’ch blaen, a fydddech chi’n gyfforddus yn darparu gwybodaeth sensitif fel cynlluniau gwyliau, symudiadau eich teulu neu wybodaeth arall i’r person hwn, ac yn teimlo’n ddiogel gan wybod na fyddai gwybodaeth o’r fath yn cael ei defnyddio na’i throsglwyddo at ddibenion troseddol neu annerbyniol?”⁵³
- 3.46 Mae pwynt pellach i’w ystyried mewn perthynas â PHOs ac mae hynny’n ymwneud â’r staff a ddefnyddir ar y ffonau a’r radios. Dylid gosod amod ar drwydded PHO sy’n ei gwneud yn ofynnol iddynt gael polisi i gynnal gwiriadau ar y rhai y maent yn eu cyflogi (boed fel gweithwyr, gweithwyr neu contractwyr annibynnol) o fewn eu busnes i fodloni eu hunain eu bod yn bobl addas a phriodol i ymgymryd â’r dasg honno gan ddefnyddio’r un meini prawf ag a ddefnyddiwyd gan yr awdurdod trwyddedu mewn perthynas â’r PHO. Yna rhaid i’r PHO gadw’r wybodaeth honno i ddangos y cydymffurfiaeth honno i’r awdurdod lleol. Byddai unrhyw fethiant ar ran y PHO i gydymffurfio â’r gofyniad hwn, neu weithredu ar wybodaeth y maent yn ei chael (gan ganiatáu i staff anaddas weithio mewn swyddi o ymddiriedaeth), wedyn yn cael goblygiadau difrifol ar addasrwydd a phriodoldeb parhaus y PHO.
- 3.47 Dylid bod yn ofalus mewn amgylchiadau lle ceisir Trwydded PHO yn enw cwmni cyfyngedig, partneriaeth neu strwythur busnes arall bod yr holl ofynion

⁵³ Dyma fersiwn wedi’i haddasu ychydig o’r prawf a awgrymir yn Button on Taxis – Licensing Law and Practice ^{4ydd} Arg. Bloomsbury Professional ym mharagraff 12.35

sy'n berthnasol i ymgeisydd unigol yn cael eu gwneud i bob cyfarwyddwr neu bartner yn y sefydliad sy'n ymgeisio.⁵⁴ Dim ond drwy wneud hynny y gellir gwneud penderfyniad ynghylch addasrwydd a phriodoldeb yr endid gweithredol. Yn yr amgylchiadau hyn, dylid gosod amod ar y drwydded PHO sy'n ei gwneud yn ofynnol i hysbysu'r awdurdod trwyddedu am unrhyw newidiadau yn aelodaeth unrhyw bartneriaeth neu gyfarwyddwyr neu ysgrifennydd cwmni cyfyngedig. Rhaid gwneud hysbysiad o'r fath o fewn 7 diwrnod i'r newid a rhaid iddo gael ei gyd-fynd â DBS Sylfaenol ar gyfer pob person newydd.

Perchnogion Cerbydau

- 3.48 Mae ystyriaethau tebyg yn berthnasol i berchnogion cerbydau, tacsis a cherbydau llogi preifat. Er efallai nad yw perchennog y cerbyd yn gyrru cerbyd (ac os ydynt, byddant yn destun eu prawf addasrwydd a phriodoldeb eu hunain i gael trwydded yrru), mae ganddynt ddiddordeb amlwg yn y defnydd o'r cerbyd. Hynny yw, pawb a enwir ar y drwydded fel perchennog, neu berchennog rhannol.⁵⁵ Byddant hefyd yn gyfrifol am gynnal a chadw'r cerbyd, ac mae cerbydau nad ydynt yn cael eu cynnal a'u cadw'n iawn yn cael effaith glir ar ddiogelwch y cyhoedd. Lle mae unrhyw gerbyd yswiriant yn cymryd lle cerbyd arall, gall ystyriaethau arbennig fod yn berthnasol.
- 3.49 Defnyddir tacsis i gludo pobl mewn llawer o amgylchiadau, ac fe'u gwelir ym mhobman ledled y Deyrnas Unedig, ar bob adeg o'r dydd a'r nos, mewn unrhyw leoliad. Felly, gallai tacsis ddarparu system gludo ar gyfer gweithgareddau anghyfreithlon neu unrhyw fath o nwyddau gwaharddedig, boed hynny'n gyffuriau, gynnu, alcohol anghyfreithlon neu dybaco, neu bobl sy'n ymwneud â gweithgaredd anghyfreithlon neu sy'n ddioddefwyr gweithgaredd anghyfreithlon, neu a allai fod mewn perygl o gael eu cam-drin, eu hecsbloetio neu eu caethiwo, neu sy'n cael eu cam-drin.
- 3.50 O ran tacsis a cherbydau llogi preifat, mae gan yr awdurdod lleol ddisgresiwn llwyr dros roi'r drwydded ⁵⁶a dylai felly sicrhau bod eu hymholiadau a'u hystyriaethau yn drylwyr. Mae'n llawer mwy cymhleth na dim ond edrych ar y cerbyd ei hun.

⁵⁴ Gweler adran 57(1)(c) o Ddeddf 1976.

⁵⁵ Diffinnir "Perchennog" yn adran 80 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) fel: "Mae "Perchennog" yn cynnwys perchennog rhannol ac, mewn perthynas â cherbyd sy'n destun cytundeb llogi neu gytundeb prynu-hurio, mae'n golygu'r person sydd â'r cerbyd yn ei feddiant o dan y cytundeb hwnnw."

⁵⁶ Adran 37 o Ddeddf 1847 mewn perthynas â thacsis ; adran 48 o Ddeddf 1976 i gerbydau llogi preifat.

3.51 Unwaith eto, nid yw hon yn alwedigaeth eithriedig at ddibenion Deddf 1974, ond gellir cymhwyso'r un broses yn union ag ar gyfer gweithredwyr llogi preifat – Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd sylfaenol, datganiad statudol ac ystyriaeth o gollfarnau sydd wedi darfod (ond nid euogfarnau gwarchodedig na rhybuddion gwarchodedig) ar gais cychwynnol a phob adnewyddiad dilynol. Gellir defnyddio hyn wedyn yng ngoleuni polisi tebyg mewn perthynas ag addasrwydd ag y bydd gan yr awdurdod eisoes ar gyfer gyrwyr a PHOs. Ni fydd hyn yn ofynnol i berchnogion sydd eisoes wedi'u trwyddedu fel gyrwyr ac sydd wedi'u cofrestru gyda gwasanaeth diweddarau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd.

3.52 yn absenoldeb prawf DfT, awgrymir hwn fel prawf addas:

“Heb unrhyw ragfarn, ac yn seiliedig ar y wybodaeth sydd o’ch blaen, a fyddech chi’n gyfforddus yn caniatáu i’r person hwn reoli cerbyd trwyddedig a all deithio i unrhyw le, ar unrhyw adeg o’r dydd neu’r nos heb godi amheuaeth, a bod yn fodlon na fyddent yn caniatáu iddo gael ei ddefnyddio at ddibenion troseddol neu ddibenion annerbyniol eraill, a bod yn hyderus y byddent yn ei gynnal i safon dderbyniol drwy gydol cyfnod y drwydded?”⁵⁷

⁵⁷ Dyma fersiwn wedi'i haddasu ychydig o'r prawf a awgrymir yn Button on Taxis – Licensing Law and Practice ^{4ydd} Arg. Bloomsbury Professional ym mharagraff 8.98

Pennod 4 : Canllawiau ar Benderfynu

- 4.1 Nid yw'r Canllawiau hyn yn rhwymo awdurdodau trwyddedu. Maent i gyd yn gyrff annibynnol, a nhw sydd i benderfynu ar eu safonau eu hunain. Bwriad y Canllawiau hyn yw annog mwy o gysondeb wrth wneud penderfyniadau lle mae'n ymwneud ag addasrwydd ymgeiswyr am drwyddedau tacsï a llogi preifat.
- 4.2 Bwriad y Canllaw hwn hefyd yw galluogi awdurdodau trwyddedu, fel rheoleiddwyr gyrwyr, cerbydau a gweithredwyr tacsï a llogi preifat, i osod safonau sy'n amddiffyn y cyhoedd, ac yn cynnal enw da'r fasnach a'r rhai sydd wedi'u trwyddedu i weithio ynddi. Fel gydag unrhyw weithgaredd a reoleiddir, ni ellir cyflawni sicrwydd diogelwch llwyr, a bydd tensiwn bob amser rhwng y rhai a reoleiddir, a'r rheoleiddwyr. Nod y Canllaw hwn yw galluogi rheoleiddwyr i amddiffyn y cyhoedd, heb atal y mwyafrif helaeth o ymgeiswyr a thrwyddedigion gweddus, sy'n ufudd i'r gyfraith rhag cael a chadw'r trwyddedau hynny. Nid yw'r 'cyhoedd' wedi'i gyfyngu i deithwyr. Mae'n cwmpasu pawb: teithwyr, defnyddwyr ffyrdd eraill ac, wrth gwrs, gyrwyr.
- 4.3 Fel sy'n amlwg o Bennod 2: Troseddwyr, Troseddu, Ail-droseddu a Risg o Niwed - Trosolwg uchod, nid oes tystiolaeth a all ddarparu cyfnodau manwl gywir o amser y mae'n rhaid iddynt fynd heibio ar ôl trosedd cyn na ellir ystyried bod person mewn perygl o aildroseddu mwyach, ond gall y risg leihau dros amser. Yng ngoleuni hynny, bwriad yr amserlenni a awgrymir isod yw lleihau'r risg i'r cyhoedd i lefel dderbyniol.
- 4.4 Mae llawer o aelodau ein cymdeithas yn defnyddio, a hyd yn oed yn dibynnu ar, dacsï a cherbydau llogi preifat i ddarparu gwasanaethau cludiant. Mae hyn yn arbennig o wir am bobl anabl ac agored i niwed. Gall hyn fod yn rheolaidd, neu'n achlysurol yn unig, ond ym mhob achos rhaid i deithwyr, defnyddwyr eraill y ffyrdd a chymdeithas gyfan fod â hyder yn niogelwch ac addasrwydd y gyrrwr, y cerbyd ei hun ac unrhyw un sy'n ymwneud â'r broses archebu.
- 4.5 Yn ddelfrydol, byddai pawb sy'n ymwneud â'r masnachau tacsï a llogi preifat (gyrwyr tacsï a llogi preifat, perchnogion tacsï a cherbydau llogi preifat a gweithredwyr llogi preifat) yn bobl o'r uniondeb mwyaf. Mewn llawer o achosion mae hynny'n wir, ac mae'r mwyafrif helaeth o'r rhai sy'n ymwneud â'r masnachau hyn yn unigolion gweddus, parchus, gonest a gweithgar. Yn

anffodus, fel mewn unrhyw alwedigaeth neu fasnach, mae yna rai sy'n methu â chydymffurfio â'r safonau hynny.

- 4.6 Mae'n hanfodol bod y rhai sy'n gwneud penderfyniadau (boed yn Gynghorwyr neu'n swyddogion) yn ymgymryd â hyfforddiant rheolaidd (blynyddol) yn y ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â thrwyddedu a phwrrpas y ddogfen hon yw cynnig canllawiau ar sut y gall awdurdodau trwyddedu benderfynu a yw person penodol yn ddiogel ac yn addas i gael trwydded yn y lle cyntaf neu i gadw trwydded o'r fath. Fel yr amlinellwyd uchod, gall polisi fod yn gadarn, ac os oes angen, dweud byth, ac yna caiff pob achos ei ystyried ar ei rinweddau ei hun yng ngoleuni'r polisi hwnnw.

Gofynion cyn ymgeisio

- 4.7 Mae gan awdurdodau trwyddedu hawl i osod eu gofynion cyn-ymgeisio eu hunain. Bydd y rhain yn amrywio yn dibynnu ar y math o drwydded dan sylw ond gallant gynnwys rhai neu'r cyfan o'r canlynol (nid rhestrau cynhwysfawr yw'r rhain):

Cerbydau:

- Gwiriadau DBS sylfaenol a gwiriadau tramor ar gyfer perchennog y cerbyd;
- Manylebau e.e. nifer lleiaf o ddrysau, maint lleiaf sedd, lle pen, lle i gist, cysur ac unrhyw ystyriaethau tebyg
- Profion mecanyddol a phroffion cynnal a chadw'r cerbyd e.e. seddi wedi'u rhwygo ac ati;
- Terfynau allyriadau/terfynau oedran cerbydau;
- Gofynion hygyrchedd cadeiriau olwyn.
- Efallai y bydd gan Gerbydau Trydan ystyriaethau ychwanegol

Gyrwyr:

- Gwiriadau DBS manylach (Gweithlu Arall + Tacsî) gyda gwasanaeth diweddarau a gwiriadau tramor;
- Gwiriadau a wnaed i gronfa ddata NR3S y Rhwydwaith Gwrth-dwyll Cenedlaethol ar wrthodiadau, dirymiadau ac ataliadau trwyddedau tacsîs a cherbydau llogi preifat;
- Archwiliadau meddygol (Safon Grŵp 2 o leiaf);
- Gwybodaeth am yr ardal ddaearyddol (ar gyfer tacsîs a thrwyddedau deuol);
- Profion Saesneg llafar ac ysgrifenedig;

- Hyfforddiant ymwybyddiaeth o anabledd;
- Hyfforddiant camfanteisio rhywiol ar blant, llinellau sirol a diogelu;
- Sieciau hawl i weithio;
- Gwiriadau amodoldeb treth.

Dylid nodi mai dim ond am gyfnod o 11 mlynedd y mae cofnodion yn aros ar gronfa ddata NR3S, ac ar ôl hynny rhaid eu dileu o dan Adran 4(3)(b) o Ddeddf Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat (Diogelu a Diogelwch Ffyrdd) 2022. Mae hyn yn golygu na fydd unrhyw gofnod mwyach o beth bynnag a achosodd i'r cofnod gael ei wneud. Mae hyn yn anfoddhaol oherwydd ni fydd unrhyw chwiliad dilynol ar ôl i 11 mlynedd fynd heibio o ddyddiad y cofnod yn datgelu dim ac felly mae'n ddiwerth. Credir bod y cyfnod wedi'i osod ar 11 mlynedd i atal datgelu euogfarn sydd wedi dod yn warchodedig. Mae Gorchymyn Deddf Adsefydlu Troseddswyr 1974 (Eithriadau) 1975 (Diwygio) (Lloegr a Chymru) Gorchymyn 2013 (SI 2013/1198) yn cynnwys rhestr hir o droseddau na fydd byth yn dod yn warchodedig felly mae'n gysur y byddant yn cael eu datgelu ar DBS Manwl yn y ffordd arferol.

Gweithredwyr:

- Gwiriadau sylfaenol y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd a gwiriadau tramor;
- Manylion eu gweithdrefnau gwirio ar gyfer eu staff;
- Gwybodaeth am y maes trwyddedu;
- Hyfforddiant CSAE a Llinellau Sirol ar gyfer gweithredwr a staff
- Sieciau hawl i weithio;
- Gwiriadau amodoldeb treth.

4.8 Mae'r awdurdod trwyddedu yn gosod ei ofynion ymgeisio ei hun a fydd wedi'u manylu yn ei bolisi trwyddedu.

4.9 Mewn perthynas â phob un o'r trwyddedau hyn, mae gan yr awdurdod trwyddedu ddisgresiwn ynghylch a ddylid rhoi'r drwydded ai peidio.

4.10 Ni ellir rhoi trwydded i yrwyr a gweithredwyr oni bai bod yr awdurdod yn fodlon eu bod yn "berson addas a phriodol" i ddal y drwydded honno (gweler

Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976 adrannau 51 a 59 mewn perthynas â gyrwyr; adran 55 mewn perthynas â gweithredwyr).

- 4.11 Nid oes meini prawf statudol ar gyfer trwyddedau cerbydau, felly mae gan yr awdurdod ddisgresiwn llwyr ynghylch a ddylid rhoi trwydded perchennog taci neu gerbyd llogi preifat.
- 4.12 Mae “addas a phriodol” yn golygu bod yr unigolyn (neu yn achos trwydded gweithredwr llogi preifat, y cwmni cyfyngedig ynghyd â'i gyfarwyddwyr ac ysgrifennydd, neu holl aelodau partneriaeth⁵⁸) yn “ddiogel ac addas” i ddal y drwydded.
- 4.13 Wrth benderfynu ar ddiogelwch ac addasrwydd, mae gan yr awdurdod trwyddedu hawl i ystyried pob mater sy'n ymwneud â'r ymgeisydd neu'r trwyddedai hwnnw. Nid ydynt yn ymwneud yn unig ag ymddygiad y person hwnnw wrth weithio yn y fasnach tacsis neu logi preifat. Mae'r ystyriaeth hon yn llawer ehangach na dim ond euogfarnau troseddol neu dystiolaeth arall o ymddygiad annerbyniol, a bydd cymeriad cyfan yr unigolyn yn cael ei ystyried. Gall hyn gynnwys, ond nid yw'n gyfyngedig i, agwedd a thyrer yr unigolyn. Cyflwynir y categorïau o ymddygiadau a ddisgrifir isod fel "troseddau" a all arwain at euogfarnau neu beidio. Bydd unrhyw ymddygiadau o'r fath yn cael eu hystyried, p'un ai arweiniodd at euogfarnau neu sancsiynau eraill ai peidio.
- 4.14 Bydd euogfarnau am ymgais neu gynllwynio yn cael eu hystyried yn euogfarnau am y drosedd sylweddol. Ystyrir rhybudd yn yr un ffordd yn union ag euogfarn.⁵⁹ Bydd cosbau penodol a datrysiadau cymunedol hefyd yn cael eu hystyried yn yr un ffordd ag euogfarn.⁶⁰
- 4.15 Mae'n bwysig cydnabod y gall ac y bydd materion nad ydynt wedi arwain at euogfarn droseddol (boed hynny'n ganlyniad i ryddfarn, diddymu euogfarn, penderfyniad i beidio ag erlyn, penderfyniad yr heddlu i beidio â chymryd camau pellach (NFA), mechnïaeth, rhyddhau dan ymchwiliad neu lle mae ymchwiliad yn parhau) yn cael eu hystyried gan yr awdurdod trwyddedu.⁶¹ Yn ogystal, bydd cwynion a/neu ymchwiliadau lle nad oedd yr heddlu'n ymwneud â'r achos hefyd yn cael eu hystyried. O fewn y ddogfen hon, bydd

⁵⁸Mae Adran 57(2)(c) o Ddeddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976 yn caniatáu i awdurdod lleol ystyried cymeriad cyfarwyddwr neu ysgrifennydd cwmni, neu unrhyw bartner.

⁵⁹Mae hyn oherwydd mai dim ond ar ôl cyfaddef euogrwydd y gellir rhoi rhybudd, sy'n cyfateb i bledio'n euog wrth erlyn.

⁶⁰Mae hyn oherwydd bod talu cosb benodedig yn dynodi derbyn euogrwydd, a dim ond ar ôl cyfaddef euogrwydd y gellir gosod datrysiad cymunedol.

⁶¹Gweler *R v Maidstone Crown Court, ex p Olson* [1992] COD 496, QBD; *McCool v Rushcliffe Borough Council* [1998] 3 All ER 889, QBD; a *Leeds City Council v Hussain* [2002] EWHC 1145 (Gweinyddol), [2003] RTR 199 Admin Crt.

unrhyw gyfeiriad at "euogfarn" hefyd yn cynnwys materion sy'n gyfystyr ag ymddygiad troseddol, ond nad ydynt wedi arwain at euogfarn.

- 4.16 Yn achos unrhyw ymgeisydd newydd sy'n destun ymchwiliad neu sydd wedi'i gyhuddo o unrhyw drosedd ac sy'n aros am achos llys, gellir gohirio'r penderfyniad nes bod yr achos llys wedi'i gwblhau neu fod y cyhuddiadau wedi'u tynnu'n ôl. Pan fydd trwyddedai presennol yn cael ei gyhuddo, yr awdurdod trwyddedu fydd i benderfynu pa gamau i'w cymryd yng ngoleuni'r canllawiau hyn.
- 4.17 Ym mhob achos, bydd yr awdurdod trwyddedu yn ystyried y golffarn neu'r ymddygiad dan sylw a pha bwysau y dylid ei roi iddo, a bydd pob achos yn cael ei benderfynu ar ei rinweddau ei hun, ac yng ngoleuni'r canllawiau hyn.
- 4.18 Bydd unrhyw droseddau a gyflawnir, neu ymddygiad annerbyniol a adroddir wrth yrru tacsï neu gerbyd llogi preifat, sy'n ymwneud â defnyddio tacsï neu gerbyd llogi preifat, neu mewn cysylltiad â gweithredwr cerbyd llogi preifat yn cael eu hystyried yn nodweddion gwaethybol, ac ni fydd y ffaith nad oedd unrhyw droseddau eraill yn gysylltiedig â'r masnachau tacsï a llogi preifat yn cael ei hystyried yn ffactorau lliniarol.
- 4.19 Gan y bydd yr awdurdod trwyddedu yn edrych ar gyfanrwydd yr unigolyn, mewn llawer o achosion ni fydd diogelwch ac addasrwydd yn cael eu pennu gan gyfnod penodol o amser sydd wedi mynd heibio yn dilyn euogfarn neu gwblhau dedfryd. Mae cyfnodau amser yn ystyriaethau perthnasol a phwysig, ond nid nhw yw'r unig ffactor penderfynol.
- 4.20 Yn ogystal â natur y drosedd neu ymddygiad arall, bydd nifer y materion a'r cyfnod y cawsant eu cyflawni hefyd yn cael eu hystyried. Mae patrymau o ymddygiad annerbyniol neu droseddol ailadroddus yn debygol o achosi mwy o bryder na digwyddiadau unigol gan y gall patrymau o'r fath ddangos tueddiad at ymddygiad neu droseddu o'r fath.
- 4.21 Ni fydd gan y rhan fwyaf o ymgeiswyr na deiliaid trwyddedau unrhyw golffarnau ac mae hynny'n amlwg yn sefyllfa ddelfrydol. Mewn perthynas â phobl eraill, derbynnir bod bodau dynol yn gwneud camgymeriadau ac yn methu yn eu hymddygiad am amrywiaeth o resymau, a derbynnir ymhellach fod llawer yn dysgu o brofiad ac nad ydynt yn mynd ymlaen i gyflawni troseddau pellach. Yn unol â hynny, mewn llawer o achosion efallai na fydd euogfarn unigol, yn enwedig os cafodd ei chyflawni beth amser yn ôl, yn atal rhoi neu adnewyddu trwydded.

- 4.22 Mae hefyd yn bwysig cydnabod, ar ôl i drwydded gael ei rhoi, fod gofyniad parhaus ar ran y trwyddedai i gynnal ei ddiogelwch a'i addasrwydd. Mae gan yr awdurdod trwyddedu bwerau i gymryd camau yn erbyn deiliad pob math o drwydded (gyrwyr, cerbydau a gweithredwyr) a rhaid deall y bydd unrhyw euogfarnau neu gamau eraill ar ran y trwyddedai a fyddai wedi'u hatal rhag cael trwydded ar y cais cychwynnol yn arwain at ddirymu'r drwydded honno.
- 4.23 Bydd unrhyw anonestrwydd gan unrhyw ymgeisydd neu berson arall ar ran yr ymgeisydd a ddarganfyddir ei fod wedi digwydd mewn unrhyw ran o unrhyw broses ymgeisio (e.e. methu â datgan euogfarnau, enwau neu gyfeiriadau ffug, cyfeiriadau ffug) yn arwain at wrthod trwydded, neu os yw eisoes wedi'i rhoi, ei dirymu a gall arwain at erlyniad.
- 4.24 Er bod yr effaith uniongyrchol ar y cyhoedd yn amrywio yn dibynnu ar y math o drwydded y gwneir cais amdani neu a ddelir, er mwyn cynnal hyder y cyhoedd yng nghyfanrwydd y cyfundrefnau trwyddedu tacsis a cherbydau llogi preifat, awgrymir bod yr un safonau'n cael eu cymhwyso i bob trwydded, ac eithrio euogfarnau moduro mewn perthynas â gweithredwr llogi preifat.
- 4.25 Mae'r Canllawiau hyn yn awgrymu'r cyfnodau amser gofynnol y dylai fynd heibio rhwng dyddiad yr euogfarn neu gwblhau'r ddedfryd (pa un bynnag sydd ddiweddaraf) a rhoi trwydded. Mae'r cyfnodau hynny ar gyfer euogfarnau sengl. Pan fo gan berson fwy nag un euogfarn, a gellir ei ystyried yn droseddwr cyson, bydd hyn yn codi cwestiynau difrifol ynghylch ei ddiogelwch a'i addasrwydd. Mae euogfarnau'n dod yn llai pwysig dros amser (felly'r cyfnodau amser) ond bydd euogfarnau lluosog neu droseddu parhaus dros unrhyw gyfnod o amser bob amser yn bryder sylweddol i awdurdod trwyddedu. Mae'r awdurdod trwyddedu yn chwilio am unigolion diogel ac addas, ac unwaith y bydd patrwm neu duedd o droseddu dro ar ôl tro yn amlwg, ni fydd trwydded yn cael ei rhoi na'i hadnewyddu.
- 4.26 Pan fydd ymgeisydd/trwyddedai yn cael ei gollfarnu o drosedd, neu pan fydd ganddo dystiolaeth o ymddygiad anaddas, nad yw wedi'i fanylu yn y canllawiau hyn, bydd yr awdurdod trwyddedu yn ystyried y gollfarn a/neu'r ymddygiad hwnnw ac yn defnyddio'r canllawiau hyn fel arwydd o'r dull y dylid ei gymryd.
- 4.27 Nid yw'r canllawiau hyn yn disodli dyletswydd yr awdurdod trwyddedu i wrthod rhoi trwydded lle nad ydynt yn fodlon bod yr ymgeisydd neu'r trwyddedai yn berson addas a phriodol. Lle nad yw sefyllfa wedi'i chynnwys

yn y canllawiau hyn, rhaid i'r awdurdod ystyried y mater o'r egwyddorion cyntaf a phenderfynu ar addasrwydd a phriodoldeb yr unigolyn. Rhaid cofio mai canllawiau yw'r rhain. Mater i bob awdurdod yw pennu a mabwysiadu ei bolisi euogfarnau blaenorol ei hun, ac yna penderfynu ar geisiadau yng ngoleuni'r polisi hwnnw.

4.28 Rhaid cofio bob amser mai Canllawiau yw'r rhain, nid cyfnodau penodol, ac os oes "amgylchiadau gwirioneddol eithriadol"⁶², gellir lleihau'r cyfnodau amser mewn achosion unigol. Dim ond ar gyfer "amgylchiadau gwirioneddol eithriadol" y dylai achosion o'r fath fod ac nid digwyddiadau mynych. Rhaid i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau ystyried pob achos yn ôl ei rinweddau ei hun, gan ystyried pob ffactor, gan gynnwys yr angen i amddiffyn y cyhoedd, amgylchiadau ac effaith y drosedd, ac unrhyw liniaru a gynigiwyd. Fodd bynnag, ni ellir ailystyried yr euogfarn ei hun.⁶³

Gyrwyr

4.29 Gan fod y meini prawf ar gyfer penderfynu a ddylid rhoi neu gadw trwydded gyrrwr tacsï i unigolyn yn union yr un fath â'r meini prawf ar gyfer trwydded gyrrwr hurio preifat, ystyrir y ddau gyda'i gilydd.

4.30 Mae gan yrrwr gyfrifoldeb uniongyrchol am ddiogelwch ei deithwyr, cyfrifoldeb uniongyrchol am ddiogelwch defnyddwyr ffyrdd eraill a rheolaeth sylweddol dros deithwyr sydd yn y cerbyd. Gan y gall y teithwyr hynny fod ar eu pen eu hunain, a gallant hefyd fod yn agored i niwed, bydd unrhyw gollfarnau blaenorol neu ymddygiad annerbyniol yn pwysu'n drwm yn erbyn rhoi neu gadw trwydded.

4.31 Fel y nodwyd uchod, lle mae ymgeisydd yn troseddu'n barhaus, sy'n dangos patrwm neu duedd waeth beth fo'r amser ers yr euogfarnau, bydd angen ystyried o ddifrif a ydynt yn berson diogel ac addas.

4.32 Mewn perthynas ag euogfarnau sengl, dylai'r cyfnodau amser a nodir yn y paragraffau canlynol fynd heibio ar ôl cwblhau'r ddedfryd (neu ddyddiad yr euogfarn os gosodwyd dirwy) cyn y rhoddir trwydded. Ar gyfer troseddau moduro gweler y paragraffau o dan y pennawd 'Troseddau Moduro' isod.

4.33 Fel y nodwyd uchod, cyflwynir y categorïau o ymddygiadau a ddisgrifir isod fel "troseddau" a all arwain at gollfarnau neu beidio. Bydd unrhyw

⁶² Canllawiau Safonau Statudol yr Adran Drafnidiaeth paragraff 5.15

⁶³ *Cyngor Dinas Nottingham yn erbyn Farooq (Mohammed) Times, Hydref 28, 1998 QBD*

ymddygiadau o'r fath yn cael eu hystyried, p'un ai arweiniodd at gollfarnau neu sancsiynau eraill ai peidio.

Rhestrau gwaharddedig

4.34 Ni roddir trwydded i berson sydd ar unrhyw restr waharddedig.

Troseddau sy'n arwain at farwolaeth

4.35 Pan fydd ymgeisydd neu drwyddedai wedi'i gael yn euog o drosedd a arweiniodd at farwolaeth person arall neu a fwriadwyd i achosi marwolaeth neu anaf difrifol i berson arall, ni fyddant yn cael eu trwyddedu.

Troseddau sy'n cynnwys camfanteisio ac aflonyddu troseddol

4.36 Pan fydd ymgeisydd neu drwyddedai wedi'i gael yn euog o drosedd sy'n cynnwys, yn gysylltiedig â, neu sydd ag unrhyw gysylltiad â cham-drin, ecsbloetio, defnyddio neu drin neu aflonyddu troseddol unigolyn arall, p'un ai oedd y dioddefwr neu'r dioddefwyr yn oedolion neu'n blant, ni fyddant yn cael eu trwyddedu. Mae hyn yn cynnwys caethwasiaeth, ecsbloetio plant yn rhywiol, meithrin perthynas amhriodol, cam-drin seicolegol, emosiynol neu ariannol, stelcio heb drais, ond nid yw hon yn rhestr gynhwysfawr.

Troseddau sy'n cynnwys trais yn erbyn pobl, eiddo, anifeiliaid neu'r Wladwriaeth

4.37 Mae trais yn cynnwys sefyllfaoedd lle mae'r dioddefwr yn cael ei roi mewn ofn, braw neu ofid heb unrhyw gyswllt corfforol. Derbynnir bod y cysyniad o "drais" yn eang, ond bydd unrhyw ymddygiad o'r fath yn destun pryder. Nid yw'r Canllawiau hyn yn gwahaniaethu rhwng gwahanol lefelau o drais. Mater i'r awdurdod trwyddedu fydd penderfynu a oes unrhyw gyfiawnhad dros wroddi wrth y cyfnod hwn, yn dibynnu ar ffeithiau achos penodol.

4.38 Pan fo gan ymgeisydd euogfarn am drosedd o drais, neu sy'n gysylltiedig ag unrhyw drosedd o drais, ni roddir trwydded nes bod o leiaf 10 mlynedd wedi mynd heibio ers cwblhau unrhyw ddedfryd a osodwyd. Pan gyflawnwyd y drosedd o drais yn erbyn plentyn neu oedolyn agored i niwed, ni roddir trwydded byth.

Troseddau sy'n ymwneud â Threfn Gyhoeddus

4.39 Pan fo gan ymgeisydd euogfarn am drosedd trefn gyhoeddus neu debyg nad yw ynddo'i hun yn weithred o drais, ni roddir trwydded am gyfnod o 5 mlynedd.

Troseddau sy'n cynnwys meddu ar arf

- 4.40 Pan fo gan ymgeisydd euogfarn am feddu ar arf neu unrhyw drosedd arall sy'n gysylltiedig ag arfau, ni roddir trwydded nes bod o leiaf 7 mlynedd wedi mynd heibio ers cwblhau unrhyw ddedfryd a osodwyd.

Troseddau sy'n ymwneud â rhyw, anwedduster neu ddeunyddiau anweddus

- 4.41 Pan fydd gan ymgeisydd euogfarn am unrhyw drosedd sy'n cynnwys neu'n gysylltiedig â gweithgaredd rhywiol anghyfreithlon neu unrhyw fath o anwedduster, ni roddir trwydded. Mae hyn yn cynnwys unrhyw aflonyddu rhywiol.

- 4.42 Yn ogystal â'r uchod, ni fydd yr awdurdod trwyddedu yn rhoi trwydded i unrhyw ymgeisydd sydd ar y Gofrestr Troseddwy Rhyw ar hyn o bryd.

Troseddau sy'n cynnwys Anonestrwydd

- 4.43 Pan fo gan ymgeisydd euogfarn am unrhyw drosedd o anonestrwydd, neu unrhyw drosedd lle mae anonestrwydd yn elfen o'r drosedd, ni roddir trwydded nes bod o leiaf 7 mlynedd wedi mynd heibio ers cwblhau unrhyw ddedfryd a osodwyd.

Troseddau sy'n ymwneud â chamddefnyddio, camddefnyddio neu ddibyniaeth ar alcohol

- 4.44 Pan fo gan ymgeisydd unrhyw gollfarn am feddwdod, neu'n gysylltiedig â meddwdod nad yw mewn cerbyd modur, ni roddir trwydded nes bod o leiaf 5 mlynedd wedi mynd heibio ers cwblhau'r ddedfryd a osodwyd. Os oes gan yr ymgeisydd nifer o gollfarnau am feddwdod a/neu os oes arwyddion o broblem feddygol sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio, camddefnyddio neu ddibyniaeth ar alcohol, bydd yr ymgeisydd hefyd yn destun profion/asesiad meddygol ychwanegol cyn ystyried y cais. Os canfuwyd bod yr ymgeisydd yn ddibynnol ar alcohol, ni roddir trwydded oni bai bod o leiaf 5 mlynedd wedi mynd heibio ers i'r ddibyniaeth ddod i ben.

Troseddau sy'n ymwneud â chamddefnyddio cyffuriau

- 4.45 Pan fo gan ymgeisydd unrhyw euogfarn am gynhyrchu, mewnfario, masnachu neu gyflenwi cyffuriau, neu euogfarn sy'n gysylltiedig â chynhyrchu, mewnfario, masnachu neu gyflenwi cyffuriau, neu feddu gyda'r bwriad o gyflenwi neu sy'n gysylltiedig â meddu gyda'r bwriad o gyflenwi, ni roddir trwydded nes bod o leiaf 10 mlynedd wedi mynd heibio ers cwblhau unrhyw ddedfryd a osodwyd.

- 4.46 Pan fo gan ymgeisydd euogfarn am feddu ar gyffuriau, neu sy'n gysylltiedig â meddu ar gyffuriau, ni roddir trwydded nes bod o leiaf 5 mlynedd wedi mynd

heibio ers cwblhau unrhyw ddedfryd a osodwyd. O dan yr amgylchiadau hyn, bydd yn rhaid i unrhyw ymgeisydd hefyd gael prawf cyffuriau ar ei draul ei hun i ddangos nad yw'n defnyddio cyffuriau rheoledig.

- 4.47 Os oes arwyddion bod gan ymgeisydd neu drwyddedai, neu fod ganddo hanes o, broblem feddygol sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio, camddefnyddio neu ddibyniaeth ar gyffuriau o bosibl, bydd yr ymgeisydd hefyd yn destun profion/asesiad meddygol ychwanegol cyn ystyried y cais. Os canfuwyd bod yr ymgeisydd yn ddibynnol ar gyffuriau, ni roddir trwydded oni bai bod o leiaf 5 mlynedd wedi mynd heibio ers i'r ddibyniaeth ddod i ben.

Troseddau sy'n cynnwys Gwahaniaethu

- 4.48 Pan fo gan ymgeisydd euogfarn sy'n ymwneud â gwahaniaethu mewn unrhyw ffurf neu sy'n gysylltiedig â gwahaniaethu, gan gynnwys diffyg cydymffurfio â Deddf Cydraddoldeb 2010, ni roddir trwydded nes bod o leiaf 7 mlynedd wedi mynd heibio ers cwblhau unrhyw ddedfryd a osodwyd. Mae hyn yn cynnwys, er enghraifft, gwrthod cario cŵn cymorth neu ddarparu cymorth symudedd.

Troseddau sy'n ymwneud â diffyg cydymffurfio â rheoliadau

- 4.49 Mae troseddau rheoleiddio yn cynnwys troseddau awdurdodau lleol, materion trwyddedu, a throseddau eraill a erlynir gan awdurdodau eraill. Mae hefyd yn cynnwys materion sy'n ymwneud â gweinyddu cyfiawnder megis methu ag ildio i fechnïaeth, ac unrhyw fater arall lle mae rheoliadau neu ofynion wedi'u hanwybyddu neu eu torri. Mae'r troseddau hyn yn dangos diffyg cydymffurfio â gofynion cyfreithiol a fyddai'n amlwg yn bryder mewn perthynas â thrwyddedeion tacsis a cherbydau llogi preifat. Byddai angen rhoi ystyriaeth ddifrifol i ba un a ydynt yn berson diogel ac addas i ddal trwydded.

Troseddau Moduro

- 4.50 Mae gyrwyr tacsis a cherbydau llogi preifat yn yrwyr proffesiynol sydd â chyfrifoldeb cludo'r cyhoedd. Gall unrhyw euogfarn moduro ddangos diffyg proffesiynoldeb a bydd yn cael ei hystyried o ddifrif. Efallai na fydd un digwyddiad o drosedd traffig fach yn gwahardd rhoi trwydded nac yn arwain at gamau yn erbyn trwydded bresennol. Mae euogfarnau dilynol yn awgrymu'r ffaith nad yw'r trwyddedai o bosibl yn cymryd ei gyfrifoldebau proffesiynol o ddifrif ac felly efallai nad yw'n berson diogel ac addas i gael neu gadw trwydded.

- 4.51 Pan fo gan ymgeisydd euogfarn am yrru dan ddylanwad alcohol neu yrru dan ddylanwad cyffuriau neu fethu â darparu sampl mewn perthynas â mater gyrru , ni roddir trwydded nes bod o leiaf 7 mlynedd wedi mynd heibio ers cwblhau unrhyw ddedfryd neu waharddiad gyrru a osodwyd. Gyda throseddau cyffuriau, efallai y bydd yn rhaid i unrhyw ymgeisydd gael prawf cyffuriau ar ei draul ei hun hefyd i ddangos nad yw'n defnyddio cyffuriau rheoledig.
- 4.52 Pan fo gan ymgeisydd euogfarn am ddefnyddio ffôn symudol a ddelir â llaw neu ddyfais law wrth yrru, ni roddir trwydded nes bod o leiaf 5 mlynedd wedi mynd heibio ers yr euogfarn neu gwblhau unrhyw waharddiad a osodwyd, pa un bynnag yw'r diweddaraf.⁶⁴
- 4.53 Mae pwyntiau cosb a roddir ar drwydded yrru DVLA yn parhau i fod yn weithredol am naill ai 3 neu 10 mlynedd, a all fod o ddyddiad y drosedd neu ddyddiad yr euogfarn yn dibynnu ar y drosedd fel y manylir yn “Pwyntiau cosb (ardystiadau)”. Gellir ⁶⁵ eu tynnu o'r drwydded ar ôl 4 neu 11 mlynedd. Nid yw'r weithred honno'n negyddu'r drosedd a arweiniodd at osod y pwyntiau. Bydd pwyntiau cosb (a'r drosedd sylfaenol) yn berthnasol ac yn cael eu hystyried am 4 neu 11 mlynedd o ddyddiad yr euogfarn, neu ddyddiad y drosedd yn dibynnu ar y math o drosedd (gweler “Pwyntiau cosb (ardystiadau)”).⁶⁶
- 4.54 Drwy ennill 7 pwynt cosb neu fwy ar eu trwydded DVLA, mae gyrrwr yn dangos nad yw o bosibl yn addas ac yn briodol a dylai'r awdurdod asesu ei addasrwydd. Awgrymir bod rhan o'r asesiad yn cynnwys ymgymryd â chwrs ymwybyddiaeth gyrrwr a/neu basio asesiad gyrrwr, gyda dim mwy nag 8 trosedd bach, o fewn 2 fis i rybudd gan yr awdurdod y maent yn ystyried addasrwydd deiliad y drwydded. Mae methu â gwneud hynny yn awgrymu'n gryf nad yw'r gyrrwr yn addas ac yn briodol ac na fydd wedi'i drwyddedu nes bod cyfnod o 12 mis wedi mynd heibio heb unrhyw gollfarnau pellach ac wedi pasio asesiad gyrrwr ers yr euogfarn ddiwethaf.
- 4.55 Unrhyw drosedd a arweiniodd at anaf i unrhyw berson neu ddifrod i unrhyw eiddo (gan gynnwys cerbydau) , neu unrhyw yswiriant trosedd wedyn Ni roddir trwydded nes bod o leiaf 7 mlynedd wedi mynd heibio ers cwblhau unrhyw ddedfryd.

⁶⁴ Mae ymchwil yn dangos bod gyrru wrth ddefnyddio dyfais llaw o bosibl yn fwy peryglus na gyrru dan ddylanwad alcohol: <https://www.trl.co.uk/news/transport-select-committee-road-safety-enquiry-on-the-use-of-mobile-phones>.) Nid yw defnyddio dyfais electronig sy'n 'rhydd-law' neu sydd wedi'i 'ffitio yn y ffatri' yn drosedd ynddo'i hun ond mae angen i yrrwr gynnal rheolaeth briodol dros y cerbyd bob amser. Gellir ystyried unrhyw ymddygiad neu weithgaredd heblaw gyrru yn drosedd lle mae rheolaeth dros y cerbyd wedi'i chyfaddawdu.

⁶⁵ <https://www.gov.uk/penalty-points-endorsements/how-long-endorsements-stay-on-your-driving-licence>

⁶⁶ <https://www.gov.uk/penalty-points-endorsements/how-long-endorsements-stay-on-your-driving-licence>

- 4.56 Ni fydd unrhyw yrrwr sydd wedi cronni 12 pwynt neu fwy ar ei drwydded DVLA ac nad yw wedi'i wahardd o dan y weithdrefn crynhoi gan lys o ganlyniad i wneud dadleuon caledi eithriadol yn gallu cyflwyno dadleuon o'r fath gerbron yr awdurdod trwyddedu gan nad ydynt yn ystyriaeth berthnasol wrth benderfynu pa gamau y dylai'r awdurdod eu cymryd. Ni fydd unrhyw yrrwr o'r fath yn cael ei drwyddedu am gyfnod o 5 mlynedd o ddyddiad cronni 12 pwynt neu fwy.
- 4.57 Ni fydd unrhyw yrrwr sydd wedi cael ei wahardd o ganlyniad i "gyfanswm", sy'n dileu'r pwyntiau pan adferir y drwydded, yn cael ei drwyddedu am gyfnod o 5 mlynedd o ddyddiad y gwaharddiad. Bydd angen ymchwilio i waharddiadau eraill, canfod y rhesymau, a bydd penderfyniad yn seiliedig ar ganlyniadau'r ymchwiliad hwnnw.
- 4.58 Nid yw gyrwyr sy'n cyflawni troseddau parcio, rhwystro a throeddau moduro eraill o'r fath nad ydynt yn denu pwyntiau cosb yn arddangos dull proffesiynol o'u gwaith. Dylid adrodd am droseddau cyson i'w hawdurdod trwyddedu a all ystyried cyfnod o waharddiad yn dibynnu ar ddifrifoldeb ac amllder y digwyddiadau a adroddir.

Ymddygiadau

- 4.59 Mae angen mynd i'r afael ag ymddygiadau gyrwyr nad ydynt yn ymddygiad troseddol ond sy'n ddangosyddion o ymddygiad mwy sinistr er mwyn cynnal hyder yn y masnachfeydd tacsis ac i atal ymddygiadau diangen cyn iddynt ddatblygu'n weithredoedd troseddol.
- 4.60 Ymddygiadau fel
- Gofyn i deithiwr am ei fanylion cyswllt neu gyfryngau cymdeithasol
 - Gofyn cwestiynau personol neu agos atoch
 - Cyswllt corfforol amhriodol â theithwyr neu oresgyn eu gofod personol
 - Sgyrsiau, cwestiynau neu ymddygiad amhriodol

Mae hyn yn bwysicach os yw'r teithiwr yn unigolyn agored i niwed ar ei ben ei hun.

- 4.61 Ac eithrio yn yr achosion mwyaf difrifol, dylid rhoi rhybudd i yrwyr yn y lle cyntaf, ac os yw'n briodol, dylid eu hanfon ar hyfforddiant diogelu atgoffaol a'u hegluro sut y gallai teithiwr agored i niwed ganfod yr ymddygiad.

- 4.62 Os yw'r ymddygiad, ar ôl cydbwyso tebygolrwydd, yn cael ei ailadrodd a'i ystyried yn ysglyfaethus ei natur, yna ni ddylid trwyddedu unrhyw ymgeisydd.
- 4.63 Pan fo gan ymgeisydd neu ddeiliad trwydded euogfarn am drosedd sy'n groes i unrhyw ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â gweithgaredd tacsï neu logi preifat nad yw wedi'i gynnwys yn unman arall, ni roddir trwydded nes bod o leiaf 7 mlynedd wedi mynd heibio ers cwblhau unrhyw ddedfryd a osodwyd.

Gweithredwyr Llogi Preifat

- 4.64 Nid oes gan weithredwr llogi preifat ("gweithredwr") gyfrifoldeb uniongyrchol am ddiogelwch teithwyr, defnyddwyr ffyrdd eraill na chyswllt uniongyrchol â theithwyr sydd yn y cerbyd llogi preifat (ac eithrio lle maent hefyd wedi'u trwyddedu fel gyrrwr llogi preifat). Fodd bynnag, wrth gyflawni eu dyletswyddau maent yn cael ac yn dal llawer iawn o wybodaeth bersonol a phreifat am eu teithwyr y mae'n rhaid ei thrin yn gyfrinachol a pheidio â'i datgelu i eraill na'i defnyddio gan y gweithredwr na'i staff at ddibenion troseddol neu ddibenion annerbyniol eraill.
- 4.65 Fel y nodwyd uchod, lle mae gan ymgeisydd fwy nag un euogfarn, bydd angen ystyried o ddifrif a ydynt yn berson diogel ac addas.
- 4.66 Rhaid i weithredwyr sicrhau bod unrhyw staff a ddefnyddir o fewn y busnes (boed yn weithwyr neu'n contractwyr annibynnol) ac sy'n gallu cael mynediad at unrhyw wybodaeth fel y disgrifir uchod yn ddarostyngedig i'r un safonau â'r gweithredwr ei hun. Gellir gwneud hyn trwy i'r gweithredwr ei gwneud yn ofynnol i'r aelod staff unigol gael tystysgrif DBS sylfaenol. Os canfyddir nad yw gweithredwr yn cymhwyso'r safonau gofynnol ac yn defnyddio staff nad ydynt yn bodloni meini prawf cyffredinol yr awdurdod trwyddedu, bydd hynny'n arwain at ddirymu trwydded y gweithredwr.
- 4.67 Gan fod ymddiriedaeth a hyder y cyhoedd yn niogelwch a chywirdeb cyffredinol y system llogi preifat yn hanfodol, bydd yr un safonau'n cael eu cymhwyso i weithredwyr ag a gymhwysir i yrwyr, ac eithrio troseddau moduro i gydnabod nad yw'r gweithredwr yn gysylltiedig â defnyddio cerbyd, a amlinellir uchod.

Perchnogion cerbydau

- 4.68 Mae gan berchnogion cerbydau (tacsï a cherbydau llogi preifat) ddau brif gyfrifoldeb.

- 4.69 Yn gyntaf, rhaid iddynt sicrhau bod y cerbyd yn cael ei gynnal a'i gadw i safon dderbyniol bob amser.
- 4.70 Yn ail, rhaid iddynt sicrhau nad yw'r cerbyd yn cael ei ddefnyddio at ddibenion anghyfreithlon.
- 4.71 Fel y nodwyd uchod, lle mae gan ymgeisydd fwy nag un euogfarn, bydd angen rhoi ystyriaeth ddifrifol i a ydynt yn berson diogel ac addas i gael neu gadw trwydded cerbyd.
- 4.72 Gan fod ymddiriedaeth a hyder y cyhoedd yn niogelwch a chywirdeb cyffredinol y system llogi preifat yn hanfodol, bydd yr un safonau'n cael eu cymhwyso i berchnogion ag i yrwyr, a amlinellir uchod.

Atodlen 3

Amodau ar gyfer Trwyddedu Gyrrwyr Hurio Preifat

Cyflwyniad

Mae'r amodau hyn yn berthnasol i yrrwyr cerbydau hurio preifat.

Cyffredinol

1. Rhoddir y drwydded i'r person a enwir i weithredu fel gyrrwr Cerbyd Hurio Preifat yn ardal y cyngor yn amodol ar ganiatâd gweithredwr/perchennog cerbyd o'r fath ac yn ôl y Deddfau a'r Is-ddeddfau a all fod mewn grym o bryd i'w gilydd yn yr ardal honno.
2. Ni fydd gyrrwyr cerbydau hurio preifat yn arddangos arwyddion etc. yn y cerbyd neu'r tu allan iddo sy'n awgrymu bod y cerbyd ar gael i'w hurio.
3. Os oes hawl gan y gyrrwr, neu os caiff ei gyflogi i yrru cerbyd hurio preifat nad yw'n berchennog arno, bydd yntau, cyn dechrau gyrru'r cerbyd hwnnw, yn rhoi ei drwydded i'r perchennog er mwyn iddo'i chadw nes bod cyflogaeth y gyrrwr hwnnw neu ei hawl i yrru unrhyw gerbydau o eiddo'r perchennog, yn dod i ben.

Bathodyn Gyrrwr

4. Mae'r rhaid i'r gyrrwr wisgo'r bathodyn a roddir gan y cyngor fel ei fod yn gwbl weladwy ac mewn safle amlwg (ar ran uchaf y corff **nid** ar y wasg) ar bob amser pan fydd yn cyflawni ei ddyletswyddau trwyddedig.
5. Os collir trwydded neu fathodyn, rhaid cael copi dyblyg cyn gynted â phosib.

Y Gyrrwr

6. Bydd bob amser yn;

- (i) Cludo swm rhesymol o fagiau;
- (ii) Rhoi cymorth rhesymol wrth lwytho a dadlwytho bagiau teithwyr;
- (iii) Rhoi cymorth rhesymol wrth symud bagiau i neu o fynediad unrhyw adeilad, gorsaf neu le lle bydd yn codi neu ollwng person;
- (iv) Ymddwyn mewn ffordd gwrtais a threfnus tuag at yr holl deithwyr ac aelodau'r cyhoedd pan fydd ar ddyletswydd;
- (v) Gwisgo'n briodol mewn dillad glân, addas ac yn cydymffurfio ag unrhyw gôd arweiniad a gyhoeddir gan yr awdurdod.
- (vi) Sicrhau na fydd, heb ganiatâd penodol yr huriwr, yn bwyta neu'n yfed yn y cerbyd;
- (vii) Sicrhau na fydd, heb ganiatâd penodol yr huriwr, yn chwarae unrhyw radio neu offeryn neu gyfarpar sy'n cynhyrchu sain yn y cerbyd ac eithrio at ddiben anfon neu dderbyn negeseuon ynghylch gweithrediad y cerbyd;
- (viii) Sicrhau na fydd ar unrhyw adeg yn achosi neu'n caniatáu i sŵn a ddaw o unrhyw radio neu gyfarpar y soniwyd amdano'n flaenorol yn y cerbyd y mae'n gyrru fod yn ffynhonnell niwsans neu annifyrrwch i unrhyw bobl yn y cerbyd neu'r tu allan iddo;
- (ix) Cadw cerbydau trwyddedig yn gwbl lân;
- (x) Ymwrthod rhag smygu yn y cerbyd.

7. Ni fydd unrhyw yrrwr cerbyd trwyddedig yn cludo mwy o deithwyr yn y cerbyd hwnnw na'r nifer a nodir yn y drwydded a roddwyd mewn perthynas â'r cerbyd hwnnw, heb gynnwys y gyrrwr.

8. Ni fydd y gyrrwr yn caniatáu i unrhyw blentyn dan 10 oed gael ei gludo yn sedd flaen y cerbyd trwyddedig.

9. Ni fydd y gyrrwr, heb ganiatâd huriwr y cerbyd, yn cludo unrhyw berson arall yn y cerbyd na'n caniatáu i hynny ddigwydd.

10. Bydd y gyrrwr, yn ôl ei ddisgresiwn, yn cludo anifeiliaid dan ofal yr huriwr ac yn yr achos hwn, rhaid i'r anifail gael ei gludo yng nghefn y cerbyd. Mae'n rhaid caniatáu i gŵn teithwyr dall neu fyddar deithio yn y cerbyd bob amser.

Prisiau

11. Os oes cloc tacsï wedi'i osod mewn cerbyd hurio preifat, ni fydd y gyrrwr yn canslo nac yn cuddio'r tâl a gofnodir arno nes bod yr huriwr wedi cael cyfle rhesymol i'w weld ac wedi talu'r tâl.

12. Ni fydd gyrrwr cerbyd hurio preifat yn mynnu cael tâl gan huriwr sy'n fwy na'r hyn yr oedd yr huriwr a'r gweithredwr wedi cytuno arno'n flaenorol, neu os oes gan y cerbyd gloc tacsî, ac ni chytunwyd ar y tâl ymlaen llaw, y tâl a ddangosir ar y cloc tacsî.

Derbynebaw Ysgrifenedig

13. Bydd pob gyrrwr cerbyd trwyddedig yn rhoi derbynneb ysgrifenedig am y tâl a dalwyd os bydd yr huriwr yn gofyn am hynny.

Amodau

14. Wrth yrru cerbyd trwyddedig, bydd pob gyrrwr yn cario copi o'r amodau hyn, a bydd yn sicrhau eu bod ar gael i'w harchwilio gan yr huriwr neu unrhyw deithiwr arall ar gais.

Gwiriad gan yr Heddlu a Hysbysiad o Gollfarnau

15. Bydd gyrrwr cerbyd trwyddedig, o fewn 5 niwrnod i gollfarn, yn hysbysu'r cyngor yn ysgrifenedig o unrhyw gollfarn neu'r holl gollfarnau a gafwyd ganddo sef:-
- (i) Unrhyw drosedd o dan Ddeddfau a Rheoliadau Traffig Ffordd a wneir wedyn;
 - (ii) Unrhyw drosedd;

Gwirio Cerbydau

16. Bydd pob gyrrwr trwyddedig yn archwilio'r tu allan a'r tu mewn i'w gerbyd yn ddyddiol i sicrhau y cydymffurfir â'r gofynion goleuo perthnasol a'r Rheoliadau Adeiladu a Defnyddio, a bod y cerbyd yn addas ac yn ddiogel (y tu mewn a'r tu allan) i'w ddefnyddio fel cerbyd trwyddedig. Mae'n rhaid i'r gyrrwr neu'r perchennog gywiro unrhyw ddiffygion ar unwaith.
17. Bydd pob gyrrwr trwyddedig yn hysbysu'r perchennog yn ysgrifenedig ar unwaith am unrhyw ddiffygion a allai effeithio ar ddiogelwch y gyrrwr, y teithwyr neu'r bobl eraill.

Newid Cyfeiriad

18. Bydd y gyrrwr yn hysbysu'r cyngor yn ysgrifenedig o unrhyw newid i'w gyfeiriad yn ystod cyfnod y drwydded ac o fewn 7 niwrnod i'r fath newid.

Meddygol

19. Mae'n rhaid i bob gyrrwr hysbysu'r cyngor o unrhyw gyflwr meddygol a allai effeithio ar ei addasrwydd i yrru.

Eiddo Coll

20. Bydd gyrrwr cerbyd trwyddedig, yn syth ar ôl i'r huriad ddod i ben neu cyn gynted ag y bo'n ymarferol bosib wedi hynny, yn chwilio'r cerbyd yn ofalus am eiddo a adawyd yno gan deithwyr.
21. Os canfyddir unrhyw eiddo a adewir gan deithiwr, bydd y gyrrwr yn mynd ag ef cyn gynted ag y bo modd, ac mewn unrhyw achos o fewn 48 awr (oni bai fod y perchennog yn ei hawlio), i swyddfa'r heddlu yn yr ardal a'i adael dan ofal y swyddog â gofal. Mae'n rhaid i'r gyrrwr gael derbynneb amdano.

Diffoddiadur tân mewn cerbyd

22. Bydd y gyrrwr yn hysbysu gweithredwr neu berchennog y cerbyd ar unwaith os yw'r diffoddiadur a ddarperir yn ddiffygiol neu wedi cael ei ddefnyddio.

Presenoldeb Prydlon

23. Bydd gyrrwr cerbyd trwyddedig, os yw wedi cael ei hurio i fod yn bresennol ar amser ac mewn lle a drefnwyd, yn sicrhau ei fod yn cyrraedd y lle a'r amser a drefnwyd yn brydlon.
24. Bydd y gyrrwr, pan gaiff ei hurio i yrru i unrhyw gyrchfan penodol, yn dilyn unrhyw gyfarwyddiadau a roddir gan yr huriwr, yn mynd i'r gyrchfan hwnnw ar hyd y llwybr byrraf posib.

Atal, Dirymu ac Erlyn

36. Mae gan y cyngor y pŵer i atal neu ddirymu trwydded neu wrthod ei hadnewyddu am resymau priodol. Os cafwyd trwydded drwy roi gwybodaeth anwir neu anghyflawn, ystyrir atal neu ddirymu trwydded, neu ei gwrthod. Gall y gyrrwr hefyd gael ei erlyn.
37. Gall methu cydymffurfio â'r amodau hyn arwain at atal neu ddirymu'r drwydded a/neu erlyniad.

Atodlen 4

Y Weithdrefn Ymgeisio am Drwydded Cerbyd Hacni/Cerbyd Hurio Preifat

Cam 1 - Manylion Cerbyd

Mae'n rhaid i ymgeisydd sydd am drwyddedu cerbyd yn gerbyd hacni neu hurio preifat sicrhau bod y cerbyd yn cydymffurfio â manylion y cerbyd a ddangosir yn **Atodiad E** ar gyfer cerbydau hacni ac **Atodiad F** ar gyfer cerbydau hurio preifat.

Ar gyfer unrhyw gerbyd nad yw wedi cael ei archwilio na'i fesur o'r blaen gan yr Is-adran Trwyddedu, bydd angen i'r ymgeisydd drefnu i'r cerbyd neu fodel sydd union yr un fath, fod ar gael i'w archwilio yng Nghanolfan Ddinesig Port Talbot. Mae rhestr o gerbydau cymeradwy sy'n bodloni gofynion maint a gynhwysir ym manylion y cerbyd ar gael o'r Is-adran Trwyddedu.

Cynghorir ymgeiswyr yn gryf i beidio â phrynu cerbyd nes iddo gael ei gymeradwyo.

Cam 2 - Archwilio Cerbyd

Mae gofyn i ymgeiswyr drefnu â'r Is-adran Trwyddedu i'w cerbyd gael ei archwilio yng nghyfleusterau profi'r cyngor yn Llys Tregelles, Heol Mynachlog Nedd, Mynachlog Nedd SA10 7DF.

Archwilir cerbydau yn unol â "Safonau Archwilio Cenedlaethol Cerbydau Hacni a Hurio Preifat" a "Safonau Profi Ceir a Cherbydau Masnachol Ysgafn VOSA"

Wedi i'r archwiliad cerbyd gael ei gwblhau, bydd yr ymgeisydd yn derbyn adroddiad archwiliad a fydd yn manylu a yw'r cerbyd wedi cael archwiliad llwyddiannus. Mae'n rhaid bod cerbyd yn llwyddo yn y prawf cyn y gellir ei drwyddedu.

Cam 3 - Cyflwyno'ch Cais

Dylid cyflwyno cais wedi'i gwblhau yn electronig i licensing@npt.gov.uk. Os dymunwch gyflwyno eich cais yn bersonol, mae hyn yn bosib ar sail apwyntiad yn unig yn yr is-adran Trwyddedu, Canolfan Ddinesig Port Talbot. Gellir trefnu apwyntiad yn uniongyrchol gyda'r Is-adran Trwyddedu.

Mae'n rhaid i ffurflen gais wedi'i chwblhau gynnwys yr eitemau canlynol:

- Ffurflen gais wedi'i chwblhau'n llawn sydd wedi'i llofnodi a'i dyddio'n gywir.
- Dogfen gofrestru lawn y cerbyd (V5)
- Tystysgrif yswiriant neu nodyn yswiriant sy'n nodi'n unswydd yr yswiriant cywir ar gyfer ei ddosbarth.
- Os bydd cerbyd wedi'i newid neu ei addasu e.e. ar gyfer mynediad cadair olwyn, bydd gofyn hefyd am dystysgrif cymeradwyo o fath priodol.
- Ar gyfer cerbydau hacni – tystysgrif graddnodiad, yn cadarnhau bod y mesurydd wedi'i raddnodi i fod ar y gyfradd tariff gymeradwy gyfredol neu'n is.

Cam 4 - Rhoi Trwydded

- Os caiff eich cais ei gymeradwyo, bydd aelod o'r tîm Trwyddedu yn cysylltu â chi i gael taliad.
- Bydd y drwydded yn cael ei phostio ynghyd â 2 arwydd drws hunanadlynol, plât cefn a daliwr plât cefn. Yn achos cerbyd sy'n hygyrch i gadeiriau olwyn, bydd daliwr eithriad meddygol yn cael ei roi hefyd.

Atodlen 5

Manylion Cerbyd Hacni

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot, 'y cyngor', wedi mabwysiadu'r manylion cerbyd canlynol ar gyfer cerbydau hacni.

Bydd y cyngor yn defnyddio'r rhain fel sail i arfer ei ddisgresiwn wrth benderfynu ar drwyddedu cerbydau fel cerbydau hacni.

Dogfennau i'w cyflwyno gyda'r cais

1. Mae'n rhaid cyflwyno pob cais yn ysgrifenedig ar y ffurflen a ragnodir.
2. Bydd yr holl ddogfennau'n rhai gwreiddiol ac eithrio lle darperir dogfennau'n uniongyrchol i'r awdurdod gan y dosbarthwr.
3. Bydd yn rhaid anfon Dogfen Gofrestru'r Cerbyd (V5) gyda phob cais. Mewn sefyllfaoedd lle mae'r ddogfen gofrestru wedi'i hanfon i'r DVLA i'w phrosesu, caiff ei chyflwyno i'r Is-adran Trwyddedu o fewn 21 diwrnod i roi'r drwydded.
4. Os bydd cerbyd wedi'i addasu ar ôl ei gofrestru â'r DVLA, rhaid anfon cymeradwyaeth o'r math priodol a roddir gan VOSA gyda'r cais.
5. Mae'n rhaid anfon tystysgrif yswiriant ddilys gyda phob cais sy'n yswirio'r cerbyd i'w ddefnyddio at ddibenion hurio a gwobrwyo preifat. Lle bydd cerbyd wedi'i yswirio dan bolisi cerbydlu, bydd rhaid anfon atodlen bolisi'r cerbydau gyda'r cais.
6. Bydd angen cyflwyno tystysgrif brawf y Weinyddiaeth Drafnidiaeth (MOT) gyda cheisiadau am gerbydau sy'n flwydd oed.
7. Bydd angen cyflwyno tystysgrif brawf foddhaol a roddwyd gan Ganolfan Archwilio Cerbydau'r cyngor gyda phob cais.

Cerbydau Nad ydynt yn Hygyrch i Gadeiriau Olwyn

8. Bydd cerbydau nad ydynt yn caniatáu mynediad i gadeiriau olwyn ond yn cael eu hystyried ar gyfer trwyddedu fel dewis amgen ar gyfer cerbyd presennol nad yw'n caniatáu mynediad i gadeiriau olwyn, ac eithrio cerbydau cwbl drydanol h.y. cerbydau sy'n cael eu pweru'n llwyr gan fatri ac nid oes ganddynt fotor tanio mewnol.

9. Bydd gan gerbydau'r dimensiynau gofynnol canlynol heb addasu manyleb y cynhyrchwr:-

(a) Uchder (y tu mewn)

Ni fydd y pellter o ben clustog y sedd i ran isaf y to yn llai nag 800mm.

(b) Lle i bengliniau

Bydd gan bob sedd o leiaf 200mm o le i'r pengliniau.

(c) Seddi (Lled)

Ni fydd lled y sedd gefn, o gefn y glustog i'r ymyl blaen, yn llai na 450mm.

(ch) Sedd gefn (hyd)

Ni fydd y sedd gefn, o'i mesur rhwng breichiau'r sedd, yn llai na 400mm y person.

Cerbydau sy'n Hygyrch i Gadeiriau Olwyn

10. Rhoddir trwyddedau cerbydau newydd i gerbydau sy'n hygyrch i gadeiriau olwyn yn unig, h.y. cerbydau sy'n cael eu pweru'n llwyr gan fatri ac nid oes ganddynt fotor tanio mewnol.

11. Lle bydd cerbyd sy'n hygyrch i gadeiriau olwyn yn cael ei newid, bydd y cerbyd newydd hefyd yn hygyrch i gadeiriau olwyn.

12. Bydd gan gerbydau'r dimensiynau gofynnol canlynol heb addasu manyleb y cynhyrchwr:-

(a) Uchder (y tu mewn)

Ni fydd y pellter o ben clustog y sedd i ran isaf y to yn llai nag 800mm.

(b) Lle i bengliniau

Bydd gan bob sedd o leiaf 200mm o le i'r pengliniau.

(c) Seddi (Lled)

Ni fydd lled y sedd gefn, o gefn y glustog i'r ymyl blaen, yn llai na 450mm.

(ch) Sedd gefn (hyd)

Ni fydd y sedd gefn, o'i mesur rhwng breichiau'r sedd, yn llai na 400mm y person.

13. Bydd gan gerbydau ramp/lifft er mwyn llwytho cadair olwyn a theithiwr. Bydd dyfais leoli ddigonol yn cael ei gosod i sicrhau nad yw'r ramp yn

llithro na'n gogwyddo pan gaiff ei ddefnyddio.

14. Mae'n rhaid i bob ramp gael ei farcio'n glir â llwyth gweithio diogel (SWL) wedi'i nodi mewn cilogramau.
15. Caiff lifftiau eu cynnal a'u cadw a'u harchwilio yn unol â gofynion deddfwriaethol cyfredol.
16. Darperir rampiau ag wyneb gwrthlithro gyda lliw cyferbyniol ar yr ymylon.
17. Bydd gan gerbydau'r ddarpariaeth ddigonol i storio rampiau heb rwystro teithwyr rhag mynd i mewn neu adael.
18. Bydd gan gerbydau angorfeydd cymeradwy i glymu'r gadair olwyn yn sOWNd. Darperir gwregys diogelwch/dull atal cymeradwy ar wahân er mwyn diogelu'r teithiwr wrth deithio yn y gadair olwyn.
19. Bydd gan gerbydau wyneb llawr gwrthlithro yn adran y teithwyr.
20. Caiff dolenni/canllawiau cydio eu rhoi ar bob drws a ddefnyddir gan deithiwr. Bydd y rhain yn lliwgar i gynorthwyo pobl y mae eu golwg yn gyfyngedig.

Cyffredinol (yn berthnasol i bob cerbyd)

21. Caiff cerbydau eu hadeiladu a'u cynnal a'u cadw fel eu bod yn ddiogel ac yn gyfforddus.
22. Bydd cerbydau'n ddu, a chaiff hyn ei gadarnhau ar ddogfen gofrestru'r cerbyd (V5).
23. Bydd cerbydau'n rhai a yrrir ar y llaw dde.
24. Bydd gan gerbydau o leiaf 4 drws.
25. Bydd seddau, gorchuddion llawr ac addurnau'n lân ac heb rwygiadau, difrod, saim neu unrhyw halogiad arall.
26. Bydd y tu allan i gorff y cerbyd mewn cyflwr da, heb unrhyw rwd, metel toredig nac unrhyw ddifrod gweledol arall.

27. Bydd drysau'r cerbyd yn agor yn ddigon llydan i alluogi teithwyr i fynd i mewn i'r cerbyd a'i adael yn hawdd, heb unrhyw anghyfleustra.
28. Bydd holl ddrysau a ffenestri'r cerbydau pan fyddant ar gau, wedi'u selio'n addas fel nad oes unrhyw fylchau sy'n caniatáu i wynt a/neu'r tywydd fynd i mewn i'r cerbyd.
29. Bydd gan bob sedd wregys ddiogelwch sy'n cydymffurfio â'r safonau Prydeinig neu Ewropeaidd perthnasol.
30. Bydd gan gerbydau oleuadau mewnol a weithredir yn awtomatig naill ai pan fydd drysau'n cael eu hagor neu gan switsh ar wahân sydd ger y gyrrwr.
31. Bydd gan gerbydau le digonol ar gyfer bagiau, a fydd naill ai ar ffurf adran fagiau ar wahân neu ardal lle gellir atal bagiau rhag symud rhag ofn y bydd damwain neu stop argyfwng.
32. Bydd gan gerbydau gloeon sy'n ddiogel rhag plant ar y drysau cefn.
33. Bydd tanc tanwydd LPG cerbydau sydd wedi'u haddasu i'w ddefnyddio yn adran fagiau'r cerbyd. Cedwir digon o le i fagiau.
34. Bydd gan gerbydau naill ai:
 - Olwyn sbâr o ddyluniad llawn neu arbed lle mewn cyflwr da a'r offer i newid olwyn, neu
 - Git atgyweirio tyllau mewn teiars mewn argyfwng nad yw wedi mynd heibio'i ddyddiad dod i ben.
35. Lle bydd uchder y cerbyd o'r ffordd i'r llawr yn 400mm neu fwy, yna gosodir gris ôl-dynadwy addas. Bydd y grisiau o leiaf 250mm o ddyfnder ag wyneb gwrthlithro, a'u hymylon mewn lliw cyferbyniol gweladwy iawn.
36. Bydd gan gerbydau gloc tacsï cymeradwy sy'n cydymffurfio â gofynion deddfwriaeth gyfredol. Bydd yn gallu cofnodi o leiaf dri thariff.
37. Ni chaniateir unrhyw haenau neu liw ar ffenestri ac eithrio'r lliw a roddir gan y gwneuthurwr yn y ffatri. Bydd y sgrîn wynt yn caniatáu i o leiaf 75% o olau fynd drwyddi. Bydd rhaid i bob ffenestr arall ganiatáu i o leiaf 70% o olau fynd drwyddi.

38. Bydd arwydd wedi'i oleuo â'r gair "TAXI" neu "TACSI" ar neu uwchben y to. Bydd y golau'n gysylltiedig â'r cloc tacsï neu wedi'i reoli'n annibynnol.
39. Rhoddir ystyriaeth i gerbydau sy'n llosgi dau fath o danwydd neu â thanwydd amgen, lle:-
1. Gosodwyd y system gan y gwneuthurwr
 2. Gosodwyd y system ar ôl i'r cerbyd adael y gwneuthurwr a'i hardystio gan osodwr a gymeradwyir gan y gwneuthurwr perthnasol neu gynllun cymeradwyo cydnabyddedig.
 3. Nad yw'r gosodiad yn effeithio ar y gallu i storio bagiau.
40. Bydd gan gerbydau â sgrîn neu raniad rhwng y seddi blaen ac ôl ddull cyfathrebu addas rhwng y gyrrwr a'r teithwyr. Bydd y sgrîn neu'r rhanriad yn cynnwys agoriad addas at ddibenion talu prisiau teithio.
41. Os bydd gan gerbyd system CCTV, mae'n rhaid iddi gydymffurfio â "Manylion ac Amodau ar gyfer Camerâu Teledu Cylch Cyfyng (CCTV) mewn Cerbydau Hacı a Hurio Preifat" fel a ddisgrifir ym mholisi tacsis y cyngor.

Cerbydau i Gymryd Lle Rhai Eraill Dros Dro

42. Bydd y cyngor yn ystyried trwyddedu cerbyd dros dro yn lle cerbyd trwyddedig presennol sydd wedi bod mewn damwain.
43. Bydd cerbydau i'w trwyddedu fel rhai dros dro yn lle cerbydau eraill yn cydymffurfio â'r gofynion cyn trwyddedu fel a fanylir uchod.
44. Bydd y cyngor yn eithrio'r cerbyd trwyddedig gwreiddiol rhag y cyfyngiad oed a milltired wrth ei ail-drwyddedu. Bydd rhaid cydymffurfio â'r holl ofynion cyn trwyddedu eraill.

Atodlen 6

Manylion Cerbydau Hurio Preifat

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot, "y cyngor", wedi mabwysiadu'r manylion cerbyd canlynol ar gyfer cerbydau hurio preifat. Bydd y cyngor yn defnyddio'r rhain fel sail i arfer ei ddisgresiwn wrth benderfynu ar drwyddedu cerbydau fel cerbydau hurio preifat.

Dogfennau i'w cyflwyno gyda'r cais

1. Mae'n rhaid cyflwyno pob cais yn ysgrifenedig ar y ffurflen a ragnodir.
2. Bydd yr holl ddogfennau'n rhai gwreiddiol ac eithrio lle darperir dogfennau'n uniongyrchol i'r awdurdod gan y dosbarthwr.
3. Bydd yn rhaid anfon Dogfen Gofrestru'r Cerbyd (V5) gyda phob cais. Mewn sefyllfaoedd lle mae'r ddogfen gofrestru wedi'i hanfon i'r DVLA i'w phrosesu, caiff ei chyflwyno i'r Is-adran Trwyddedu o fewn 21 diwrnod i roi'r drwydded.
4. Os bydd cerbyd wedi'i addasu ar ôl ei gofrestru â'r DVLA, rhaid anfon cymeradwyaeth o'r math priodol a roddir gan VOSA gyda'r cais.
5. Mae'n rhaid anfon tystysgrif yswiriant ddilys gyda phob cais sy'n yswirio'r cerbyd i'w ddefnyddio at ddibenion hurio a gwobrwyo preifat. Lle bydd cerbyd wedi'i yswirio dan bolisi cerbydlu, bydd rhaid anfon atodlen bolisi'r cerbydau gyda'r cais.
6. Bydd angen cyflwyno tystysgrif brawf y Weinyddiaeth Drafnidiaeth (MOT) gyda cheisiadau am gerbydau sy'n dair blwydd oed.
7. Bydd angen cyflwyno tystysgrif brawf foddhaol a roddwyd gan Ganolfan Archwilio Cerbydau'r cyngor gyda phob cais.

Cerbydau Nad ydynt yn Hygyrch i Gadeiriau Olwyn

8. Bydd gan gerbydau'r dimensiynau gofynnol canlynol heb addasu manyleb y cynhyrchwr:-

(a) Uchder (y tu mewn)

Ni fydd y pellter o ben clustog y sedd i ran isaf y to yn llai nag 800mm.

(b) Lle i bengliniau

Bydd gan bob sedd o leiaf 200mm o le i'r pengliniau.

(c) Seddi (Lled)

Ni fydd lled y sedd gefn, o gefn y glustog i'r ymyl blaen, yn llai na 450mm.

(ch) Sedd gefn (hyd)

Ni fydd y sedd gefn, o'i mesur rhwng breichiau'r sedd, yn llai na 400mm y person.

Cerbydau sy'n Hygyrch i Gadeiriau Olwyn

10. Gall cerbydau sy'n hygyrch i gadeiriau olwyn gael eu llwytho o'r ochr neu'r cefn.

11. Bydd gan gerbydau'r dimensiynau gofynnol canlynol heb addasu manyleb y cynhyrchwr:-

(a) Uchder (y tu mewn)

Ni fydd y pellter o ben clustog y sedd i ran isaf y to yn llai nag 800mm.

(b) Lle i bengliniau

Bydd gan bob sedd o leiaf 200mm o le i'r pengliniau.

(c) Seddi (Lled)

Ni fydd lled y sedd gefn, o gefn y glustog i'r ymyl blaen, yn llai na 450mm.

(ch) Sedd gefn (hyd)

Ni fydd y sedd gefn, o'i mesur rhwng breichiau'r sedd, yn llai na 400mm y person.

12. Bydd gan gerbydau ramp/lifft er mwyn llwytho cadair olwyn a theithiwr.

Bydd dyfais leoli ddigonol yn cael ei gosod i sicrhau nad yw'r ramp yn llithro na'n gogwyddo pan gaiff ei ddefnyddio. Caiff lifftiau eu cynnal a'u cadw a'u harchwilio yn unol â gofynion deddfwriaethol cyfredol.

13. Darperir rampiau ag wyneb gwrthlithro gyda lliw cyferbyniol ar yr ymylon.
14. Bydd gan gerbydau'r ddarpariaeth ddigonol i storio rampiau heb rwystro teithwyr rhag mynd i mewn neu adael.
15. Mae'n rhaid i bob ramp gael ei farcio'n glir â llwyth gweithio diogel (SWL) wedi'i nodi mewn cilogramau.
16. Bydd gan gerbydau angorfeydd cymeradwy i glymu'r gadair olwyn yn sownd. Darperir gwregys diogelwch/dull atal cymeradwy ar wahân er mwyn diogelu'r teithiwr wrth deithio yn y gadair olwyn.
17. Bydd gan gerbydau wyneb llawr gwrthlithro yn adran y teithwyr.
18. Caiff dolenni/canllawiau cydio eu rhoi ar bob drws a ddefnyddir gan deithiwr. Bydd y rhain yn lliwgar i gynorthwyo pobl y mae eu golwg yn gyfyngedig.

Cyffredinol (yn berthnasol i bob cerbyd)

19. Caiff cerbydau eu hadeiladu a'u cynnal a'u cadw fel eu bod yn ddiogel ac yn gyfforddus.
20. Ni fydd lliw y cerbyd yn ddu fel a gadarnheir gan ddogfen gofrestru'r cerbyd (V5)
21. Bydd cerbydau'n rhai a yrrir ar y llaw dde.
22. Bydd gan gerbydau o leiaf 4 drws.
23. Bydd seddau, gorchuddion llawr ac addurnau'n lân ac heb rwygiadau, difrod, saim neu unrhyw halogiad arall.
24. Bydd y tu allan i gorff y cerbyd mewn cyflwr da, heb unrhyw rwd, metel toredig nac unrhyw ddifrod gweledol arall.
25. Bydd drysau'r cerbyd yn agor yn ddigon llydan i alluogi teithwyr i fynd i mewn i'r cerbyd a'i adael yn hawdd, heb unrhyw anghyfleustra.
26. Bydd gan bob sedd wregys ddiogelwch sy'n cydymffurfio â'r safonau Prydeinig neu Ewropeaidd perthnasol.

27. Bydd gan gerbydau oleuadau mewnol a weithredir yn awtomatig naill ai pan fydd drysau'n cael eu hagor neu gan switsh ar wahân sydd ger y gyrrwr.
28. Bydd gan gerbydau le digonol ar gyfer bagiau, a fydd naill ai ar ffurf adran fagiau ar wahân neu ardal lle gellir atal bagiau rhag symud rhag ofn y bydd damwain neu stop argyfwng.
29. Bydd holl ddrysau a ffenestri'r cerbydau pan fyddant ar gau, wedi'u selio'n addas fel nad oes unrhyw fylchau sy'n caniatáu i wynt a/neu'r tywydd fynd i mewn i'r cerbyd.
30. Bydd gan gerbydau gloeon sy'n ddiogel rhag plant ar y drysau cefn.
31. Bydd tanc tanwydd LPG cerbydau sydd wedi'u haddasu i'w ddefnyddio yn adran fagiau'r cerbyd. Cedwir digon o le i fagiau.
32. Bydd gan gerbydau naill ai:
- Olwyn sbâr o ddyluniad llawn neu arbed lle mewn cyflwr da a'r offer i newid olwyn, neu
 - Git atgyweirio tyllau mewn teiars mewn argyfwng nad yw wedi mynd heibio'i ddyddiad dod i ben.
33. Lle bydd uchder y cerbyd o'r ffordd i'r llawr yn 400mm neu fwy, yna gosodir gris ôl-dynadwy addas. Bydd y gris o leiaf 250mm o ddyfnder â chanddo wyneb gwrthlithro, ac wedi'i ymylu mewn lliw cyferbyniol hynod weladwy.
34. Lle bydd cloc tacsî wedi'i osod mewn cerbyd, bydd yn cydymffurfio â gofynion deddfwriaethol presennol.
35. Ni chaniateir unrhyw haenau neu liw ar ffenestri ac eithrio'r lliw a roddir gan y gwneuthurwr yn y ffatri. Bydd y sgrîn wynt yn caniatáu i o leiaf 75% o olau fynd drwyddi. Bydd rhaid i bob ffenestr arall ganiatáu i o leiaf 70% o olau fynd drwyddi.
36. Rhoddir ystyriaeth i gerbydau sy'n llosgi dau fath o danwydd neu â thanwydd amgen, lle:-
- a) Gosodwyd y system yn y ffatri neu gan y gwneuthurwr, neu
 - b) Gosodwyd y system ar ôl i'r cerbyd adael y ffatri/gwneuthurwr, a'i hardystio gan y gwneuthurwr

perthnasol neu dan gynllun cymeradwyo cydnabyddedig.

ii. Nad yw'r gosodiad yn effeithio ar y gallu i storio bagiau.

37. Bydd gan gerbydau â sgrîn neu raniad rhwng y seddi blaen ac ôl ddull cyfathrebu addas rhwng y gyrrwr a'r teithwyr.
38. Os bydd gan gerbyd system CCTV, mae'n rhaid iddi gydymffurfio â "Manylion ac Amodau ar gyfer Camerâu Teledu Cylch Cyfyng (CCTV) mewn Cerbydau Hacı a Hurio Preifat" fel a ddisgrifir ym mholisi tacsis y cyngor.

Cerbydau i Gymryd Lle Rhai Eraill Dros Dro

39. Bydd y cyngor yn ystyried trwyddedu cerbyd dros dro yn lle cerbyd trwyddedig presennol sydd wedi bod mewn damwain.
40. Bydd cerbydau i'w trwyddedu fel rhai dros dro yn lle cerbydau eraill yn cydymffurfio â'r gofynion cyn trwyddedu fel a fanylir uchod.
41. Bydd y cyngor yn eithrio'r cerbyd trwyddedig gwreiddiol rhag y cyfyngiad oed a milltired wrth ei ail-drwyddedu. Bydd rhaid cydymffurfio â'r holl ofynion cyn trwyddedu eraill.

Atodlen 7

CANLLAW ARFER GORAU AR GYFER AROLYGU CERBYDAU HACNI A CHERBYDAU HURIO PREIFAT

RHAN 1

CYFLWYNIAD

Mae'r canllaw arfer gorau hwn yn nodi'r gweithdrefnau a'r safonau ar gyfer y rhai sy'n cynnal arolygiadau o gerbydau hacni a cherbydau hurio preifat. Argymhellir sicrhau bod y canllaw ar gael hefyd i berchnogion, gweithredwyr a gyrwyr cerbydau hacni a cherbydau hurio preifat, y gallai fod o fudd iddynt gan ei fod yn manylu ar y safonau y mae cerbydau yn ddarostyngedig iddynt. Mae'r canllaw hefyd yn esbonio'r rhesymau pam nad yw cerbyd a gyflwynir i'w arolygu wedi derbyn tystysgrif pasio.

CYFLWYNIAD

1.1 CANLLAW ARFER GORAU

Paratowyd y Canllaw Arfer Gorau hwn gan y Grŵp Swyddogion Technegol (TOG) i gynorthwyo gweithredwyr Cerbydau Hacni (HC) a cherbydau hurio preifat (PHV), cyflwynwyr cerbydau, awdurdodau trwyddedu ac arolygwyr cerbydau

Y bwriad yw y bydd y Canllaw Arfer Gorau hwn yn cefnogi *isafswm* safon arolygu cerbydau cenedlaethol. Gwerthfawrogir mai mater i awdurdodau trwyddedu lleol unigol fydd gwneud eu penderfyniadau eu hunain, ar bolisiâu cyffredinol ac ar safonau arolygu unigol, yng ngoleuni eu hanghenion gweithredol a'u hamgylchiadau daearyddol eu hunain.

Ymgynghorwyd ag amryw o bartïon â buddiant ar y Canllaw Arfer Gorau hwn, gan gynnwys Yr Adran Drafnidiaeth (DfT), Yr Asiantaeth Gwasanaethau Cerbydau a Gweithredwyr (VOSA), y Pwyllgor Ymgynghorol ar Gludiant Pobl Anabl (DPTAC) a'r Sefydliad Trwyddedu.

Mae'r Grŵp Swyddogion Technegol yn canmol yr Adran Drafnidiaeth am greu Trwyddedu Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat: Canllawiau Arfer Gorau. Cynghorir yn gryf i weithredwyr cerbydau, awdurdodau trwyddedu lleol ac arolygwyr cerbydau gyfeirio at ganllaw'r Adran Drafnidiaeth ar y cyd â'r Canllaw Arfer Gorau hwn. Cewch fwy o wybodaeth ar wefan yr Adran Drafnidiaeth yn:

www.dft.gov.uk

1.2 PERTHNASEDD I WEINYDDIAETHAU DATGANOLEDIG

Mae gan yr Adran Drafnidiaeth gyfrifoldeb am ddeddfwriaeth HC a PHV yng Nghymru a Lloegr ac, yn unol â hynny, bydd y canllawiau sydd wedi'u cyhoeddi yn cael eu cyfeirio at awdurdodau lleol yng Nghymru a Lloegr. Mae'r cyfrifoldeb am drwyddedu HC a PHV yn yr Alban ac yng Ngogledd Iwerddon wedi'i ddatganoli, ond mae'r Gweinyddiaethau priodol wedi bod yn rhan o baratoi'r Canllawiau Trwyddedu a byddant yn penderfynu drostynt eu hunain i ba raddau y maent am eu defnyddio neu eu haddasu i'w gweddu i'w dibenion eu hunain.

1.3 MATERION DIOGELWCH TECHNEGOL

Nod awdurdod trwyddedu lleol yw diogelu'r cyhoedd. Bydd awdurdodau trwyddedu lleol yn ymwybodol y dylai'r cyhoedd gael mynediad rhesymol at HC a PHV sy'n ddiogel ac sydd wedi'u cynnal a'u cadw'n dda. Er enghraifft, yn amlwg mae'n bwysig y dylai rhywun sy'n defnyddio HC neu PHV fod yn hyderus bod y cerbyd yn ddiogel.

I'r perwyl hwn, bydd y canllaw arfer gorau hwn yn manylu ar faterion diogelwch cerbydau penodol yn seiliedig ar wybodaeth dechnegol arbenigol a phrofiad y Grŵp Swyddogion Technegol (TOG). Bydd y canllaw hwn felly'n canolbwyntio ar faterion diogelwch technegol ac yn gwneud argymhellion ar gyfer arferion gwaith diogel. Er enghraifft, mae'r TOG yn cefnogi argymhelliad yr Adran Drafnidiaeth nad oes terfyn oedran uwch ar gyfer HC a PHV ar yr amod bod tystiolaeth ddogfennol i gefnogi trefn cynnal a chadw arferol.

Bydd awdurdodau trwyddedu lleol am sicrhau bod pob un o'u gwahanol ofynion trwyddedu wedi'u cyfiawnhau'n briodol gan y risg y mae'n bwriadu mynd i'r afael â hi. Nid er mwyn cynnig trefn arolygu fanwl orselog a fydd yn creu anawsterau i'r masnachau HC a PHV mo hyn, ond yn bennaf er mwyn hyrwyddo diogelwch cerbydau er diogelwch teithwyr ac nid er budd gweithredwyr.

1.4 CWMPAS Y CANLLAWIAU

Mae'r canllawiau hyn yn ceisio'n fwriadol cynnwys agweddau diogelwch ar arolygiadau cerbydau gan ddefnyddio, fel safon arolygu sylfaenol, y rhai a nodir yn y Llawlyfr Arolygu MOT ar gyfer Profion Ceir a Cherbydau Masnachol Ysgafn a gyhoeddwyd gan VOSA. Mae'r Canllaw Arfer Gorau hwn yn darparu gofynion profi ychwanegol i'r rhai sydd yn y Llawlyfr Arolygu MOT. Cyngorir i awdurdodau trwyddedu lleol ddefnyddio'r Canllaw Arfer Gorau ar y cyd â Llawlyfr Arolygu MOT VOSA i gefnogi diogelwch y cyhoedd.

Mae'r Canllaw Arfer Gorau hwn wedi'i ddatblygu i ddarparu meincnod i bob awdurdod trwyddedu lleol o ran arolygiadau a diogelwch cerbydau.

1.5 MANYLION Y MATHAU O GERBYD Y GELLIR EU TRWYDDEDU

Mae'r ddeddfwriaeth yn rhoi amrywiaeth eang o ddisgresiwn i awdurdodau lleol dros y mathau o gerbyd y gallant eu trwyddedu fel HC neu PHV. Mae rhai awdurdodau yn nodi amodau y gellir ond eu bodloni'n ymarferol gan gerbydau pwrpasol ond mae'r rhan fwyaf yn trwyddedu ystod o gerbydau.

Fel arfer, arfer gorau fyddai awdurdodau trwyddedu lleol yn mabwysiadu'r egwyddor o nodi cynifer o wahanol fathau o gerbydau â phosibl. Yn wir, gallai fod yn ddefnyddiol i awdurdodau trwyddedu lleol ond nodi meini prawf cyffredinol, (megis ystyried cerbydau â phedwar drws yn HC) a'i gadael yn agored i fasnachau HC a PHV gyflwyno cerbydau o'u dewis eu hunain y gellir dangos eu bod yn bodloni'r meini prawf hynny. Wrth wneud felly, gall fod hyblygrwydd ystyried mathau newydd o gerbyd yn hawdd.

Awgrymir y dylai awdurdodau trwyddedu lleol fod yn benodol wyliadwrus ynghylch cynnwys HC pwrpasol yn unig, gyda'r cyfyngiad llym ar y cyflenwad y mae hyn yn ei awgrymu. (Ar hyn o bryd, dim ond dau ddyluniad HC sy'n bodoli). Fodd bynnag, mae cerbydau pwrpasol ymhlith y rhai y gellid disgwyl i awdurdod trwyddedu lleol eu trwyddedu.

1.6 HYGyrCHEDD

Yn ogystal â'u hamodau cyffredinol, bydd awdurdodau trwyddedu lleol am ystyried hygyrchedd i bobl anabl (gan gynnwys - ond nid yn unig - pobl sydd angen teithio mewn cadair olwyn) y cerbydau y maent yn eu trwyddedu fel Cerbyd Hacni. Am fwy o fanylion, gweler Adran 2 – Hygyrchedd.

Bydd awdurdodau trwyddedu yn ymwybodol mai bwriad yr Adran Drafnidiaeth o hyd yw gwneud rheoliadau hygyrchedd ar gyfer Cerbydau Hacni o dan Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd 1995. Yn y cyfamser, anogir awdurdodau trwyddedu i gyflwyno polisiau hygyrchedd HC ar gyfer eu hardaloedd.

1.7 CYMERADWYAETH MATH

O bryd i'w gilydd, mae'n bosibl y gofynnir i awdurdod trwyddedu lleol drwyddedu, fel HC neu PHV, gerbyd sydd wedi'i fewnforio'n annibynnol (hynny yw, gan rywun heblaw'r gwneuthurwr). Gallai cerbyd o'r fath fodloni meini prawf yr awdurdod trwyddedu lleol ar gyfer trwyddedu, ond gall fod yn ansicr serch hynny am y rheolau ehangach ynghylch defnyddio cerbydau tramor yn y DU. Bydd cerbydau o'r fath yn ddarostyngedig i'r rheolau 'cymeradwyaeth math'. Ar gyfer ceir teithwyr hyd at 10 oed adeg eu cofrestriad cyntaf ym Mhrydain, mae hyn yn golygu bodloni safonau technegol naill ai:

- Cymeradwyaeth Math Cerbyd Cyfan y Gymuned Ewropeaidd;
- Cymeradwyaeth Math Cenedlaethol Prydeinig; neu
- Gymeradwyaeth Cerbyd Sengl Prydeinig (cyn 29 Ebrill 2009) neu:
- Gymeradwyaeth Cerbyd Unigol (o 29 Ebrill 2009)

Dylai'r rhan fwyaf o dystysgrifau cofrestru a gyhoeddwyd ers diwedd 1998 nodi statws cymeradwyo'r cerbyd. Gellir gweld rhagor o wybodaeth am y gofynion hyn a'r gweithdrefnau ar gyfer trwyddedu a chofrestru cerbydau a fewnforir yn:

www.dft.gov.uk

Mae'n bwysig i awdurdodau trwyddedu lleol fynnu y caiff o leiaf un 'gymeradwyaeth math' o'r uchod ei chyflwyno cyn trwyddedu unrhyw gerbyd a fewnforir fel Cerbyd Hacni neu Gerbyd Hurio Preifat.

Arolygiadau Gwirfoddol

Nid yw cerbydau sydd eisoes wedi'u cofrestru i'w defnyddio yn y DU yn gymwys am Gymeradwyaeth Cerbyd Sengl, fodd bynnag, mae sefyllfaoedd lle byddai tystiolaeth o gydymffurfedd â'r safon gymeradwyo yn fuddiol neu'n ofynnol. Enghraifft fyddai awdurdod trwyddedu lleol a allai fod angen tystiolaeth o gydymffurfedd ar gyfer cerbyd sydd wedi'i addasu ers ei gofrestru'n wreiddiol, neu lle mae tystiolaeth o gydymffurfedd yn cael ei defnyddio fel rhan o gytundeb contractiol ar gerbyd wedi'i addasu. I hwyluso'r gofyniad hwn, mae prawf "Cymeradwyaeth Cerbyd Sengl Gwirfoddol" neu "Gymeradwyaeth Cerbyd Unigol Gwirfoddol" anstatudol ar gael. Bydd y meini prawf profi a ddefnyddir yn dibynnu ar gategori/dosbarth y cerbyd a enwebwyd ar y ffurflen gais VSVA 1. Mae'r ffioedd yr un ag y rhai sy'n briodol i'r dosbarth penodol o gerbyd/prawf sy'n ofynnol ac eithrio bod TAW yn daladwy. Os canfyddir bod y cerbyd yn bodloni'r gofynion, bydd llythyr cydymffurfedd yn cael ei gyhoeddi, ac nid tystysgrif Cymeradwyaeth Gweinidog. Nid yw'r llythyr cydymffurfedd yn dderbyniol at ddibenion Trwyddedu/Cofrestru Cyntaf.

1.8 PROFI CERBYDAU

Mae cryn amrywiaeth rhwng awdurdodau trwyddedu lleol o ran profi cerbydau. Mae'r canllaw arfer gorau hwn yn darparu safon *ofynnol* ar gyfer arolygiadau cerbydau i awdurdodau trwyddedu lleol. Rhaid cynnal pob HC a PHV i safon nad yw'n llai na'r safonau a nodir yng nghyhoeddiad VOSA 'MOT Inspection Manual - Car and Light Commercial', ISBN 0-9549239-0-1.

Fel y mae'r term yn ei awgrymu, mae cerbydau hacni a cherbydau hurio preifat yn gerbydau a ddefnyddir at ddibenion hurio ac ennill arian ac o'r herwydd maent yn destun gyrru mwy dwys ac yn teithio pellteroedd llawer uwch bob blwyddyn nag y mae cerbydau preifat arferol. Felly, er buddiannau diogelwch teithwyr a defnyddwyr eraill y ffordd, mae angen trefn cynnal a chadw a phrofi llymach.

Pwrpas y prawf HC a PHV yw cadarnhau bod cerbydau'n bodloni'r safonau llymach hyn. Mae'n rhaid paratoi cerbydau'n llawn cyn eu cyflwyno am y prawf. Ni fwriedir i'r prawf gael ei ddefnyddio yn lle rhaglen cynnal a chadw ataliol reolaidd. Os nad yw'r cerbyd wedi paratoi'n llawn ym marn arolygydd y cerbyd, bydd yn dod â'r prawf i ben a gallai fod angen prawf llawn pellach.

Mae'n drosedd o dan y rheoliadau traffig ffyrdd i ddefnyddio cerbyd sy'n anaddas i'r ffordd fawr ar y briffordd gyhoeddus.

Os bydd gweithredwyr HC a PHV yn methu â chynnal eu cerbydau mewn cyflwr diogel sy'n addas i'r ffordd fawr, mae'n bosibl y caiff eu trwyddedau eu hatal, eu cwtogi neu eu dirymu gan yr Awdurdod Trwyddedu Lleol.

Dylid darllen y Canllaw Arfer Gorau hwn ar y cyd â chyhoeddiad yr Asiantaeth Gwasanaethau Cerbydau a Gweithredwyr (VOSA) 'MOT Inspection Manual - Car and Light Commercial Vehicle Testing', ISBN 0-9549239-0-1 neu fel y'i diwygiwyd. Mae'r canllaw arfer gorau hwn yn darparu dogfen weithio i'r rhai sy'n arolygu, cynnal a chadw ac yn paratoi cerbydau i'w harolygu cyn iddynt gael trwydded cerbyd hacni neu drwydded cerbyd hurio preifat. Er bod y canllaw arfer gorau yn fanwl, nid yw'n hollgynhwysol.

Fodd bynnag, wrth asesu cyflwr mecanyddol cerbyd, mae'n fwy tebygol y gallai eitem a fyddai fel arfer yn pasio prawf MOT gyda nodyn cynghori fethu'r prawf HC a PHV.

2 CERBYDAU DIFYRRWCH (LIMWSINAU HIR)

Mae'r adran hon o'r canllaw arfer gorau yn cynnig cyngor i awdurdodau trwyddedu lleol ar ofynion trwyddedu cerbydau difyrrwch. Bydd safon y prawf ar gyfer cerbydau difyrrwch ar yr un safon ag ar gyfer cerbydau hurio preifat eraill. Hynny yw; fel safon arolygu sylfaenol, yr hyn a nodir yn The MOT Inspection Manual for Car & Light Commercial Vehicle Testing a gyhoeddir gan VOSA ac yn y canllaw arfer gorau hwn. *(At ddibenion eglurder, bydd cerbydau difyrrwch yn y canllaw hwn yn cyfeirio at limwsinau hir yn unig hyd nes y ceir canllawiau pellach ar unrhyw gerbyd arall o'r fath h.y. tendrau tân ac ati).*

Dim ond os yw'n cydymffurfio â'r amodau canlynol, y bydd cerbyd difyrrwch yn cael ei gofrestru fel cerbyd hurio preifat:

- Cerbydau nad oes ganddynt fwy nag 8 sedd i deithwyr fel y nodir ar y V5C. Bydd y V5C yn nodi nifer y seddi a **rhaidd ei gyflwyno i'r awdurdod trwyddedu lleol cyn i'r cerbyd gael ei drwyddedu neu ei arolygu**. Os bydd nifer y seddi yn wahanol i'r hyn a nodir ar y V5C, yna cysylltwch â VOSA a'ch Comisiynydd Traffig ardal leol ar unwaith. Gallai methu â chyflwyno V5C dilys a chyfredol ar gyfer y cerbyd sydd i'w brofi arwain at wrthod arolygu'r cerbyd.
- Tystiolaeth o naill ai Cymeradwyaeth Math Cerbyd Cyfan y Gymuned Ewropeaidd (ECWVTA) neu Gymeradwyaeth Cerbyd Sengl (SVA) neu Gymeradwyaeth Cerbyd Unigol (IVA) yn cael eu cyflwyno i'w harolygu.
- Gan nad yw cerbydau difyrrwch yn cael eu cynhyrchu mewn ffatri, gall awdurdodau trwyddedu lleol ystyried awgrymu arolygiad cynnal a chadw o'r cerbyd bob 10 wythnos. Argymhellir amllder arolygiadau cynnal a chadw gan Gomisiynwyr Traffig, VOSA a Chymdeithas Genedlaethol Limwsinau a Chauffeurs (NLCA).
- Yr un safonau arolygu sy'n berthnasol i gerbydau difyrrwch ag sy'n berthnasol i gerbydau hacni a cherbydau hurio preifat eraill gyda'r ychwanegiadau canlynol:
 - Unrhyw eitem ychwanegol y soniwyd amdani yn flaenorol yn y paragraff hwn o ran nifer y seddi, cyflwyno'r dogfennau perthnasol ac amllder arolygiadau o'r cerbyd.
 - Gweler Adran 4 – Teiars ac olwynion ffordd. Mae'r adran hon yn cyfeirio at ddosbarthiad teiars sy'n berthnasol i gerbydau difyrrwch.
 - Gweler Adran 12 – Rhif Adnabod y Cerbyd (VIN). Dylid gwirio marciau VIN i sicrhau cydymffurfedd, nifer y seddi a straen gormodol.

Cynghorir yn gryf i awdurdodau trwyddedu lleol gael datganiad gan weithredwr cerbyd difyrrwch trwyddedig, na fydd cerbydau sydd â seddi sy'n wynebu i'r ochr byth yn cael eu defnyddio i gludo teithwyr o dan 16 oed, **ni waeth a oes gwregysau diogelwch wedi'u gosod yn y cerbyd ai peidio**.

Cynghorir yn gryf ddangos hysbysiadau mewn lleoliadau amlwg sy'n gwahardd cludo plant mewn seddi sy'n wynebu i'r ochr, h.y. wrth fynd mewn i'r rhan sy'n cludo teithwyr ac ar y naill ochr a'r llall o'r rhan sy'n cludo teithwyr. Gall awdurdodau trwyddedu lleol hefyd ei gwneud yn ofynnol dangos arwyddion ychwanegol sy'n wynebu tuag allan ger pob drws a ddefnyddir i fynd mewn ac allan o'r rhan sy'n cludo teithwyr.

3 GWYBODAETH GYFFREDINOL

Dim ond cerbydau sy'n cydymffurfio â'r amodau canlynol a gaiff eu hystyried yn gyffredinol ar gyfer eu trwyddedu fel cerbydau hurio preifat: -

- Ceir sydd ag o leiaf pedwar drws a phedair olwyn.
- Cerbydau sydd â sedd y gyrrwr ar yr ochr dde – ac eithrio limwsinau hir (lle bo hynny'n berthnasol).
- Cerbydau sydd â digon o le ar gyfer bagiau.
- Rhaid i gerbydau allu cludo o leiaf pedwar teithiwr a dim mwy nag wyth, yn ogystal â'r gyrrwr.
- Ac eithrio limwsinau hir, ni dderbynnir cerbydau gyda ffenestri wedi'u duo. Rhaid i deithwyr sy'n cael eu cludo yn y cerbyd fod yn weladwy o'r tu allan. Mewn *amgylchiadau eithriadol*, gall ffenestri sydd wedi'u harlliwio fod yn dderbyniol.
- Er mwyn caniatáu arolygiad trylwyr o gerbyd neu unrhyw ran ohono, rhaid ei gyflwyno i'w brofi mewn cyflwr glân. Bydd y cerbyd a gyflwynir yn methu'r prawf os, ym marn arolygydd y cerbyd, yw'r cerbyd mor fudr y byddai'n afresymol i'r prawf gael ei gynnal.
- Ni fydd prawf yn cael ei gynnal oni bai bod ffi'r Drwydded/Ffi Archwiliad wedi'i thalu ymlaen llaw.

Mynegiad o Ymrwymadau a Datganiad:

Er buddiannau diogelwch ar y ffordd a diogelwch teithwyr, mae'r gweithredwr trwyddedig yn ymrwymo i wneud trefniadau priodol er mwyn cadw cerbydau bob amser mewn cyflwr sy'n addas i'r ffordd fawr.

CYDNABYDDIAETHAU

Enw	Sefydliad	Swydd
Don Allison	Cyngor Bwrdeistref Luton	Rheolwr Trafnidiaeth
Phil Clifford	Cyngor Bwrdeistref St. Edmundsbury	Rheolwr Fflyd a Thechnegol
Chris Ruane	Y Gymdeithas Cludo Llwythi	Pennaeth Sector Awdurdodau Cyhoeddus, Gwastraff, Cyfleustodau, Adeiladu a Pheiriannau
Andy Mair	Y Gymdeithas Cludo Llwythi	Pennaeth Polisi Peirianeg
Barry Pearson	Cyngor Sir Swydd Stafford	Swyddog Technegol
Simon Smith	Cyngor Bwrdeistref Luton	Rheolwr Fflyd
Derek Rooker	Cyngor Bwrdeistref Fetropolitanaid Barnsley	Peiriannydd Fflyd
Dave Moyle	Bro Morgannwg	Goruchwylydd Gweithdai
Barry Richards	Cyngor Caerfaddon a Gogledd Ddwyrain Gwlad yr Haf	Rheolwr Tîm Gwasanaeth – Rheoli Fflyd
Kevin Spiers	Cyngor Dinas Rhydychen	Cydlynnydd Gweithdy Trafnidiaeth
Ken Stone	Cyngor Dinas Lerpwl	Prif Swyddog Trwyddedu
Dave Colligan	Cyngor Dinas Lerpwl	Prif Swyddog Gorfodi
Marten Pleaden	Cyngor Walsall	Arolygydd Cerbydau
Martin Hamer	Cyngor Bwrdeistref Fetropolitanaid Dinas Bradford	Prif Swyddog Trwyddedu
Paul Dibb	Cyngor Bwrdeistref Fetropolitanaid Dinas Bradford	Rheolwr Gweithdy
Adam Snape	Cyngor Sir Swydd Gaerwrangon	Rheolwr Fflyd
Jamie Robson	Cyngor Sir Swydd Gaerwrangon	
Brendan McNamara	Cyngor Bwrdeistref Fetropolitanaid Dinas Wakefield	Rheolwr Gweithrediadau Trafnidiaeth
Rod Darton	Cyngor Dosbarth Caerfuddai	Cyfarwyddwr Cynorthwyol Gwasanaethau Cyswllt
John Hoole	Cyngor Dosbarth Caerfuddai	Rheolwr Trafnidiaeth
Dave Pike	Bro Morgannwg	Fforman Gweithdy
Keith Miller	Cyngor Milton Keynes	Rheolwr Fflyd
Kevin Lewis	Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port	Goruchwylydd Technegol Fflyd

	Talbot	
Jim Sullivan	Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot	Rheolwr Trwyddedu
John Webb	Cyngor Dosbarth Caersallog	Swyddog Trwyddedu
Paul Stretford	Cyngor Sir Wiltshire	Grŵp Fflyd
Mike Tonks	Cyngor Dosbarth Caersallog	Rheolwr Trafnidiaeth
Rob Arney	Cyngor Sir Wiltshire	Arolygydd Fflyd

CANLLAW ARFER GORAU AR GYFER AROLYGU CERBYDAU HACNI A CHERBYDAU HURIO PREIFAT

RHAN 2

GWEITHDREFNAU A SAFONAU AROLYGU

Mae'r canllaw arfer gorau hwn yn nodi'r gweithdrefnau a'r safonau ar gyfer y rhai sy'n cynnal arolygiadau o gerbydau hacni a cherbydau hurio preifat.

Argymhellir sicrhau bod y canllaw ar gael hefyd i berchnogion, gweithredwyr a gyrwyr cerbydau hacni a cherbydau hurio preifat, y gallai fod o fudd iddynt gan ei fod yn manylu ar y safonau y mae cerbydau yn ddarostyngedig iddynt. Mae'r canllaw hefyd yn esbonio'r rhesymau pam nad yw cerbyd a gyflwynir i'w arolygu wedi cael tystysgrif pasio.

CYNNWYS

Adran	Pwnc	Rhif Tudalen
1	Offer goleuo a signalau: 1.3 Lampau Stopio – Lampau Stopio Lefel Uchel 1.8 Gwifriad ac Offer Trydanol 1.9 Lampau Atodol	15 16 17 18
2	Llywio: 2.1 Offer Llywio – Olwyn Lywio 2.1 Offer Llywio – Colofn Lywio 2.4 Unedau Sbring Crogiant a Chysylltedd	20 21 22 23
3	Brêcs: Dim gofynion arolygu ychwanegol	24
4	Teiars ac Olwynion Ffordd: 4.1 Teiars - Cyflwr	25 26
5	Gwregysau Diogelwch: Dim gofynion arolygu ychwanegol	27
6	Corff a Strwythur: 6.1 Corff y Cerbyd a'i Gyflwr – (Tu allan) 6.1 Corff y Cerbyd, Diogelwch a'i Gyflwr – (Tu mewn) 6.2 Drysau a Seddi 6.5 Bariau Taro	28 29 30 32 34
7	Tanwydd ac Allyriadau: 7.1 System Wagio 7.2 System Danwydd – Pibellau a Thanciau	35 36 37

8	Golwg y Gyrwr o'r Ffordd:	38
	8.1 Drychau	39
	8.3 Sgrîn Wynt – Golwg i'r tu blaen	40
	8.5 Gwydr Ffenestri neu Ddeunydd Tryloyw Arall	41
9	Treisiglau a Chwadrisiglau Dim gofynion arolygu ychwanegol	42
10	Gofynion Ychwanegol:	43
	10.1 Cloc Cyflymder	44
	10.2 Trawsyriant	45
	10.3 Mowntinau'r Motor a'r System Drawsyrru	47
	10.4 Gollyngiadau Olew a Dŵr	48
	10.5 Lle ar gyfer Bagiau/Llwythi	49
	10.6 Ôl-gerbydau a Bariau Halio	50
11	Offer Ategol:	51
	11.1 Offer ar gyfer Mynediad Cadair Olwyn a'i Ffrwyno	52
	11.2 Offer Diffodd Tân	54
	11.3 Bocs Cymorth Cyntaf	55
12	Cerbydau Difyrwch:	56
	12.1 Rhif Adnabod y Cerbyd (VIN)	57
	12.2 Nifer y Seddi	58
	12.3 Straen Gormodol	60
	12.4 Hysbysiadau i Deithwyr	61
ATODIAD 'A'	Cerbydau Hacni a Hurio Preifat – Taflen Arolygu'r Ôl-gerbyd	62
ATODIAD 'B'	Diffiniad Cerbydau Modur	63

ADRAN 1 - OFFER GOLEUO A SIGNALAU

Cynnwys yr Adran:

Is-adran	Pwnc
1.3	Lampau Stopio – Lampau Stopio Lefel Uchel
1.8	Gwifriad ac Offer Trydanol
1.9	Lampau Ategol
	• Lampau Bacio • Lampau Blaen Niwl/Gyrru • Arwyddion I'w Hurio ac Arwyddion To

1.3. LAMPAU STOPIO – LAMPAU STOPIO LEFEL UCHEL

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Rhaid profi unrhyw lampau stopio ategol sydd wedi'u gosod a'u cysylltu. Lle mae lampau stopio lefel uchel wedi'u gosod ac mae amheuaeth ynghylch a ydynt wedi'u cysylltu, dylid rhoi mantais yr amheuaeth hon i'r cyflwynydd. O ran lamp stopio lefel uchel, lle mae wedi'i gosod, gwiriwch: a. Nad yw wedi'i chuddio, ac nad yw'n amlwg wedi'i lleoli yn anghywir. b. Rhaid bod o leiaf 50% o'r lamp yn weladwy o'r cefn.	Lamp stopio lefel uchel a. Wedi'i chuddio neu yn amlwg wedi'i lleoli yn anghywir. b. Mwy na 50% o'r lamp nad yw'n gweithio neu wedi'i chuddio

1.8. GWIFRIAD AC OFFER TRYDANOL

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Mae'r archwiliad hwn wedi'i gyfyngu i'r rhan honno o'r system drydanol y gellir ei gweld yn rhwydd heb ddatgymalu unrhyw ran o'r cerbyd. a. Gwiriwch yr holl wifriad trydanol am: ○ Gyflwr ○ Diogelwch ○ Lleoliad ○ Arwyddion o orboethi ○ Halogiad trwm ag olew b. Y batri a'r cludydd am: ○ Ddiogelwch ○ Y batri am ollyngiadau c. Gwiriwch bob switsh sy'n rheoli golau gorfodol	a. Gwifriad ○ Heb ei insiwleiddio'n ddigonol ○ Heb ei osod yn ddigon diogel ○ Wedi'i leoli mewn ffordd sy'n golygu ei fod yn rhuglo neu mae wedi'i glipio i linell danwydd neu mae'n debygol o gael ei ddifrodi gan wres fel na fydd yr insiwleiddio yn parhau i fod yn effeithiol ○ Gyda thystiolaeth glir o orboethi ○ Wedi'i halogi'n drwm ag olew b. Batri a chludydd: ○ Batri a/neu gludydd anniogel ac yn debygol o gael eu dadleoli ○ Batri yn gollwng c. Swits sy'n rheoli golau gorfodol yn anniogel neu'n

1.9. LAMPAU ATEGOL

Dull Arolygu Gyda'r injan wedi'i thanio, gwiriwch y: Lampau bacio a. Mae'r lampau bacio yn tywynnu golau gwyn gwasgarog wrth ddewis y gêr bacio. b. Mae'r lampau yn diffodd wrth ddewis y gêr niwtral c. Mae'r lampau mewn cyflwr gweithio da ac yn ddiogel. d. Nid yw'r lampau yn fflachio wrth eu tapio'n ysgafn â'r llaw. Lampau Niwl/Gyrru Blaen Gwiriwch: e. Fod lamp niwl sengl sy'n tywynnu golau gwyn neu felyn gwasgarog yn goleuo pan ddewisir gostwng y goleuadau yn unig f. Dylai pâr o lampau niwl tebyg, sydd ill dwy yn tywynnu golau gwyn neu felyn gwasgarog, oleuo ar yr un pryd g. Dylai pâr o lampau gyrru pellter hir tebyg, ill dwy yn tywynnu golau gwyn gwasgarog, oleuo ar yr un pryd.	Rheswm dros Wrthod Lamp bacio: a. Nad yw'n gweithio neu nad yw'n tywynnu golau gwyn gwasgarog b. Nad yw'n diffodd wrth ddewis gêr niwtral neu gêr ymlaen c. Nad yw mewn cyflwr gweithio da neu nad yw'n ddiogel. d. Mae'r lampau yn fflachio wrth eu tapio'n ysgafn â'r llaw. Lampau Niwl/Gyrru Blaen e. Nid yw'r lamp yn gweithio neu mae'n gweithio ar adegau pan na ddewisir gostwng y goleuadau f. Nid yw'r lampau yn gweithio'n iawn g. Nid yw'r lampau yn gweithio'n iawn
--	---

Lampau Ategol (parhad) Dull Arolygu Arwyddion 'I'w Hurio' ac Arwyddion To Gwiriwch: a. Fod arwydd o'r arddull a'r math cywir wedi'i osod. b. Sicrhewch fod yr arwydd wedi'i glymu'n ddiogel i'r cerbyd c. Gwiriwch gyflwr a diogelwch y gwifriad d. Gwiriwch fod yr arwyddion yn goleuo	Rheswm dros Wrthod Arwyddion 'I'w Hurio' ac Arwyddion To a. Mae arwydd yn dangos y lliw neu'r manylion anghywir, h.y. y rhif cofrestru, rhif y cerbyd ac ati. b. Arwydd nad yw wedi'i glymu'n ddiogel c. Nid yw'r gwifriad mewn cyflwr da ac mae'n rhydd neu wedi'i ruglo d. Nid yw'r goleuo yn gyson drwy gydol yr arwydd, h.y. pob bwlb LED yn goleuo wrth eu troi ymlaen.
--	--

ADRAN 2 - LLYWIO

Cynnwys yr Adran:

Is-adran	Pwnc
2.1	Offer Llywio – Olwyn Lywio
2.1	Offer Llywio – Colofn Lywio
2.4	Unedau Sbring Crogiant a Chysyllteddau

2.1 OFFER LLYWIO – OLWYN LYWIO

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Gyda'r ddwy law, siglwch yr olwyn lywio o ochr i ochr ar ongl sgwâr i'r golofn lywio a phwyswch i lawr ac i fyny ychydig ar ymyl yr olwyn lywio (mewn llinell â'r golofn). Nodwch: a. Holltau ym moth yr olwyn lywio. b. Holltau i ymyl yr olwyn lywio. c. Adenydd yr olwyn lywio sy'n rhydd neu sydd wedi'u hollti. d. Ymylon danheddog ar ymyl yr olwyn lywio. e. Os yw'n bosibl, gwiriwch fod y ddyfais gynhaliol ar yr olwyn lywio wedi'i gosod.	a. Holltau ym moth yr olwyn lywio. b. Holltau i ymyl yr olwyn lywio. c. Adain yr olwyn lywio yn rhydd neu wedi'i hollti. d. Ymylon danheddog ar ymyl yr olwyn lywio a fydd yn debygol o anafu'r gyrrwr. e. Nid oes dyfais gynhaliol wedi'i gosod ar yr olwyn lywio.

2.1 OFFER LLYWIO – COLOFN LYWIO

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
a. Ceisiwch godi'r llywio mewn llinell â'r golofn lywio a nodwch y symudiad yng nghanol yr olwyn lywio. b. Gwthiwch yr olwyn lywio i ffwrdd ac yna ei thynnu tuag atoch. Nodwch unrhyw symudiadau i'r ochr. c. Wrth droi'r olwyn lywio, gwiriwch am ddirywiad i unrhyw gyplydd hyblyg neu gymal cyffredinol y golofn lywio. d. Lle bo'n ymarferol, gwiriwch unrhyw foltau clampio am bresenoldeb a diogelwch dyfeisiau cloi. (Gall y rhain fod wedi'u lleoli yng ngherbydran y motor neu o dan y siasi).	a. Canol yr olwyn lywio yn symud yn ormodol mewn llinell â'r golofn lywio (arnofyn pen). Noder: Efallai y bydd rhai mathau o golofn lywio yn symud rhywfaint am resymau heblaw traul ormodol, e.e. rhai sydd â chymalau cyffredinol neu gyplyddion hyblyg wedi'u gosod b. Gormod o symudiad i'r ochr sy'n arwydd bod y berynnau top wedi'u treulio neu fod y braced mowntio top yn rhydd. c. Cyplydd hyblyg neu gymal cyffredinol sydd wedi'i ddirywio, ei dreulio neu sy'n rhydd. d. Bollt clampio neu ddyfais gloi yn rhydd neu ar goll.

2.4 UNEDAU SBRING CROGIAN T A CHYSYLLTEDDAU

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Sbringiau Coil a. Atgyweiriadau weldio	 a. Wedi'u hatgyweirio trwy weldio

ADRAN 3 - BRÊCS

Cynnwys yr Adran:

Is-adran

Pwnc

Dim gofynion arolygu ychwanegol

ADRAN 4 – TEIARS AC OLWYNION FFORDD

Cynnwys yr Adran:

Is-adran

Pwnc

4.1

Teiars – Cyflwr

4.1 TEIARS

Dull Arolygu Cyflwr y Teiars Ar gyfer pob teiar, gan gynnwys ar yr olwyn sbâr - lle mae un yn bodoli, archwiliwch eu bod yn bodloni'r holl ofynion a nodir yn 'MOT Inspection Manual for Car & Light Commercial Vehicles' (ISBN 0- 9549239-0-1) Nodyn 1 Lle mae tanc toes wedi'i osod yn y gist ar gyfer LPG, os oes olwyn sbâr yn y gist hefyd, rhaid ei chlymu'n ddiogel. Fel arall, gellir gosod cawell olwyn sbâr i'r tu isaf o'r cerbyd yn unol â safonau'r gwneuthurwr a Safonau Prydeinig.	Rheswm dros Wrthod Yn unol â'r 'MOT Inspection Manual for Car & Light Commercial Vehicles' (ISBN 0-9549239-0-1) Nodyn 2 Dylid ond cymeradwyo teiars arbed lle gyda chefnogaeth datganiad dull sy'n tynnu sylw at gyfrifoldebau'r gyrrwr o ran y cyflymder mwyaf a ganiateir a'r ffaith bod teiars arbed lle yn 'deians i chi gyrraedd gartref' dros dro.
HYSBYSIAD ARBENNIG – LIMWSINAU HIR: Yn achos limwsinau hir Americanaidd a fewnforiwyd, bydd angen i arolygwyr cerbydau fod yn wylidwrs wrth arolygu addasrwydd y teiars. Mae'r rhan fwyaf o limwsinau hir wedi'u trosi o Geir Tref Ford Lincoln gyda nifer o amrywiolion Cadillac hefyd. Ar gyfer trosiadau limwsinau 'hir' cymeradwy, yr uchafswm pwysau yw tua 7,100lb (3.2 tonnelli) a dylid bod yn ofalus wrth benderfynu ar ddosbarthiad teiars addas. Yn gyffredinol, byddai angen cyfeirnod dosbarthiad teiars ar Ford Lincoln neu Cadillac sydd o leiaf 107 T, sy'n rhoi mesur llwyth o 2,149 lb (975 kg) gydag uchafswm cyflymder o 118 milltir yr awr.	LIMWSINAU HIR Gellir cael mwy o wybodaeth a chyfarwyddyd, a chaffael teiars addas gan: North Hants Tyres & Wheels, Henry John House 2 Ivy Road, Aldershot GU12 4TX Ffôn: 01252 318666 NEU GAN Gymdeithas Genedlaethol Limwsinau a Chauffeurs yn: www.nlca.co.uk

ADRAN 5 – GWREGYSAU DIOGELWCH

Cynnwys yr Adran:

Is-adran

Pwnc

Dim gofynion arolygu ychwanegol

ADRAN 6 – CORFF A STRWYTHUR

Cynnwys yr Adran:

Is-adran	Pwnc
6.1	Corff y Cerbyd a'i Gyflwr – (Tu allan)
6.1	Corff y Cerbyd, Diogelwch a'i Gyflwr – (Tu mewn)
6.2	Drysau a Seddi
6.4	Bariau Taro

6.1 CORFF Y CERBYD A'I GYFLWR – (TU ALLAN)

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Cyflwr y Corff (Tu allan) Archwiliwch y corff yn drylwyr am ddiogelwch, cyrydiad, difrod, atgyweirio/paru paent gwael neu am ymylon miniog sy'n debygol o achosi anaf.	Cyflwr y Corff (Tu allan) - Panel, trim, step neu ychwanegiad corff anniogel neu ar goll. - Unrhyw ymyl miniog o gwbl a allai achosi anaf. - Ôl treulio, sgriffiadau neu anffurfio sylweddol i'r bympar blaen a chefn. - Mwy nag 8 tolch carreg gweladwy ar y fonet/gril nad ydynt wedi treiddio i'r metel neu fwy na 4 tolch carreg sydd wedi treiddio i'r metel. - Mwy nag 8 tolch carreg ar unrhyw banel gan gynnwys ymylon drysau, ar yr amod nad yw'r gôt isaf wedi'i threiddio. - Mwy na 4 tolch carreg ar unrhyw banel lle mae'r gôt isaf wedi'i threiddio i'r metel a heb ei drin. - Tolch sengl mwy na 80mm, neu fwy na 3 tholch nad ydynt yn fwy na 20mm mewn unrhyw un panel - Mwy na 4 crafiad a/neu sgriffiad mwy na 50mm o hyd mewn unrhyw banel ar yr amod nad yw'r gôt isaf wedi'i threiddio. - Gwaith paent pŵl, dilewch sydd wedi colli'i sglein neu baent ar banel(i) sydd mor annhebyg ei fod yn amharu ar olwg gyffredinol y cerbyd. - Tystiolaeth o waith atgyweirio a/neu orffeniad paent gwael i banel(i) a atgyweiriwyd gan gynnwys rhediadau a chwistrelliadau paent i baneli cyfagos/trim sy'n amharu ar olwg gyffredinol y cerbyd. - Arwyddion amlwg o rwd/cyrydiad o unrhyw faint, yn enwedig y rhai sydd wedi'u gorchuddio gan arwyddion hysbysebu. - Arwyddion 'Dim Ysmygu' nad ydynt wedi'u dangos yn glir neu ar goll.

6.1 CORFF Y CERBYD, DIOGELWCH A'I GYFLWR – (TU MEWN)

Dull Arolygu	Rhesymau dros Wrthod
Cyflwr y Corff (Tu mewn) - Archwiliwch y tu mewn yn drylwyr am osodiadau, ffitiadau neu ychwanegiadau wedi'u difrodi, neu sy'n anniogel neu'n rhydd. - Trim, carpedi, gwregysau diogelwch, matiau, ategion pennau, troedleoedd budr, wedi'u treulio neu ar goll a chynnwys eitemau rhagnodedig. Tynnwch y matiau i arolygu'r carpedi oddi tanynt am lendid ac ôl treulio. - Archwiliwch oleuadau mewnol, cloeon drws symudiad a goleuadau rhybudd. - Archwiliwch systemau gwresogi, diniwlio a thymheru i sicrhau eu bod yn gweithio'n iawn, gan gynnwys rheolyddion yn rhan y teithwyr lle maent wedi'u gosod (yn cynnwys diniwlio'r sgrin flaen a'r sgrin gefn) - Archwiliwch bob ffenestr gan sicrhau eu bod yn gostwng ac yn codi yn hawdd. - Archwiliwch gloeon drysau mewnol, gorchuddion diogelwch dolenni cydio/canllawiau - Archwiliwch ddiogelwch a chyflwr griliau/rhaniadau - Archwiliwch gyflwr a diogelwch y gwifriad trydanol, gan gynnwys systemau intercom.	- Gosodiadau, ffitiadau neu ychwanegiadau anniogel neu rydd. - Trim, carpedi, ategion pennau, neu fatiau ar goll, budr, anniogel, neu wedi'u staenio neu eu treulio. - Golau mewnol nad yw'n gweithio (rhaid i bob golau oleuo os ydynt yn rhan o offer safonol y gwneuthurwr). Swits/clo symudiad ar goll neu ddiffygiol neu lamp rybudd nad yw'n goleuo - System(au), nad ydynt yn gweithio'n iawn, neu unrhyw ddarn ar goll gan gynnwys awyrdyllau, rheolyddion a switsys. - Ffenestr y gellir ei hagor nad yw'n gweithio neu sy'n anodd ei gweithio a/neu mae'r mecanwaith i'w hagor a chau wedi torri neu ar goll. - Cloeon drysau, cloeon plant, gorchuddion diogelwch dolenni cydio/canllawiau ar goll, diffygiol neu rydd. Dolenni cydio/canllawiau sefydlog sy'n gymorth i'r dall a'r rhannol ddall ac sydd wedi'u treulio'n ormodol. - Gril/rhaniad anniogel neu sydd ag ymyl miniog a allai achosi anaf i deithwyr neu'r gyrrwr. - Gwifrau wedi'u rhuglo neu eu treulio, pennau gwifrau a cheblau heb eu gorchuddio a allai achosi perygl baglu neu y gellir eu datgysylltu'n hawdd. System intercom ddiffygiol, golau rhybudd nad yw'n gweithio ac arwyddion annarllenadwy neu ar goll.

Dull Arolygu Cyflwr y Corff (Tu mewn) (parhad) i. Archwiliwch y mynediad i'r gist, ei chynnwys a'i glendid a sicrhewch na all dŵr ddod mewn. Eitemau ychwanegol i'w harolygu mewn limwsinau a cherbydau difyrrwch: j. Rhaid bod yr holl osodiadau a ffitiadau h.y. peli drych, cabinetau diodydd, setiau teledu ac ati wedi'u storio'n ddiogel ac nad ydynt yn rhwystro teithwyr rhag cyrraedd neu adael eu seddi. k. Rhaid dangos hysbysiad sy'n nodi uchafswm nifer y teithwyr y gellir eu cludo yn adran y teithwyr a sicrhau y gall pob teithiwr ei weld yn glir. Gallai fod angen dangos mwy nag un arwydd sy'n nodi uchafswm nifer y teithwyr. Noder: <u>Ni chaiff unrhyw gerbyd a gyflwynir mewn cyflwr budr, blêr ei brofi</u>	Rheswm dros Wrthod i. Methu agor, cau neu gloi caead y gist, mecanwaith cynnal caead y gist yn methu, seliau diffygiol/tystiolaeth bod dŵr yn dod i mewn, cist a/neu garpedi budr, eitemau rhydd wedi'u storio yn y gist (h.y. offer a chyfarpar olwyn sbâr ac ati). j. Unrhyw osodiad neu ffitiad, sy'n rhydd neu'n anniogel neu lle mae tramwyfeydd wedi'u rhwystro sy'n atal teithwyr rhag cyrraedd neu adael eu seddi yn hawdd. k. Dim arwydd neu arwyddion yn dangos uchafswm nifer y teithwyr. Ni fyddai pob teithiwr yn gallu gweld yr arwydd neu'r arwyddion yn glir
--	---

6.2 DRYSAU a SEDDI

Dull Arolygu Drysau ac Allanfeydd Argyfwng Archwiliwch gyflwr pob drws ac allanfa argyfwng. Gwiriwch gloeon drysau, platiau taro, dolenni a cholfachau am ddiogelwch, ôl traul a phlatiau gorchudd/trim sydd ar goll neu wedi'u difrodi. Gwiriwch fod marciau sy'n disgrifio presenoldeb allanfeydd argyfwng a'r dull o'u hagor yn hawdd i'w gweld ac yn ddarllenadwy ar yr allanfa neu wrth ymyl iddi. Gwiriwch fod y seddi'n ddiogel, yn lân ac nad ydynt wedi'u treulio'n ormodol. NODYN PWYSIG: Ac eithrio 'cerbydau difyrrwch', dim ond cerbydau sydd â'u seddi'n wynebu tua'r blaen a thua'r cefn fydd yn cael eu derbyn. Am fwy o wybodaeth am seddi ar gyfer cerbydau difyrrwch, gweler Adran 12.2	Rheswm dros Wrthod Drysau ac Allanfeydd Argyfwng - Drws neu allanfa argyfwng nad yw'n cau'n ddiogel â chlicied wrth gau. - Drws neu allanfa argyfwng na ellir eu hagor o'r tu mewn ac o'r tu allan i'r cerbyd drwy ddefnyddio'r rheolydd perthnasol yn y ddau achos. - Dolenni, clo neu blât taro ar goll, rhydd neu wedi'u treulio. - Marciau sy'n disgrifio presenoldeb allanfeydd argyfwng a'r dull o'u hagor ar goll, yn annarllenadwy neu'n anghywir. - Trim/plât gorchudd ar goll, rhydd neu wedi'i ddifrodi. - Clustog(au) seddi wedi'u staenio, eu rhwygo, eu tyllu, eu treulio, neu sy'n anniogel. Sedd nad yw'n darparu cynhaliaeth ddigonol ar y gwaelod neu i'r cefn. Nid yw seddi sydd wedi'u rhwygo, eu torri neu sydd wedi'u staenio'n wael yn dderbyniol.
---	--

6.2 DRYSAU a SEDDI (parhad)

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Hygyrchedd: Cerbydau Cadeiriau Olwyn Cyfluniad Drysau cerbydau sy'n hygyrch i gadeiriau olwyn: a. Drws cefn sengl – rhaid ei fod yn agor i o leiaf 90 gradd a bod modd ei gloi yn ei le. b. Pâr o ddrysau cefn – rhaid i'r ddau agor i o leiaf 180 gradd a bod modd eu cloi yn eu lle. Mae hyn er mwyn galluogi cynorthwyydd (y gyrrwr neu dywysydd) i gynorthwyo'r teithiwr mewn cadair olwyn os oes angen.	a. Nid yw'r drws yn agor yn llawn i 90 gradd ac nid oes modd ei ddiogelu yn ei le ar ôl ei agor b. Nid yw'r pâr o ddrysau yn agor yn llawn i 180 gradd ac nid oes modd eu diogelu yn eu lle ar ôl eu hagor

6.4 BARIAU TARO

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Archwiliwch y bariau taro a gwiriwch: a. Eu bod wedi'u clymu'n sownd i'w mowntinau. b. Bod y mowntinau wedi'u clymu'n sownd i'r cerbyd c. Nad oes tystiolaeth o ddifrod.	a. Bar taro neu fowntin rhydd. Bar taro a/neu fowntin wedi'i wanhau sy'n anniogel oherwydd gwaith atgyweirio gwael. b. Braced mowntio wedi'i dorri. Bolltau mowntio wedi'u treulio neu eu hymestyn fel bod y bar taro yn debygol o ddatgysylltu'n rhannol neu'n gyfan gwbl o'r cerbyd wrth ei ddefnyddio. Ystyrir bar taro sydd wedi'i gysylltu â gwifren neu ddull dros dro arall yn anniogel a rhaid ei wrthod. c. Bariau taro ag ymylon danheddog, craciau, holltau neu fargodiadau a allai achosi anaf i bobl ger y cerbyd. Paent nad yw'n cydweddu neu sy'n pylu ac sy'n sylweddol wahanol i

ADRAN 7 – TANWYDD AC ALLYRIADAU

Cynnwys yr Adran:

Is-adran	Pwnc
7.1	System Wagio
7.2	System Danwydd – Pibellau a Thanciau

7.1 SYSTEM WAGIO

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Lle bo'n berthnasol, gwiriwch fod gardiaid iro i beipiau gwagio poeth yn bresennol, yn ddiogel ac yn ddigonol.	Gard gwres ar goll, anniogel neu annigonol

7.2 SYSTEM DANWYDD - PIBELLAU A THANCIAU

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
a. Archwiliwch ddiogelwch y tanc(iau) tanwydd ac am ollyngiadau b. Gwiriwch fod capiau tanc tanwydd: ○ Yn bresennol ○ O'r math cywir ○ Yn ddiogel ac wedi'u gosod yn gywir i sicrhau eu bod yn gwneud y gwaith selio'n iawn c. Archwiliwch bibellau i sicrhau eu bod wedi'u clipio'n ddiogel i atal difrod rhuglo neu gracio, a'u bod wedi'u lleoli lle na fyddant yn cael eu taro gan ddarnau sy'n symud d. Gwiriwch nad oes pibell danwydd sy'n rhedeg yn union gyfagos at wifrau trydanol neu'r system wagio, neu sydd mewn cysylltiad uniongyrchol â nhw.	a. Tanc tanwydd yn anniogel neu'n gollwng b. Cap tanwydd ar goll, anaddas neu sydd mewn cyflwr na fyddai'n atal tanwydd rhag cael ei ollwng neu ei golli Noder: Ni chaniateir capiau tanwydd dros dro/brys. c. Pibellau wedi'u difrodi, eu rhuglo, neu sy'n anniogel, neu bibellau sydd wedi'u lleoli fel bod perygl y byddant yn taro darnau sy'n symud d. Pibell danwydd sy'n rhedeg yn union gyfagos at wifrau trydanol neu'r system wagio neu sydd mewn cysylltiad uniongyrchol â nhw

ADRAN 8 – GOLWG Y GYRRWR O'R FFORDD

Cynnwys yr Adran:

Is-adran	Pwnc
8.1	Drychau
8.3	Sgrîn Wynt – Golwg i'r Tu blaen
8.5	Gwydr Ffenestri neu Ddeunydd Tryloyw Arall

8.1 DRYCHAU

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Rhaid gwirio nifer a lleoliad yr holl ddrychau gorfodol: a. Gwiriwch gyflwr arwyneb adlewyrchu pob drych a bod y person sy'n eistedd yn sedd y gyrrwr yn gallu gweld yn glir i'r cefn	Noder: Nid yw drych allanol ychwanegol diffygiol yn rheswm dros wrthod. a. Cyflwr drychau • Arwyneb adlewyrchu drych sydd wedi dirywio neu wedi torri. • Wedi'i leoli fel na bod modd i'r person sy'n eistedd yn sedd y gyrrwr allu gweld yn glir i'r cefn.

8.3 SGRÎN WYNT - GOLWG I'R TU BLAEN

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Eisteddwch yn sedd y gyrrwr a gwiriwch fod golwg rhesymol o'r ffordd i'r tu blaen, gan ystyried dyluniad gwreiddiol y cerbyd. a. Ar gyfer pob sychwr a weithredir gan aer, archwiliwch: ○ Gyflwr unrhyw bibellau gweladwy ○ Gweithrediad y mecanwaith gweithredu, a ○ Gweithrediad y falfiau sydd eu hangen i ddiogelu'r systemrecio Noder: Ni ddylai offer neu wrthrychau nad oeddent wedi'u gosod yn wreiddiol fel rhan o ddyluniad gwreiddiol y cerbyd amharu ar olwg fwriadedig y gyrrwr i'r tu blaen. Yn benodol, ni ddylai gwrthrychau megis (ond heb fod yn gyfyngedig i) baneri, addurniadau cab a gardiau cerrig /fisorau allanol amharu ar y golwg trwy'r ardal y mae'r sychwyr glaw yn ei hysgubo.	Lleoliad neu faint unrhyw wrthrych sy'n amharu ar olwg y gyrrwr o'r ffordd i'r tu blaen, gan ystyried dyluniad gwreiddiol y cerbyd. a. Sychwyr a weithredir gan aer ○ Pibellau heb eu clipio neu eu cynnal yn ddigonol ○ Sychwyr nad ydynt yn gweithio'n iawn neu gydrannau sy'n gollwng ○ Falfiau diogelu nad ydynt yn gweithio'n iawn

8.5 GWYDR FFENESTRI NEU DDEUNYDD TRYLOYW ARALL

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
a Gwiriwch â'r llygad gyflwr pob sgrin wynt, sgrin fewnol, rhaniad, ffenestr ochr, cefn, to a drws am graciau, difrod i'r arwyneb ac afluio. b Gwiriwch bresenoldeb a diogelwch pob sgrîn wynt, ffenestr ochr, to neu gefn, neu sgriniau neu raniadau mewnol. c Gwiriwch am dystiolaeth o ollyngiadau amlwg o bob sgrîn wynt a ffenestr ochr, cefn, to neu ddrws. d Gwiriwch bresenoldeb, diogelwch a chyflwr canllawiau neu farrau wrth ffenestri, sgriniau neu raniadau mewnol e Ar gyfer pob cerbyd a ddefnyddiwyd gyntaf cyn 1 Ionawr 1959. Cyn belled ag y bo'n ymarferol, gwiriwch fod y gwydr sydd wedi'i osod i sgriniau gwynt a ffenestri allanol sy'n wynebu i'r blaen yn wydr diogelwch, ac eithrio gwydr wedi'i osod i lawr uchaf bws deulawr. f Ar gyfer pob cerbyd a ddefnyddiwyd gyntaf ar, neu ar ôl 1 Ionawr 1959, cyn belled ag y bo'n ymarferol, gwiriwch fod y gwydr a ddefnyddiwyd ar gyfer sgriniau gwynt a phob ffenestr allanol yn wydr neu'n wydriad diogelwch. g Ar gyfer cerbydau a ddefnyddiwyd gyntaf ar neu ar ôl 1 Mehefin 1978, gwiriwch fod sgriniau gwynt a ffenestri eraill, yn gyfan gwbl neu'n rhannol, i'r naill ochr a'r llall i sedd y gyrrwr, wedi'u gwneud o wydr diogelwch sy'n dangos marc diogelwch derbyniol.	a Crac, difrod i'r arwyneb, neu ddadliwio i'r gwydr neu ddeunydd tryloyw arall sy'n: - o Amharu ar olwg y gyrrwr i'r blaen, i'r ochr, neu i'r cefn o'r ffordd, neu; - o Sy'n achosi perygl i unrhyw berson yn y cerbyd. b Sgrîn wynt neu unrhyw ffenestr allanol arall ar goll, neu unrhyw sgrîn wynt, ffenestr, sgrîn neu raniad mewnol sy'n anniogel. c Mae'n amlwg bod ffenestr allanol neu sgrîn wynt yn gollwng. d Canllaw neu far wrth ffenestr, sgrîn fewnol neu raniad ar goll, anniogel neu wedi'i ddifrodi. e Mewn cerbyd a ddefnyddiwyd gyntaf cyn 1 Ionawr 1959, mae'n amlwg nad gwydr diogelwch sydd wedi'i osod i'r sgrîn wynt a/neu unrhyw ffenestr allanol sy'n wynebu i'r blaen. f Mae'n amlwg nad yw'r gwydr a ddefnyddiwyd ar gyfer sgrîn wynt neu ffenestr allanol yn wydr diogelwch. g Ar gyfer cerbydau a ddefnyddiwyd gyntaf ar neu ar ôl 1 Mehefin 1978, mae sgriniau gwynt a/neu ffenestri eraill, yn gyfan gwbl neu'n rhannol, i'r naill ochr a'r llall i sedd y gyrrwr, nad ydynt wedi'u gwneud o wydr diogelwch sy'n dangos marc diogelwch derbyniol.
Noder: Nid oes angen marcio ar gyfer gwydr diogelwch a ddefnyddir ar gerbydau a ddefnyddiwyd gyntaf cyn 1 Mehefin 1978.	

ADRAN 9 – Treisiglau a Chwadrisiglau

Cynnwys yr Adran:

Is-adran

Pwnc

Dim gofynion arolygu ychwanegol

ADRAN 10 – GOFYNION YCHWANEGOL

Cynnwys yr Adran:

Is-adran	Pwnc
10.1	Cloc Cyflymder
10.2	Trawsyriant
10.3	Mowntinau'r Motor a'r System Drawsyrro
10.4	Gollyngiadau Olew a Dŵr
10.5	Lle ar gyfer Bagiau/Llwythi
10.6	Ôl-gerbydau a Bariau Halio

10.1 CLOC CYFLYMDER

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
a. Gwiriwch fod cloc cyflymder wedi'i osod. c. Gwiriwch y gellir goleuo'r cloc cyflymder.	a. Cloc cyflymder heb ei osod. b. Cloc cyflymder anghyflawn neu mae'n amlwg nad yw'n gweithio, neu wydr y cloc wedi torri neu ar goll. c. Ni ellir goleuo'r cloc cyflymder.

10.2 TRAWSYRIANT

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Archwiliwch y trawsyriant, gwiriwch am: a. Bolltau fflans ar goll neu rydd b. Fflansys wedi torri neu'n anniogel c. Ôl traul i ferynnau'r echel a/neu'r olwynion d. Diogelwch amgaeadau'r berynnau e. Craciau neu doriadau yn amgaeadau'r berynnau f. Ôl traul i'r cymalau cyffredinol g. Dirywiad i'r cyplyddion hyblyg h. Echelau wedi'u haflunio neu eu difrodi i. Dirywiad i fowntin hyblyg amgaeadau'r berynnau j. Bwlch rhwng echelau trawsyrru a chydannau cyfagos	a. Bollt(au) fflans rhydd neu ar goll b. Fflans wedi torri, neu'n rhydd ar yr echel drawsyrru c. Ôl traul gormodol i feryn echel d. Amgaead beryn nad yw'n sownd e. Amgaead beryn wedi cracio neu dorri f. Ôl traul gormodol i gymal cyffredinol g. Dirywiad i gyplydd hyblyg echel drawsyrru h. Echel wedi'i ddifrodi, ei gracio neu ei blygu i. Dirywiad i fowntin hyblyg amgaead beryn j. Tystiolaeth o daro rhwng unrhyw echel drawsyrru a chydannau gyfagos

10.2 TRAWSYRIANT (parhad)

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Gyriant Blaen a. Gwiriwch gyplyddion cymal cyffredinol mewnol ac allanol yr echel yrru a chymalau cyflymder cyson am: ○ Ôl traul a diogelwch ○ Difrod i gymalau cyffredinol rwber hyblyg neu ffabrig ○ Diogelwch a halogiad olew cymalau cyffredinol rwber hyblyg neu ffabrig ○ Cyflwr, presenoldeb a diogelwch gweiniau cymalau cyflymder cyson	○ Cyplydd cymal cyflymder cyson neu gymal cyffredinol echel yrru anniogel neu wedi'i dreulio ○ Uned cyplydd cyffredinol rwber hyblyg neu ffabrig wedi'i difrodi gan gracio difrifol neu sy'n torri'n ddarnau ○ Uned cyplydd cyffredinol rwber hyblyg neu ffabrig anniogel neu wedi'i meddalu'n ormodol gan olew ○ Gwain cymal cyflymder cyson echel yrru wedi'i hollti, ar goll neu wedi'i mowntio'n anniogel

10.3 MOWNTINAU'R MOTOR A'R SYSTEM DRAWSYRRU

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
a. Archwiliwch gyflwr: ○ mowntinau ○ is-fframiau A b. Diogelwch y siasi a gwiriwch am: ○ graciau ○ llacrwydd ○ Dirywiad	} } } } } } } } } } } Unrhyw fowntin neu is-ffrâm - rhydd - wedi'i gracio - wedi'i ddirywio - wedi'i atgyweirio'n amhriodol

10.4 GOLLYNGIADAU OLEW A DŴR

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
a. Gwiriwch y cerbyd am ollyngiadau olew a dŵr o unrhyw gydosodiad neu gydran i'r ddaear. b. A/neu y gallai gael eu dyddodi ar gorff cyfagos y cerbyd neu ar y system wagio.	a. Gollyngiad olew neu ddŵr, o unrhyw gydosodiad, sy'n dyddodi hylifau tra bod y cerbyd yn sefyll. b. Gollyngiadau a allai, pan fydd y cerbyd yn symud, gael eu dyddodi ar gorff cyfagos y cerbyd, y system wagio a'r system frêcs fel: ○ Y byddai'n halogi ardaloedd ○ Y gallai achosi risg o ran iechyd, diogelwch neu dân
Noder: Os oes angen, gellir troi'r motor <u>yn hamddenol</u> i gadarnhau bodolaeth gollyngiad olew.	

10.5 LLE AR GYFER BAGIAU/LLWYTHI

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Diogelwch teithwyr mewn achos o ddamwain yw'r prif fater dan sylw yn hytrach na gwahaniad ffisegol. Felly, dylai bagiau fod yn ddiogel a chael eu hatal rhag cael eu dadleoli mewn damwain yn y fath fodd ag a allai achosi anaf. Gellir eu diogelu felly trwy ddefnyddio llen neu rwyd, y gellid ei angori i lawr ardal y bagiau. Yn amlwg, os nad yw adran y bagiau wedi'i gwahanu'n ffisegol oddi wrth adran y teithwyr, bydd angen cymryd gofal i beidio â chludo unrhyw eitemau peryglus megis caniau tanwydd, glanedyddion neu eitemau rhydd eraill a allai ollwng pe byddent yn cael eu difrodi.	○ System cyfyngu llwythi, os oes angen, ddim yn bresennol adeg y prawf. ○ System cyfyngu llwythi yn ddiffygiol neu'n anefnyddadwy.

10.6 ÔL-GERBYDAU A BARIAU HALIO

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
ÔL-GERBYDAU a. Pan fydd awdurdod trwyddedu lleol yn caniatáu defnyddio ôl-gerbydau i gludo bagiau, yna bydd angen cyflwyno'r ôl-gerbyd i'w brofi ynghyd â'r cerbyd a fydd yn cael ei awdurdodi i'w halio. Bydd angen hefyd i'r ôl-gerbyd ddangos y plât cofrestru priodol a phlât trwydded. Noder: Dylai ôl-gerbydau a gyflwynir i'w harolygu fod wedi'u Mae enghraifft o daflen arolygu ôl-gerbydau nodweddiadol i'w gweld yn Atodiad 'A'. BARIAU HALIO b. Lle mae bariau halio wedi'u gosod rhaid gwirio'r cyflwr a'r diogelwch i'r cerbyd sy'n halio.	a. Gwrthodiadau fel y nodir ar y daflen arolygu ôl-gerbydau a ddangosir yn Atodiad 'A' b. Gwrthodiadau fel y nodir ar y daflen arolygu ôl-gerbydau a ddangosir yn Atodiad 'A'

ADRAN 11 – OFFER ATEGOL

Cynnwys yr Adran:

Is-adran

Pwnc

11.1	Offer ar gyfer Mynediad Cadair Olwyn a'i Ffrwyno
11.2	Offer Diffodd Tân
11.3	Bocs Cymorth Cyntaf

11.1 OFFER AR GYFER MYNEDIAD CADEIRIAU OLWYN A'U FFRWYNO

Rheswm dros Wrthod

Dull Arolygu FFRWYNYDD CADEIRIAU OLWYN a. Lle bo'n berthnasol, gwiriwch gyflwr a gweithrediad y ffrwynydd cadeiriau olwyn. b. Bydd angen darparu system ar gyfer angori cadeiriau olwyn o fewn y cerbyd ym mhob lle a ddynodir yn lle ar gyfer cadair olwyn. OFFER A MYNEDIAD I GADEIRIAU OLWYN Bydd angen i gerbyd osod un o'r mathau canlynol o offer mynediad i gadeiriau olwyn: <u>Rampiau</u> c. Gwiriwch fod rampiau priodol wedi'u gosod yn ddiogel yn yr ardal storio ddynodedig. Archwiliwch am ddifrod, aflunio, ymylon miniog ac ati a darparu gorchudd gwrthlithro. <u>Lift Cadeiriau Olwyn</u> d. Bydd angen i lift cadeiriau olwyn pwrpasol gydymffurfio â Rheoliadau LOLER 98. Bydd angen cyflwyno adroddiad sy'n cadarnhau bod yr offer codi'n ddiogel i'w ddefnyddio adeg arolygu'r cerbyd. Bydd angen ar gerbydau a gyflwynir i'w harolygu gyda lift cadeiriau olwyn, dystysgrif LOLER sy'n ddilys am gyfnod o chwe mis o ddyddiad ei chyhoeddi. Noder: Bydd angen i berson cymwys archwilio'n drwyadl offer codi teithwyr sy'n cael ei ddefnyddio, o leiaf unwaith bob chwe mis.	a. Mae ffrwynydd cadeiriau olwyn yn ddiffygiol, wedi'i dreulio neu ar goll. b. Nid yw systemau a dyfeisiau angori cadeiriau olwyn yn cydymffurfio â Chyfarwydddeb Ewropeaidd 76/115 EEC (fel y'i diwygiwyd gan 90/629 EEC). Gweler Atodiad 'B'. c. Rampiau ar goll, wedi'u storio'n anniogel, wedi'u difrodi/aflunio, gorchudd gwrthlithro mewn cyflwr gwael neu ar goll. d. Ni chyflwynwyd y cerbyd gyda thystysgrif LOLER ddilys neu gyfredol.
---	--

11.1 OFFER AR GYFER MYNEDIAD CADEIRIAU OLWYN A’ FFRWYNO (Parhad)

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
e. Rhaid i unrhyw ramp mynediad cadeiriau olwyn pwrpasol a gludir fod yn ysgafn ac yn hawdd ei ddefnyddio. Rhaid i'r ramp a osodwyd fod â chyfeiriad gweladwy at lwyth gweithio diogel o 250 kg a bod wedi'i ardystio i BS 6109. f. Rhaid bod offer mynediad cadeiriau olwyn wedi'i osod i ddrws mynediad cefn neu ochr y cerbyd. Pan fydd wedi'i osod i ddrws ochr, rhaid i'r drws hwn fod ar ochr chwith y cerbyd h.y. ochr y palmant ar ffordd arferol. g. Rhaid bod o leiaf 48 modfedd (1,220mm) o le rhwng y pen a'r to yn nhraean canolog agorfa'r drws lle mae'r offer mynediad wedi'i osod. Dylid mesur hyn o ganol uchaf yr agorfa i bwynt uniongyrchol islaw ar naill ai wyneb uchaf platfform y lifft sydd wedi'i godi'n llawn, neu wyneb uchaf y ramp sydd wedi'i agor yn llawn ar dir gwastad. h. Rhaid bod mecanwaith cloi wedi'i osod sy'n dal y drws mynediad ar agor pan gaiff ei ddefnyddio. i. Rhaid i draciau ar gyfer cadeiriau olwyn fod yn addas i'r diben ac yn gadarn eu strwythur.	e. Nid oes gan y ramp a osodwyd unrhyw gyfeiriad at uchafswm llwyth gweithio diogel neu at ardystiad i BS 6109. f. Mae'r offer mynediad i cadeiriau olwyn wedi'i osod i ddrws mynediad llaw dde'r cerbyd. g. Nid oes 48 modfedd (1,220mm) o le rhwng y pen a'r to yn nhraean canolog yr agorfa. h. Nid oes tystiolaeth o fecanwaith cloi addas i ddal y drws ar agor. i. Traciau anniogel neu wedi'u difrodi neu ddyddodion detritws yn rheiliau'r traciau.
<i>Mae mwy o wybodaeth am gludiant pob anabl ar gael ar wefan Pwyllgor Ymgynghorol ar Gludiant Pobl Anabl (DPTAC) i'r ochr</i> 	

11.2 OFFER DIFFODD TÂN

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
a. Gwiriwch yr offer diffodd tân am bresenoldeb: • Dyddiad dod i ben • Sêl. • Math – dŵr, CO₂ neu ewyn neu bowdr sych • Marc cymeradwy - BS5423 neu EN3 b. Rhai cadw'r offer diffodd tân mewn lleoliad hygrych y tu mewn i'r cerbyd. Gellir storio'r offer allan o'r golwg, h.y. mewn blwch menig wedi'i gau ar yr amod bod arwydd clir ar y panel deialau sy'n nodi'r lleoliad.	a. Mae offer diffodd tân ar goll neu: • mae'r dyddiad wedi dod i ben • sêl wedi'i dorri neu ar goll. • Nid oes marc cymeradwy yn weladwy neu mae'n dangos marc arall nad yw'n gymeradwy b. Nid yw'r offer wedi'i osod mewn lleoliad hygrych neu nid oes arwydd clir sy'n nodi'r lleoliad.

11.3 BOCS CYMORTH CYNTAF

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
a. Gwiriwch am bresenoldeb bocs cymorth cyntaf, ei ddyddiad dod i ben a bod y sêl yn gyfan. b. Rhaid cadw'r bocs cymorth cyntaf mewn lleoliad hygrych y tu mewn i'r cerbyd. Gellir cadw'r bocs cymorth cyntaf yn rhywle lle ni ellir ei weld h.y. mewn blwch menig ar yr amod bod arwydd clir ar y panel deialau sy'n nodi'r lleoliad.	a. Mae'r bocs cymorth cyntaf ar goll, mae ei ddyddiad wedi dod i ben, mae wedi'i dorri neu mae'r sêl wedi'i thorri. b. Nid yw'r bocs cymorth cyntaf wedi'i osod mewn lleoliad hygrych neu nid yw ei leoliad wedi'i nodi'n glir.

ADRAN 12 – CERBYDAU DIFYRRWCH (LIMWSINAU HIR):

Cynnwys yr Adran:

Is-adran	Pwnc
-----------------	-------------

12.1	Rhif Adnabod y Cerbyd (VIN)
------	-----------------------------

12.2	Nifer y Seddi
------	---------------

12.3	Straen Gormodol
------	-----------------

12.4	Hysbysiadau i Deithwyr
------	------------------------

12.1 Rhif Adnabod y Cerbyd (VIN)

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Dylid gwirio Rhif Adnabod y Cerbyd (VIN) i sicrhau ei fod yn cydymffurfio â'r canllawiau fel a ganlyn: • Ar gyfer cerbydau a adeiladwyd o 1998 ymlaen, dylai'r VIN ddechrau gydag ILI; • Cerbydau cyn 1998 (ni argymhellir trwyddedu'r rhain fel cerbydau hurio preifat) dylai'r VIN ddechrau gydag ILM; • Os yw'r VIN yn dechrau gydag ILN neu unrhyw beth arall, yna mae'n debyg y bydd hwn yn addasiad ('torri a chau') heb ei gymeradwyo.	a. Marciau VIN amhriodol yn dangos neu nid oes marciau VIN yn bresennol.

12.2 Nifer y Seddi

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Argymhellir yn gryf i'r arolygydd wirio nifer y seddi ar y V5C i sicrhau nad oes mwy nag 8 sedd i deithwyr cyn arolygu cerbyd difyrrwch.	Os yw'r V5C yn nodi mwy nag 8 o deithwyr, yna NI DDYLID profi na thrwyddedu'r cerbyd hwn fel Cerbyd Hurio Preifat. Dylid cyfeirio'r cerbyd at VOSA i'w drwyddedu fel cerbyd cludo teithwyr (PCV).

12.3 Straen Gormodol

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
Dylai arolygwyr cerbydau fod yn ymwybodol o straen gormodol a achosir i'r llywio, i'r brêcs ac i'r teiars oherwydd y pwysau ychwanegol a roddir ar y cerbyd yn sgil y broses addasu.	Dylai goddefiannau ac ôl traul fod yn unol â'r diffiniad yn Llawlyfr Profi Ceir a Cherbydau Masnachol Ysgafn VOSA fel a ganlyn: • Llywio - Adran 2 • Brêcs - Adran 3

12.4 Hysbysiadau i Deithwyr

Datganiad Gyrrwr

Cynghorir yn gryf i awdurdodau gael datganiad, gan weithredwr cerbyd difyrrwch trwyddedig, na fydd cerbydau sydd â seddi sy'n wynebu i'r ochr byth yn cael eu defnyddio i gludo teithwyr o dan 16 oed, **ni waeth a oes gwregysau diogelwch wedi'u gosod yn y cerbyd ai peidio.**

Hysbysiadau i Deithwyr

- i. Yn ogystal, rhaid arddangos hysbysiadau sy'n gwahardd cludo plant mewn seddi sy'n wynebu i'r ochr mewn lleoliadau amlwg, h.y. wrth fynd mewn i'r rhan sy'n cludo teithwyr ac ar y naill ochr a'r llall o'r rhan sy'n cludo teithwyr. Yn ogystal, gallai bod angen ar awdurdodau trwyddedu lleol arwyddion sy'n wynebu'r tu allan gerllaw pob drws mynedfa/allanfa i'r rhan sy'n cludo teithwyr.
- ii. Dylid arddangos hysbysiadau pellach y tu mewn i'r cerbyd, lle gall pob teithiwr ddarllen yr hysbysiad yn glir, sy'n rhoi gwybod i deithwyr am uchafswm nifer y teithwyr a ganiateir i'r cerbyd eu cludo a rhybudd i deithwyr pe byddai'r cerbyd yn cludo mwy o deithwyr na'r uchafswm hwn, yna ni fydd y cerbyd wedi'i yswirio.

ATODIAD 'A'

CERBYDAU HACNI A HURIO

PREIFAT TAFLEN AROLYGU ÔL-

GERBYD

Rhif Plât y cerbyd sy'n halio:

Rhif cofrestru'r cerbyd sy'n halio:

Perchennog cofrestredig y cerbyd:

Plât y gwneuthurwr yn dangos rhif y siasi:

Plât y gwneuthurwr yn dangos uchafswm y pwysau:

Maes Arolygu	Disgrifiad	Pasio ()	Methu ()
Plât trwydded	Mae'n cynnwys manylion ac yn cydymffurfio â fformat yr awdurdod trwyddedu lleol		
Plât trwydded	Wedi'i arddangos yn glir, yn ddarllenadwy ac wedi'i glymu'n ddiogel		
Plât trwydded	Defnyddiadwy – heb ei ddifrodi na'i ddifwyno		
Cyplyddion yr ôl-gerbyd	Gwiriwch gyflwr a gweithrediad a phresenoldeb cebl <i>datgysylltu</i> diogelwch.		
Bracedi mowntin y bar halio	Gwiriwch gyflwr a diogelwch		
Corff yr Ôl-gerbyd	Gwiriwch gyflwr tinbrennau'r ochr a'r cefn		
Siasi'r Ôl-gerbyd	Gwiriwch gyflwr		
Crogiant	Gwiriwch gyflwr a gweithrediad		
Berynnau Olwynion	Gwiriwch am ormodedd o symudiad rhydd neu arwedd yn y berynnau		
Gorchudd cefn car a ffitiadau	Gwiriwch gyflwr		
Olwynion a theiars	Gwiriwch ddiogelwch, cyflwr ac ôl traul		
System Frecio	Mae'n gweithredu'n foddhaol		
Goleuadau	Pob golau gorfodol yn gweithio		
Dangosyddion	Pob dangosydd yn gweithio		
Triongl adlewyrchol	Gwiriwch bresenoldeb a chyflwr		
Plât rhif	Gwiriwch gyflwr, ei fod wedi'i glymu'n ddiogel a'i arddangos yn glir		
Hysbysiad cyfyngiad cyflymder	Gwiriwch gyflwr a'i fod wedi'i arddangos yn glir		

Rwy'n ardystio trwy hyn fod yr ôl-gerbyd uchod wedi'i arolygu a chanfuwyd/na* chanfuwyd ei fod yn addas i'r ffordd fawr ac yn addas i'w ddefnyddio fel ôl-gerbyd cerbyd hacni/hurio preifat* adeg yr arolygiad.

Arolygwyd gan (enw)

Llofnod Dyddiad.....

* Dilëwch fel y bo'n briodol

**DIFFINIAD CERBYDAU
MODUR**

Atodiad 'B'

Categori	Diffiniad
M	Cerbyd modur gydag o leiaf pedair olwyn wedi'i ddylunio a'i adeiladu i gludo teithwyr.
M₁	Cerbydau wedi'u dylunio a'u hadeiladu i gludo teithwyr ac nad ydynt yn cynnwys mwy nag wyth sedd yn ogystal â sedd y gyrrwr.
M₂	Cerbydau wedi'u dylunio a'u hadeiladu i gludo teithwyr ac sy'n cynnwys mwy nag wyth sedd yn ogystal â sedd y gyrrwr, ac sydd ag uchafswm màs nad yw'n fwy na phum tonnell
M₃	Cerbydau wedi'u dylunio a'u hadeiladu i gludo teithwyr ac sy'n cynnwys mwy nag wyth sedd yn ogystal â sedd y gyrrwr, ac sydd ag uchafswm màs sy'n fwy na phum tonnell

Atodlen 8

Amodau Cerbyd Hacni

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot, "y cyngor", wedi mabwysiadu'r amodau cerbyd canlynol ar gyfer cerbydau hacni.

Cyffredinol

1. Bydd cerbydau trwyddedig yn cydymffurfio â'r amodau hyn ar bob adeg oni bai fod y cyngor wedi'u heithrio'n benodol mewn llythyr.
2. Ni chaiff unrhyw newidiadau eu gwneud i unrhyw gerbyd trwyddedig heb ganiatâd ysgrifenedig gan y cyngor.
3. Caiff y cerbyd trwyddedig ei gynnal a'i gadw fel ei fod ar bob adeg yn cydymffurfio â:-
 - Rheoliadau Adeiladu a Defnyddio
 - Deddf Cyfrifoldebau Heddluoedd Trefol 1847
 - Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976
 - Yr amodau a nodir yn y ddogfen

Golwg

4. Caiff cerbydau eu cynnal a'u cadw fel eu bod yn ddiogel ac yn gyfforddus.
5. Caiff seddau'r cerbyd, gorchuddion llaw ac addurnau mewnol eu cynnal fel eu bod yn lân, heb unrhyw arogleuon annymunol a heb rwygiadau, difrod, saim neu unrhyw halogiad arall.
6. Cedwir y tu allan i gorff y cerbyd mewn cyflwr da, heb unrhyw ddifrod sylweddol na gweledol.

Hysbysu damweiniau a niwed i gerbydau

7. Dylai perchennog cerbyd trwyddedig roi gwybod i'r Awdurdod Trwyddedu, cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol ac o fewn 72 awr ym mhob achlysur, am unrhyw ddamwain sy'n cynnwys y cerbyd neu unrhyw ddamwain i'r cerbyd sy'n effeithio, neu'n debygol o effeithio ar ddiogelwch, perfformiad neu olwg y car, neu gysur neu gyfleustra teithwyr yn sylweddol*.

*Nid yw cydymffurfiaeth â'r amod hwn yn effeithio ar unrhyw rwymedigaeth o dan Is-adran 170 Deddf Traffig Ffyrdd 1988 i stopio, darparu manylion a, lle bo angen, adrodd am ddamwain traffig ffordd i'r Heddlu.

8. Rhaid i hysbysu am hyn gan ddefnyddio'r ffurflen adrodd am ddamwain ar-lein sydd ar gael ar wefan yr Awdurdod Trwyddedu neu, lle bo'n bosib, trwy gwblhau a chyflwyno'r ffurflen adrodd am ddamwain bapur cymeradwy'r Awdurdod Trwyddedu.
9. Efallai y bydd yn ofynnol i'r Awdurdod Trwyddedu archwilio'r cerbyd cyn y gellir parhau i'w weithredu fel cerbyd trwyddedig ac efallai y bydd yn gohirio trwydded y cerbyd nes ei fod yn fodlon bod y cerbyd yn parhau i fod yn addas i'w ddefnyddio.

Cyfarpar

10. Bydd cloc tacsï wedi'i osod yn yr holl gerbydau sy'n cydymffurfio â gofynion deddfwriaethol cyfredol, sydd wedi cael eu profi, sydd mewn cyflwr da ac yn gweithio'n iawn. Cyfrifir yr holl daliadau o'r pwynt yn yr ardal lle mae'r huriwr yn dechrau ei daith. Bydd pob cloc tacsï'n dangos y tariff prisiau cyfredol. Os caiff y rhestr brisiau ei diwygio, rhaid addasu'r clociau tacsï'n ddi-oed.
11. Os bydd gan gerbyd system CCTV, mae'n rhaid iddi gydymffurfio â "Manylion ac Amodau ar gyfer Camerâu Teledu Cylch Cyfyng (CCTV) mewn Cerbydau Hacni a Hurio Preifat" fel a ddisgrifir ym mholisi tacsï y cyngor.
12. Bydd yr holl gerbydau'n cario diffoddiadur tân Safon Brydeinig neu Ewropeaidd a gaiff ei gynnal a'i gadw, sydd wedi'i osod mewn lleoliad a gymeradwyir gan swyddog awdurdodedig. Caiff rhif plât y cerbyd ei farcio'n barhaol ar gorff y diffoddiadur. Ni fydd dyddiad dod i ben y diffoddiadur wedi mynd heibio.
13. Bydd pob cerbyd yn cario ac yn cynnal pecyn cymorth cyntaf. Bydd rhif plât y cerbyd wedi'i farcio'n barhaol ar flwch/orchudd y pecyn cymorth cyntaf. Ni fydd dyddiad dod i ben y pecyn cymorth cyntaf wedi mynd heibio.
14. Bydd gan unrhyw gyfarpar cyfathrebu neu glywedol y fath fanylion fel ei fod yn bodloni'r gofynion cyfreithiol perthnasol ac yn cael ei weithredu'n unol â'r rhain. Gweithredir y cyfarpar hwn fel na fydd yn creu

annifyrrwch na niwsans a allai effeithio ar deithwyr neu aelodau'r cyhoedd.

15. Bydd gan gerbydau sy'n hygyrch i gadeiriau olwyn rampiau sydd ar gael yn rhwydd ar bob adeg, ac wedi'u cynnal mewn cyflwr diogel.
16. Wrth gludo defnyddiwr cadair olwyn, defnyddir dulliau angori cymeradwy (h.y. strapiau/clampiau) i ddiogelu'r gadair olwyn a'r person sy'n ei defnyddio.
17. ~~Bydd gan "Gerbydau Dynodedig" o dan Adran 167 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010, ddaliwr eithriad meddygol gyrrwr a ddarperir gan yr Awdurdod Trwyddedu wedi'i osod yn union y tu ôl i'r ffenestr flaen ar ochr agosaf (agosaf at y palmant) y cerbyd.~~

Olwynion Sbâr a Chitiau Atgyweirio Tyllau mewn Teiars mewn Argyfwng

18. Bydd gan gerbydau naill ai:
 - Olwyn sbâr o ddyluniad llawn neu arbed lle mewn cyflwr da a'r offer i newid olwyn, neu
 - Git atgyweirio tyllau mewn teiars mewn argyfwng nad yw wedi mynd heibio'i ddyddiad dod i ben.
19. Bydd olwynion sbâr, lle maent wedi'u gosod, yn bodloni'r terfyn dyfnder gwadn cyfreithiol a chedwir yr offer i newid olwyn mewn cyflwr da.
20. Bydd citiau atgyweirio mewn argyfwng yn cael eu cynnal a'u cadw mewn cyflwr da ac ni fyddant wedi mynd heibio'u dyddiad dod i ben.
21. Ni fydd cerbydau sy'n defnyddio olwyn sbâr neu git atgyweirio tyllau mewn teiars mewn argyfwng er mwyn cwblhau eu taith hurio yn gallu cael eu hurio ymhellach nes iddynt gael olwyn neu deiar newydd.

Hysbysebu

22. Ni chaiff unrhyw arwyddion neu hysbysebion eu rhoi ar y tu allan i'r cerbyd heb ganiatâd ysgrifenedig gan y cyngor. Gall perchnogion wneud cais ar y ffurflen a ragnodir i gael arwyddion neu hysbysebion wedi'u gosod ar y cerbyd.

23. Lle bo'r cyngor yn rhoi caniatâd ysgrifenedig i arddangos arwyddion neu hysbysebion ar gerbyd, bydd yn gyfyngedig i'r canlyniadau canlynol:-

- Y drws cefn ar y dde a/neu'r drws cefn ar yr ochr i mewn (ac eithrio'r ffenestri)
- Y panel ar y dde a/neu'r panel ar yr ochr i mewn (ac eithrio'r ffenestri)
- Cefn y cerbyd (ac eithrio'r ffenestri)

24. Gellir rhoi arwydd â llythrennu heb fod yn fwy na 5cm o uchder sy'n dangos enw a rhif ffôn y perchennog ar gefn yr arwydd sydd ar y to a/neu ar ben y sgrîn wynt flaen/gefn ar yr amod nad ydynt yn rhwystro golwg y gyrrwr.

25. Bydd yr holl hysbysebion yn cydymffurfio â gofynion Safonau Hysbysebu'r cyngor ym mhob mater sy'n ymwneud â chwaeth dda, o ran cynnwys a golwg, ac ni fydd yn gysylltiedig â materion sy'n ymwneud â thybaco, gamblo, alcohol, gwleidyddiaeth neu faterion o natur rywiol. Gall y cyngor ganiatáu hysbysebion y maent yn ystyried eu bod at ddibenion addysgol.

Archwilio Cerbydau

26. Bydd rhaid i gerbydau gael dau archwiliad trefnedig yng Nghanolfan Archwilio Cerbydau'r cyngor o fewn cyfnod o 12 mis.

27. Bydd perchnogion yn sicrhau y cyflwynir y cerbyd i'w archwilio ar yr amser ac ar y dyddiad a drefnwyd. ~~Bydd yn debygol y caiff trwydded unrhyw gerbyd nad yw'n mynd i archwiliad ei hatal nes y ceir adroddiad archwiliad cerbyd boddhaol.~~

28. ~~Bydd cerbydau sy'n peidio â mynd i archwiliad a drefnwyd heb roi rhybudd digonol ymlaen llaw i'r awdurdod yn gorfod talu ffi ail-archwilio.~~

29. Bydd perchnogion yn sicrhau bod y cerbydau a gyflwynir i'w harchwilio yn lân ac mewn cyflwr gweithredol da. ~~Ni fydd cerbydau na chânt eu cyflwyno fel hyn yn cael eu harchwilio a byddant yn destun ffi ail-archwilio.~~

30. Cynhelir archwiliadau cerbyd yn unol â "Safonau Profi Ceir a Cherbydau Masnachol Ysgafn VOSA" a "Safonau Archwilio Cenedlaethol Cerbydau Hacni a Hurio Preifat"

Ôl-gerbydau

31. Bydd unrhyw ôl-gerbyd a ddefnyddir i gludo bagiau'n cael ei gyflwyno i'w archwilio ynghyd â'r cerbyd tynnu trwyddedig.
32. Bydd yr ôl-gerbyd cyfan wedi'i orchuddio i atal gwynt a glaw rhag mynd i mewn iddo, a'i ddiogelu er mwyn amddiffyn y bagiau sy'n cael eu cludo.
33. Bydd gan yr ôl-gerbyd bolisi yswiriant.
34. Bydd yr ôl-gerbyd yn fath a gymeradwyir sy'n dangos: -
 - (i) pwysau heb lwyth
 - (ii) pwysau gros
 - (iii) manylion y gwneuthurwr
35. Bydd yr ôl-gerbyd yn arddangos plât trwyddedu ychwanegol a roddir gan y cyngor.
36. Bydd gan ôl-gerbydau naill ai,
 - Olwyn sbâr mewn cyflwr da a'r offer i newid yr olwyn, neu
 - Git atgyweirio tyllau mewn teiars mewn argyfwng.
37. Bydd olwynion sbâr, lle maent wedi'u gosod, yn bodloni'r terfyn dyfnder gwadn cyfreithiol a chedwir yr offer i newid olwyn mewn cyflwr da.
38. Bydd citiau atgyweirio mewn argyfwng yn cael eu cynnal a'u cadw mewn cyflwr da ac ni fyddant wedi mynd heibio'u dyddiad dod i ben.
39. Ni fydd ôl-gerbydau sy'n defnyddio olwyn sbâr neu git atgyweirio tyllau mewn teiars er mwyn cwblhau eu taith hurio yn gallu cael eu hurio ymhellach nes iddynt gael olwyn neu deiar newydd.
40. Ni ddylid defnyddio ôl-gerbyd wrth yrru'r tacsî.

Plât Trwyddedu ac Arwyddion Drws

41. Mae platiau trwyddedu cerbyd yn eiddo i'r Awdurdod Trwyddedu ac nid ydynt yn drosglwyddadwy oni bai bod yr Awdurdod Trwyddedu yn rhoi caniatâd ysgrifenedig.
42. Rhaid i gerbydau ddangos y plât trwyddedu a roddwyd gan yr Awdurdod Trwyddedu y tu allan i'r cerbyd, ar y cefn (heb fod ar y ffenestr gefn). Rhaid i'r plât fod ar y cerbyd yn barhaol ar bob achlysur.

43. Rhaid i gerbydau ddangos yr arwyddion drws presennol a roddwyd gan yr Awdurdod Trwyddedu yn y canol ar ddrysau blaen y car ar y chwith a'r dde.
44. Rhaid i arwyddion drysau fod wedi'u gosod ar y drysau gan ddefnyddio'r stribed hunanlynol a ddarperir gyda'r arwyddion. Ni chaniateir y defnydd o fagnedau, stribedi magnetig, dulliau gosod dros dro neu unrhyw ddulliau eraill o osod yr arwyddion drws.
45. Rhaid i arwyddion drws barhau i fod wedi'u gosod ac yn weladwy ar bob adeg tra bod y cerbyd wedi'i drwyddedu.
46. Os yw trwydded y cerbyd, y plât trwyddedu neu arwydd drws yn cael eu colli, eu difrodi, eu dwyn neu heb eu gosod, rhaid cael rhai newydd oddi wrth yr Awdurdod Trwyddedu cyn y gellir defnyddio'r cerbyd ar gyfer unrhyw waith pellach.

Amrywiol

47. Gellir cludo anifeiliaid sydd yng ngofal yr huriwr yn ôl disgrisiwn y gyrrwr. Caiff yr holl anifeiliaid eu cludo yn adran deithwyr cefn y cerbyd. D.S. Mae'n ofyniad cyfreithiol i ganiatáu i gŵn cymorth gael eu cludo yn y cerbyd.
48. Bydd gan gerbydau gopi o'r rhestr brisiau gyfredol wedi'i harddangos y tu mewn i'r cerbyd.
49. Caiff yr adran fagiau ei chadw'n glir er mwyn cadw nifer rhesymol o fagiau.

Atodlen 9

Amodau Cerbyd Hurio Preifat

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot, "y cyngor", wedi mabwysiadu'r amodau trwyddedu canlynol ar gyfer cerbydau hurio preifat. Bydd cerbydau trwyddedig yn cydymffurfio â'r amodau hyn ar bob adeg oni bai fod y cyngor wedi'u heithrio'n benodol mewn llythyr.

Cyffredinol

1. Bydd cerbydau trwyddedig yn cydymffurfio â'r amodau hyn ar bob adeg oni bai fod y cyngor wedi'u heithrio'n benodol mewn llythyr.
2. Ni chaiff unrhyw newidiadau eu gwneud i unrhyw gerbyd trwyddedig heb ganiatâd ysgrifenedig gan y cyngor.
3. Caiff y cerbyd trwyddedig ei gynnal a'i gadw fel ei fod ar bob adeg yn cydymffurfio â:-
 - Rheoliadau Adeiladu a Defnyddio
 - Gofynion Treth Car
 - Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976
 - Yr amodau a nodir yn y ddogfen

Golwg

4. Caiff cerbydau eu cynnal a'u cadw fel eu bod yn ddiogel ac yn gyfforddus.
5. Caiff seddau'r cerbyd, gorchuddion llaw ac addurnau mewnol eu cynnal fel eu bod yn lân, heb unrhyw arogleuon annymunol a heb rwygiadau, difrod, saim neu unrhyw halogiad arall.
6. Cedwir y tu allan i gorff y cerbyd mewn cyflwr da, heb unrhyw ddifrod sylweddol na gweledol.

Hysbysu damweiniau a niwed i gerbydau

7. Dylai perchennog cerbyd trwyddedig roi gwybod i'r Awdurdod Trwyddedu, cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol ac o fewn 72 awr ym mhob achlysur, am unrhyw ddamwain sy'n cynnwys y cerbyd neu unrhyw ddamwain i'r cerbyd sy'n effeithio, neu'n debygol o effeithio ar

ddiogelwch, perfformiad neu olwg y car, neu gysur neu gyfleustra teithwyr yn sylweddol*.

*Nid yw cydymffurfiaeth â'r amod hwn yn effeithio ar unrhyw rwymedigaeth o dan Is-adran 170 Deddf Traffig Ffyrdd 1988 i stopio, darparu manylion a, lle bo angen, adrodd am ddamwain traffig ffordd i'r Heddlu.

8. Rhaid i hysbysu am hyn gan ddefnyddio'r ffurflen adrodd am ddamwain ar-lein sydd ar gael ar wefan yr Awdurdod Trwyddedu neu, lle bo'n bosib, trwy gwblhau a chyflwyno'r ffurflen adrodd am ddamwain bapur cymeradwy'r Awdurdod Trwyddedu.
9. Efallai y bydd yn ofynnol i'r Awdurdod Trwyddedu archwilio'r cerbyd cyn y gellir parhau i'w weithredu fel cerbyd trwyddedig ac efallai y bydd yn gohirio trwydded y cerbyd nes ei fod yn fodlon bod y cerbyd yn parhau i fod yn addas i'w ddefnyddio.

Cyfarpar

10. Os bydd cloc tacsï wedi'i osod yn y cerbyd bydd yn cydymffurfio â gofynion deddfwriaethol presennol.
11. Os bydd gan gerbyd system CCTV, mae'n rhaid iddi gydymffurfio â "Manylion ac Amodau ar gyfer Camerâu Teledu Cylch Cyfyng (CCTV) mewn Cerbydau Hachni a Hurio Preifat" fel a ddisgrifir ym mholisi tacsï y cyngor.
12. Bydd yr holl gerbydau'n cario diffoddiadur tân Safon Brydeinig neu Ewropeaidd a gaiff ei gynnal a'i gadw, sydd wedi'i osod mewn lleoliad a gymeradwyir gan swyddog awdurdodedig.

Caiff rhif plât y cerbyd ei farcio'n barhaol ar gorff y diffoddiadur. Ni fydd dyddiad dod i ben y diffoddiadur wedi mynd heibio.

13. Mae'n rhaid i'r holl gerbydau gario a chynnal pecyn cymorth cyntaf. Bydd rhif plât y cerbyd wedi'i farcio'n barhaol ar flwch/orchudd y pecyn cymorth cyntaf. Ni fydd dyddiad dod i ben y pecyn cymorth cyntaf wedi mynd heibio.
14. Bydd gan unrhyw gyfarpar cyfathrebu neu glywedol y fath fanylion fel ei fod yn bodloni'r gofynion cyfreithiol perthnasol ac yn cael ei weithredu'n unol â'r rhain. Gweithredir y cyfarpar hwn fel na fydd yn creu annifyrrwch na niwsans a allai effeithio ar deithwyr neu aelodau'r

cyhoedd.

15. Bydd gan gerbydau sy'n hygyrch i gadeiriau olwyn rampiau sydd ar gael yn rhwydd ar bob adeg, ac wedi'u cynnal mewn cyflwr diogel.
16. Wrth gludo defnyddiwr cadair olwyn, defnyddir dulliau angori cymeradwy (h.y. strapiau/clampiau) i ddiogelu'r gadair olwyn a'r person sy'n ei defnyddio.
17. ~~Bydd gan "Gerbydau Dynodedig" o dan Adran 167 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010, ddaliwr eithriad meddygol gyrrwr a ddarperir gan yr Awdurdod Trwyddedu wedi'i osod yn union y tu ôl i'r ffenestr flaen ar ochr agosaf (agosaf at y palmant) y cerbyd.~~

Olwynion Sbâr a Chitiau Atgyweirio Tyllau mewn Teiars mewn Argyfwng

18. Bydd gan gerbydau naill ai:
 - Olwyn sbâr o ddyluniad llawn neu arbed lle mewn cyflwr da a'r offer i newid olwyn, neu
 - Git atgyweirio tyllau mewn teiars mewn argyfwng nad yw wedi mynd heibio'i ddyddiad dod i ben.
19. Bydd olwynion sbâr, lle maent wedi'u gosod, yn bodloni'r terfyn dyfnder gwadn cyfreithiol a chedwir yr offer i newid olwyn mewn cyflwr da.
20. Bydd citiau atgyweirio mewn argyfwng yn cael eu cynnal a'u cadw mewn cyflwr da ac ni fyddant wedi mynd heibio'u dyddiad dod i ben.
21. Ni fydd cerbydau sy'n defnyddio olwyn sbâr neu git atgyweirio tyllau mewn teiars mewn argyfwng er mwyn cwblhau eu taith hurio yn gallu cael eu hurio ymhellach nes iddynt gael olwyn neu deiar newydd.

Hysbysebu

22. Ni chaiff unrhyw arwyddion neu hysbysebion eu rhoi ar y tu allan i'r cerbyd heb ganiatâd ysgrifenedig gan y cyngor. Gall perchnogion wneud cais ar y ffurflen a ragnodir i gael arwyddion neu hysbysebion wedi'u gosod ar y cerbyd.
23. Lle bo'r cyngor yn rhoi caniatâd ysgrifenedig i arddangos arwyddion neu hysbysebion ar gerbyd, bydd yn gyfyngedig i'r canlyniadau canlynol:-
 - Y drws cefn ar y dde a/neu'r drws cefn ar yr ochr i mewn (ac eithrio'r ffenestri)

- Y panel ar y dde a/neu'r panel ar yr ochr i mewn (ac eithrio'r ffenestri)
- Cefn y cerbyd (ac eithrio'r ffenestri)

24. Gellir rhoi arwydd â llythrennu heb fod yn fwy na 5cm o uchder sy'n dangos enw a rhif ffôn y perchennog ar gefn yr arwydd sydd ar y to a/neu ar ben y sgrîn wynt flaen/gefn ar yr amod nad ydynt yn rhwystro golwg y gyrrwr.
25. Mae'n rhaid i'r holl hysbysebion gydymffurfio â gofynion Safonau Hysbysebu'r cyngor ym mhob mater sy'n ymwneud â chwaeth dda, o ran cynnwys a golwg, ac ni fydd yn gysylltiedig â materion sy'n ymwneud â thybaco, gamblo, alcohol, gwleidyddiaeth neu faterion o natur rywiol. Gall y cyngor ganiatáu hysbysebion y maent yn ystyried eu bod at ddibenion addysgol.

Archwilio Cerbydau

26. Bydd rhaid i gerbydau gael dau archwiliad trefnedig yng Nghanolfan Archwilio Cerbydau'r cyngor o fewn cyfnod o 12 mis.
27. Mae'n rhaid i berchnogion sicrhau y cyflwynir y cerbyd i'w archwilio ar yr amser ac ar y dyddiad a drefnwyd. ~~Bydd yn debygol y caiff trwydded unrhyw gerbyd nad yw'n mynd i archwiliad ei hatal nes y ceir adroddiad archwiliad cerbyd boddhaol.~~
28. ~~Bydd cerbydau sy'n peidio â mynd i archwiliad a drefnwyd heb roi rhybudd digonol ymlaen llaw i'r awdurdod yn gorfod talu ffi ail-archwilio.~~
29. Bydd perchnogion yn sicrhau bod y cerbydau a gyflwynir i'w harchwilio yn lân ac mewn cyflwr gweithredol da. ~~Ni fydd cerbydau na chânt eu cyflwyno fel hyn yn cael eu harchwilio a byddant yn destun ffi ail-archwilio.~~
30. Cynhelir archwiliadau cerbyd yn unol â "Safonau Profi Ceir a Cherbydau Masnachol Ysgafn VOSA" a "Safonau Archwilio Cenedlaethol Cerbydau Hacni a Hurio Preifat"

Ôl-gerbydau

31. Bydd unrhyw ôl-gerbyd a ddefnyddir i gludo bagiau'n cael ei gyflwyno i'w archwilio ynghyd â'r cerbyd tynnu trwyddedig.
32. Bydd yr ôl-gerbyd cyfan wedi'i orchuddio i atal gwynt a glaw rhag mynd i mewn iddo, a'i ddiogelu er mwyn amddiffyn y bagiau sy'n cael eu cludo.
33. Rhaid bod gan yr ôl-gerbyd bolisi yswiriant.
34. Bydd yr ôl-gerbyd yn fath a gymeradwyir sy'n dangos: -
 - (i) pwysau heb lwyth
 - (ii) pwysau gros
 - (iii) manylion y gwneuthurwr
35. Bydd yr ôl-gerbyd yn arddangos plât trwyddedu ychwanegol a roddir gan y cyngor.
36. Bydd gan ôl-gerbydau naill ai,
 - Olwyn sbâr mewn cyflwr da a'r offer i newid olwyn, neu
 - Git atgyweirio tyllau mewn teiars mewn argyfwng.
37. Bydd olwynion sbâr, lle maent wedi'u gosod, yn bodloni'r terfyn dyfnder gwadn cyfreithiol a chedwir yr offer i newid olwyn mewn cyflwr da.
38. Bydd citiau atgyweirio mewn argyfwng yn cael eu cynnal a'u cadw mewn cyflwr da ac ni fyddant wedi mynd heibio'u dyddiad dod i ben.
39. Ni fydd ôl-gerbydau sy'n defnyddio olwyn sbâr neu git atgyweirio tyllau mewn teiars er mwyn cwblhau eu taith hurio yn gallu cael eu hurio ymhellach nes iddynt gael olwyn neu deiar newydd.

Plât Trwyddedu ac Arwyddion Drws

40. Mae platiau trwyddedu cerbyd yn eiddo i'r Awdurdod Trwyddedu ac nid ydynt yn drosglwyddadwy oni bai bod yr Awdurdod Trwyddedu yn rhoi caniatâd ysgrifenedig.
41. Rhaid i gerbydau ddangos y plât trwyddedu a roddwyd gan yr Awdurdod Trwyddedu y tu allan i'r cerbyd, ar y cefn (heb fod ar y ffenestr gefn). Rhaid i'r plât fod ar y cerbyd yn barhaol ar bob achlysur.
42. Rhaid i gerbydau ddangos yr arwyddion drws presennol a roddwyd gan yr Awdurdod Trwyddedu yn y canol ar ddrysau blaen y car ar y chwith a'r dde.

43. Rhaid i arwyddion drysau fod wedi'u gosod ar y drysau gan ddefnyddio'r stribed hunanlynol a ddarperir gyda'r arwyddion. Ni chaniateir y defnydd o fagnedau, stribedi magnetig, dulliau gosod dros dro neu unrhyw ddulliau eraill o osod yr arwyddion drws.
44. Rhaid i arwyddion drws barhau i fod wedi'u gosod ac yn weladwy ar bob adeg tra bod y cerbyd wedi'i drwyddedu.
45. Os yw trwydded y cerbyd, y plât trwyddedu neu arwydd drws yn cael eu colli, eu difrodi, eu dwyn neu heb eu gosod, rhaid cael rhai newydd oddi wrth yr Awdurdod Trwyddedu cyn y gellir defnyddio'r cerbyd ar gyfer unrhyw waith pellach.

Amrywiol

46. Mae'n rhaid cadw'r adran fagiau'n lân er mwyn cadw swm rhesymol o fagiau.
47. Gellir cludo anifeiliaid sydd yng ngofal yr huriwr yn ôl disgresiwn y gyrrwr. Mae'n rhaid cludo pob anifail yn adran deithwyr cefn y cerbyd. D.S. Mae'n ofyniad cyfreithiol i ganiatáu i gŵn cymorth gael eu cludo yn y cerbyd.

Atodlen 10

Manylion ac Amodau ar gyfer Camerâu Teledu Cylch Cyfyng (CCTV) mewn Cerbydau Hachi a Hurio Preifat

Cyflwyniad

Gall CCTV wella diogelwch gyrwyr a theithwyr mewn cerbydau trwyddedig drwy:

- Atal troseddau rhag cael eu cyflawni
- Lleihau ofn trosedd
- cynorthwyo'r heddlu/awdurdod lleol gydag ymchwiliadau
- cynorthwyo cwmnïau yswiriant i ymchwilio i ddamweiniau cerbydau modur

Mae'r gofynion hyn wedi'u cynllunio i sicrhau bod systemau CCTV sydd wedi'u gosod mewn tacsis trwyddedig neu gerbydau hurio preifat (PHVs) yn cael eu rheoli'n gyfrifol.

Yn y polisi hwn, rydym yn diffinio system CCTV fel:

- unrhyw ddyfais recordio electronig sy'n gallu dal a chadw delweddau gweledol a sain
- ynghlwm wrth y tu mewn i gerbyd
- gallu dal lluniau y tu mewn neu'r tu mewn a'r tu allan i gerbyd.

Bydd y polisi yn gymwys i unrhyw gerbyd sy'n cynnwys system CCTV fel y'i disgrifiwyd uchod.

Rhaid i systemau sy'n cofnodi delweddau mewnol ac allanol hefyd gydymffurfio â'r polisi camerâu dangosfwrdd ar gyfer tacsis a cherbydau hurio preifat.

Gofynion CCTV

Rhaid i unrhyw system CCTV, o leiaf, fodloni'r gofynion a nodir yn y fanyleb yn Atodiad A y canllaw hwn. Dim ond systemau CCTV sy'n bodloni'r gofynion hyn y gellir eu gosod mewn tacsis a cherbydau hurio preifat.

Rhaid cynhyrchu tystysgrif gosod (neu gopi) i'r awdurdod lleol, gan gadarnhau bod y system a osodwyd yn bodloni'r fanyleb ofynnol a nodir yn y polisi hwn.

Rhaid i'r gosodiad a gweithred y CCTV gydymffurfio â gofynion Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth: Yn y llun: Cod ymarfer diogelu data ar gyfer camerâu gwyliadwriaeth a gwybodaeth bersonol

Arwyddion

Rhaid gosod arwyddion y tu mewn i bob tacsï a cherbyd hurio preifat sydd â system CCTV i ddangos bod system CCTV ar waith.

Rhaid i'r arwyddion:

- gael eu harddangos ym mhob man mynediad i deithwyr, ee un ar bob drws
- bod yn weladwy i deithwyr cyn iddynt fynd i mewn i'r cerbyd
- achosi'r rhwystr lleiaf posibl o ran yr hyn y mae modd ei weld o'r tu mewn i'r cerbyd
- ei gwneud yn glir y gellir recordio sain

Dylid dweud hyn wrth deithwyr ar lafar hefyd.

Rhaid i yrwyr hysbysu teithwyr sydd â nam ar eu golwg ar lafar bod CCTV wedi'i osod yn y cerbyd.

Yn ogystal, dylai arwyddion mewnol ddangos yn glir:

- pwy yw'r rheolydd data
- sut y gall teithwyr gael gafael ar ddata'r CCTV

Recordiadau sain

Caniateir i systemau CCTV cymeradwy gael eu defnyddio i recordio sain, ond ni ddylent allu recordio sain yn barhaus.

Dim ond drwy fotwm 'panig' a weithredir gan y gyrrwr a'r teithiwr y gellir recordio sain.

Dim ond o dan yr amgylchiadau canlynol y dylai'r gyrrwr recordio sain:

- Pan fydd yn credu bod risg i'w ddiogelwch ei hun neu ddiogelwch yr unigolyn sy'n teithio yn ei gerbyd
- Pan fydd yn poeni am ymddygiad teithiwr (er enghraifft, mae rhywun yn ei gam-drin yn eiriol)
- Er mwyn diogelu ei fywoliaeth ee anghydfodau ynghylch talu, pryder ynghylch difrod posibl i'r cerbyd.

Lle gellir cyfiawnhau recordio sain, rhaid i arwyddion ei gwneud yn glir bod y system CCTV yn gallu recordio sain. Rhaid hysbysu teithwyr â nam ar eu golwg ar lafar am hyn.

Cynnal a chadw'r system a'i defnyddio

Rhaid i'r system gael ei chynnal a'i chadw a'i defnyddio yn unol ag amodau trwyddedu tacsis/cerbydau hurio preifat.

Lawrlwytho data

Dim ond at y dibenion canlynol y caiff data eu lawrlwytho:

- a) Mewn ymateb i gais mynediad data dilys o dan Ddeddf Diogelu Data 2018, mewn perthynas â'r cerbyd/gyrrwr
- (b) Mewn ymateb i Gais am Fynediad at Ddata gan y Testun sy'n cydymffurfio â Deddf Diogelu Data 2018
- c) Pan fo cwyn wedi ei gwneud i'r Adran Drwyddedu ynghylch y cerbyd/gyrrwr ac na ellir datrys y gŵyn mewn unrhyw ddull arall.

Cadw data

Dim ond am y cyfnodau canlynol y cedwir data a adalwyd gan yr awdurdod trwyddedu:

- a) Achosion sy'n arwain at erlyniad 10 mlynedd o ddyddiad y treial
- b) Rhybuddiad ffurfiol 3 blynedd o ddyddiad y rhybuddiad
- c) Rhybudd ysgrifenedig neu ddim camau gweithredu ffurfiol 3 blynedd o ddyddiad y penderfyniad
- d) Cais am Fynediad at Ddata gan y Testun 6 mlynedd o ddyddiad y cais.

Rheolydd data

Mae Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (ICO) yn diffinio rheolydd data fel y corff sydd â chyfrifoldeb cyfreithiol, o dan Reoliad Cyffredinol y DU ar Ddiogelu Data 2018 (GDPR), am bob mater sy'n ymwneud â defnyddio data personol. Gellir cynnwys y paragraffau canlynol

Rhaid i CCTV gwirfoddol sydd wedi'i osod yn unrhyw un o gerbydau trwyddedig gydymffurfio â'r polisi hwn. Ni fydd yn cael ei enwi'n rheolydd data ar gyfer unrhyw CCTV sydd wedi'i osod yn wirfoddol yn ei gerbydau trwyddedig. Rhaid i'r gyrrwr/perchennog cerbyd neu berson/sefydliad arall sy'n rheoli'r data gael eu henwi'n rheolydd data a'i gofrestru gyda'r ICO. Bydd y rheolydd data yn penderfynu sut y bydd mynediad at y data yn cael ei reoli a'i ddefnyddio yn unol â chanllawiau'r ICO.

Proseswyr data trydydd parti

Os defnyddir darparwr gwasanaeth i storio data CCTV o bell, bydd yn gweithredu fel “prosesydd data”. Ystyr prosesydd data, mewn perthynas â data personol, yw unrhyw berson (ac eithrio un o gyflogaion y rheolydd data) sy'n prosesu data ar ran y rheolydd data, unai drwy gwmwl neu drwy weinydd, mewn ymateb i gyfarwyddiadau penodol. Mae'r rheolydd data yn parhau i fod yn gwbl gyfrifol am weithredoedd y prosesydd data.

Rhaid i bob system CCTV mewn tacsis a cherbydau hurio preifat trwyddedig gael ei gosod yn unol â'r polisi hwn.

Atodiad A: CCTV cerbydau trwyddedig manyleb dechnegol a gofynion systemau

1.0 Gofynion technegol gweithredol

Cyf	Gofyniad	Manylion
1.1	System cyflwr solet 100% neu system y profwyd y gall wrthsefyll dirgrynu a sioc	Ni ddylai fod gan y system unrhyw ffan a dylai'r recordiad allu gwrthsefyll dirgrynu a sioc, h.y.: – SSD seiliedig ar Flash (gradd ddiwydiannol 100%) disg caled â system gwrthsefyll dirgrynu a sioc, system ysgrifennu ffeiliau hunanadfer a hunanwirio. Ni fydd cardiau SD o fewn pen y camera yn dderbyniol
1.2	8-36 Folt DC	Yn weithredol rhwng 8 a 36 Folt DC
1.3	Wedi'i diogelu rhag gwrthbolaredd	Rhaid diogelu'r system rhag gwrthfoltedd.
1.4	Atal siortio	Bydd y system wedi'i diogelu rhag siortio
1.5	Diogelu rhag gorfoltedd	Bydd y system wedi'i diogelu rhag cerhyntau byr â foltedd uchel sy'n debygol o ddigwydd yn system

Cyf	Gofyniad	Manylion
		drydanol y cerbyd.
1.6	Gofynion o ran Cytunedd Electromagnetig Modurol	Dylai'r cyfarpar camera fod wedi'i UKCA-farcio neu wedi'i CE-farcio gyda chadarnhad gan wneuthurwr y cyfarpar nad yw'n ymwneud ag imiwnedd a'i fod yn addas i'w ddefnyddio mewn cerbydau modur.
1.7	Switsh gwrth-wneud y system wedi'i osod mewn man lle na ellir ei gyrraedd o rannau o'r cerbyd lle mae'r gyrrwr/teithiwr (hy yng nghist y cerbyd). Rhaid i'r switsh fod yn olau pan fydd yn cael ei roi "ymlaen".	Mae angen i'r system fod ar waith pan fo'r cerbyd yn cael ei ddefnyddio fel cerbyd trwyddedig. Bydd y switsh gwrth-wneud yn golygu y gellir dadactifadu'r CCTV yn ystod yr adegau pan fydd y cerbyd yn cael ei ddefnyddio at ddibenion preifat (ee defnydd domestig). Ni ddylai'r switsh sy'n dadactifadu'r system fod wedi'i osod yn nhu mewn y cerbyd lle mae'r gyrrwr/teithiwr (h. bydd cist y car yn addas)
1.8	Egwyddor byffer recordio y cyntaf i mewn/y cyntaf allan	Rhaid i'r system drosysgrifio yn awtomatig er mwyn recordio mewn cylch cyson
1.9	Cofnod mynediad	Rhaid i'r gosodwr cymeradwy a pherchennog y cerbyd trwyddedig gadw cofnod gwasanaeth, a'i gynnal.
1.10	Diogelwch a hyd ffeiliau cofnodi a'u glanhau'n awtomatig	

Cyf	Gofyniad	Manylion
1.11	Fformatau a chyfryngau delweddau	Rhaid i ddelweddau gael eu hamgryptio i isafswm o FIPS 140/2
1.12	Diogelu delweddau pan fo toriad yn y cyflenwad trydan	Rhaid cadw delweddau os collir y cyflenwad trydan. Dylid osgoi defnyddio batri wrth gefn lle bo'n bosib.
1.13	Rhaid i'r uned weithio heb danio'r cerbyd.	Rhaid i'r Uned allu gweithio am o leiaf 30 munud heb drydan o'r system danio. Rhaid i'r ddyfais fod wedi ei chysylltu â chyflenwad cyson a chyflenwad o'r system danio.
1.14	Caiff data delweddau a data sain eu recordio eu storio mewn uned ar wahân i ben y camera.	Ni fydd cardiau storio hunangynhwysol o fewn pen y camera yn dderbyniol.
1.15	Gallu GPS	Rhaid i'r system fod â gallu GPS.
1.16	Rhaid i'r system allu recordio amser sain sydd hefyd yn gallu cael ei gydamseru â'r delweddau sy'n cael eu recordio.	Os bydd yn cael ei actifadu, rhaid i'r sain recordio o fewn y ffeil fideo, nid mewn ffeil neu ffolder ar wahân.
1.17	Ni fydd y system yn recordio sain ac eithrio pan fydd y cyfleuster recordio sain wedi'i actifadu drwy ddefnyddio switsh sbardun/panig	Dylai'r system allu dechrau recordio data sain drwy ddefnyddio botwm/switsh sbardun. Rhaid i un botwm sbardun allu cael ei actifadu o sedd y gyrrwr. Ar ôl i'r sbardun gael ei actifadu, rhaid i'r system ddechrau recordio

	data sain. Bydd y system yn parhau i recordio sain nes i'r un sbardun gael ei ddefnyddio i ddadactifadu'r sain (hy gellid gwasgu sbardun/switsh botwm i ddechrau recordio sain, byddai gwasgu'r un sbardun/switsh eto yn diffodd y recordio sain). Rhaid i'r ail fotwm/switsh sbardun allu cael ei actifadu gan y teithwyr o brif adran teithwyr y cerbyd, yn annibynnol oddi wrth fotwm/switsh sbardun y gyrrwr Rhaid i'r ddau sbardun/switsh actifadu sain fod yn annibynnol ar ei gilydd. Mae hyn yn golygu mai dim ond drwy ddefnyddio'r un sbardun/switsh (sbardun y gyrrwr neu'r teithiwr) ag a ddefnyddiwyd i actifadu'r system recordio sain y gellir dadactifadu'r system recordio sain.
1.18 Rhaid i ddata sain a data delweddau gael eu storio gyda'i gilydd, nid mewn ffeiliau ar wahân, a rhaid eu gwarchod rhag mynediad diawdurdod a rhag i unrhyw un ymyrryd â hwy.	Wedi eu gwarchod drwy fynediad â chyfrinair
1.19 Rhaid gallu profi swyddogaeth sain y system er mwyn ei gosod a'i harchwilio.	
1.20 Ni chaiff delweddau a gaiff eu recordio gan y system eu dangos yn gyson yn y cerbyd..	Rhaid i'r monitor arddangos delweddau byw yn glir drwy edrych o amgylch yn unol â manylebau ICO, rhaid iddo beidio

Cyf	Gofyniad	Manylion
		dangos delweddau yn gyson
1.21	Rhaid i'r system gynnwys dangosydd gweledol a fydd yn dangos yn glir pryd mae sain yn cael ei recordio. Rhaid i bob teithiwr yn y cerbyd allu gweld y dangosydd hwn.	Rhaid iddo fod ar ffurf dangosydd LED sy'n rhan o'r switsh actifadu sain neu LED o bell y gall teithwyr ei weld yn glir.

2.0 Gofynion technegol o ran capasiti storio

Cyf	Gofyniad	Manylion
2.1	Y gallu i recordio am o leiaf 28 diwrnod (28 x 24 awr)	Rhaid i'r system gamera allu recordio a storio delweddau o faint HD1 (720/288) neu fwy am o leiaf ddau ddeg wyth diwrnod.
2.2	Rhaid i gamerâu fod â system cyferbyniad golau er mwyn i ddelweddau fod yn glir ym mhob math o olau	Bydd systemau yn darparu delweddau clir mewn haul cryf, cysgod, yn y tywyllwch ac mewn tywyllwch llwyr. Hefyd, pan geir golau ôl cryf hefyd fod angen cydrannau ychwanegol

3.0 Gofynion technegol o ran pen y camera

Cyf	Gofyniad	Manylion
3.1	Dylid gosod y camera fel nad yw'n amharu ar welededd	Caiff y camera a holl gydrannau eraill y system eu gosod mewn ffordd nad yw'n amharu ar olwg y gyrrwr na'i allu i weld drychau neu, fel arall, weithredu'r cerbyd yn y ffordd arferol. Ni ddylid ffitio'r camera a chydannau mewn rhannau o'r cerbyd a allai ddifrodi neu rwystro bag aer rhag agor pe bai damwain.
3.2	System datgysylltu'r	Bydd pen y camera wedi'i ddylunio i

Cyf	Gofyniad	Manylion
	camera wedi'i diogelu	ddatgysylltu er mwyn ei gwneud yn hawdd i bersonél cynnal a chadw yn unig ei dynnu a rhoi un newydd yn ei le.
3.3	Offer arbennig i addasu/tynnu	Er mwyn atal ymyrraeth amhriodol, dim ond offer a gyflenwyd i osodwyr awdurdodedig a ddylai allu gwneud addasiadau neu dynnu rhannau o'r camera.
3.4	Maes gwelededd i recordio delweddau'r holl deithwyr yn y cerbyd	Rhaid i lens neu safle'r camera allu cynnwys y gyrrwr a phob teithiwr yn y cerbyd ar y ddelwedd a gaiff ei recordio. Rhaid defnyddio lens na fydd yn creu effaith "powlen bysgod".
3.5	Rhaid iddi allu cael ei defnyddio mewn cerbydau â phartisiwn (sgrin)	Rhaid i'r system gamera allu cael ei haddasu i ddarparu delweddau clir pan fydd sgrin/partisiwn wedi'i gosod yn y cerbyd. Gellir gwneud hyn drwy ddefnyddio nifer o bennau camera.
3.6	Nifer o gamerâu	Bydd yr uned yn gallu cynnal hyd at 4 camera. Efallai y bydd angen pedwar camera i sicrhau cwrpas digonol mewn cerbydau mwy o faint a/neu rai cerbydau pwrpasol neu ddelweddau allanol

4.0 Gofynion technegol: dyfais storio

Cyf	Gofyniad	Manylion
4.1	Yn gallu gwrthsefyll trawiadau a sioc	Bydd y recordydd yn gallu gwrthsefyll trawiadau, ddigon i wrthsefyll damwain car nodweddiadol neu ergyd gwrthrych trwm megis cês dillad.
4.2	Y rheolydd mewn man cuddiedig	Bydd yr uned storio wedi'i chuddio o'r golwg o du mewn cydran y teithiwr ac yn

Cyf	Gofyniad	Manylion
		anhgyrch ac eithrio i bersonél awdurdodedig (e.e. yn y man storio bagiau).
4.3	Darpariaeth porth lawrlwytho	Bydd gan y recordydd borth cyfathrebu o fewn man storio'r caledwedd (cadi) ar gyfer lawrlwytho gan bersonél awdurdodedig.
4.4	Bydd porth lawrlwytho wedi'i osod mewn man hygyrch.	Bydd porth lawrlwytho'r recordydd wedi'i osod mewn man lle nad oes angen tynnu paneli a lle mae'n hygyrch i swyddogion awdurdodedig
4.5	Pan fydd angen porth lawrlwytho, rhaid i hyd y cebl fod yn 1 metr o leiaf .	Dylai'r porth lawrlwytho fod yn fetr o hyd o leiaf er mwyn hwyluso'r broses gysylltu.
4.6	Dylai'r recordydd fod yn sownd wrth y cerbyd	
4.7	Log i gofrestru pob mynediad gan ddefnyddiwr	
4.8	Log i gofrestru addasiadau i baramedrau'r system gamera	
4.9	Log i gofrestru pob sesiwn lawrlwytho delweddau	
4.10	Log i gofrestru allforio delweddau wedi'u	

Cyf	Gofyniad	Manylion
	lawrlwytho	
4.11	Log i gofrestru allforio clipiau wedi'u lawrlwytho	
4.12	Ffeil log wedi'i diogelu rhag mynediad heb awdurdod	
4.13	Stamp amser/dyddiad	Rhaid i bob delwedd wedi'i storio fod wedi'i stampio â'r amser a'r dyddiad.
4.14	Stamp rhif adnabod cerbyd	Dylai fod gan bob delwedd wedi'i storio ddau faes adnabod cerbyd (VIN a rhif cofrestru'r cerbyd).
4.15	Stamp cod adnabod na ellir ei newid ar y rheolydd	Caiff pob delwedd wedi'i recordio ei stampio'n awtomatig â chod unigryw na ellir ei newid sy'n nodi'r rheolydd a ddefnyddiwyd i recordio'r ddelwedd

5.0 Gofynion o ran cyfradd recordio delweddau fideo a sain

Cyf	Gofyniad	Manylion
5.1	Recordio delweddau fideo pan fydd y system wedi'i hactifadu (pan na fydd y system sain wedi'i hactifadu).	Bydd y system yn recordio delweddau ar gyfradd o bum delwedd ar hugain yr eiliad o leiaf.
5.2	Recordio delweddau fideo pan fydd y system sain wedi'i hactifadu.	Bydd y system yn recordio delweddau ar gyfradd o 25 o ddelweddau yr eiliad yn ystod cyfnodau pan fydd y system recordio sain wedi'i hactifadu
5.3	Pan fydd wedi'i hactifadu, rhaid	Pan fydd wedi'i hactifadu, rhaid i

Cyf Gofyniad	Manylion
i sain gael ei recordio mewn amser real ac ar yr un pryd ag y mae delweddau fideo yn cael eu recordio.	sain gael ei recordio mewn amser real ac ar yr un pryd ag y mae delweddau fideo yn cael eu recordio.
5.4 Bydd y system yn parhau i recordio delweddau (a sain pan fo'n gymwys) pan fydd yr injan wedi'i diffodd.	Rhaid i'r system barhau i recordio delweddau (a sain pan fo'n gymwys) am 30 munud ar ôl i'r injan/system danio neu'r switsh gwrth-wneud gael ei diffodd.

6.0 Gofynion technegol o ran lawrlwytho

Cyf Gofyniad	Manylion
6.1 Darparu'r feddalwedd, y ceblau, yr allwedd diogelwch angenrheidiol i'r rheolydd data.	Rhaid i'r rheolydd data gadw'r rhain ar gyfer cael mynediad.
6.2 Rhaid storio delweddau a lawrlwythir yn ddiogel	Bydd y rheolydd data, a data a gedwir gan yr awdurdod lleol yn cael eu cadw'n unol â'r UKGDPR a hysbysiad preifatrwydd [mewnosod enw cyngor].
6.3 Caiff delweddau wedi'u lawrlwytho eu storio mewn fformat diogel	Bydd y rheolydd data, a data a gedwir gan yr awdurdod lleol yn cael eu cadw'n unol â'r UKGDPR a hysbysiad preifatrwydd [mewnosod enw cyngor].
6.4 Dilysrwydd gwiriadwy delweddau	Bydd pob delwedd wedi'i dyfrnodi â rhif adnabod y cerbyd, ac amser a dyddiad, a bydd wedi'i diogelu rhag ymyrraeth.
6.5 Darparu Cytundeb Lefel Gwasanaeth ynghylch cymorth	Helpu i gael mynediad i'r system os caiff y cerbyd neu'r system ei

Cyf	Gofyniad	Manylion
	technegol i adran drwyddedu [mewn nosod enw'r cyngor] yn ôl yr angen.	(d)difrodi os bydd damwain o fewn amser rhesymol
6.6	Gwaherddir lawrlwytho di-wifr	Bydd unrhyw galedwedd ddi-wifr wedi'i hanalluogi.
6.7	Hidlo'r delweddau penodol ar gyfer digwyddiadau ac amseroedd er mwyn nodi'r digwyddiad/ymholiad data yn fras.	Rhaid i'r feddalwedd chwarae'n ôl restru'r ffeiliau yn nhrefn dyddiad ac amser er mwyn gallu dod o hyd i'r ffeil angenrheidiol yn hwylus. Ni ddylai'r amser a gymerir i lawrlwytho ffeiliau o'r fath fod yn hwy na 30 munud.
6.8	Yn cyd-fynd â Windows.	Unwaith y bydd wedi ei lawrlwytho a'i drosi

7.0 Gofynion o ran gwybodaeth am y system

Cyf	Gofyniad	Manylion
7.1	Darparu taflen log gwasanaeth.	Bydd log gwasanaeth gan y gwneuthurwr/cyflenwr. Bydd y gwneuthurwr/cyflenwr hefyd yn cynnwys cyfarwyddiadau manwl i'r gyrwyr gyda phob uned a anfonir.
7.2	Nodir y rhif cyfresol ar y log gwasanaeth	Bydd rhif cyfresol wedi'i nodi ar yr uned
7.3	Bydd y dyddiad gosod wedi'i nodi	Rhaid darparu tystysgrif gosod fydd yn nodi'r dyddiad gosod
7.4	Eglurder y cyfarwyddiadau gweithredu	Darperir cyfarwyddiadau gweithredu clir a chryno ar gyfer y system, a fydd wedi'u hysgrifennu neu eu cyflwyno gan roi sylw

Cyf Gofyniad	Manylion
	priodol i wahanol lefelau o lythrennedd.
7.5 Caiff yr uned ei gosod gan asiantau awdurdodedig	Caiff yr uned ei gosod gan asiantau awdurdodedig y gwneuthurwr.
7.6 Darparu rhestr o asiantau awdurdodedig	Dim ond gwneuthurwr neu gyflenwr neu asiantau awdurdodedig neu osodwyr cymeradwy eraill i'r asiantaethau hynny gaiff osod y system.
7.7 Dogfennaeth	Rhaid i'r gwneuthurwr neu'r cyflenwr ddarparu cyfarwyddiadau clir a chryno wedi'u hargraffu/ysgrifennu. (Manylion am y ffordd y mae'r system yn gweithredu)
7.8 Diogelu delweddau	Rhaid i bob delwedd sy'n cael ei recordio gael ei diogelu gan ddefnyddio meddalwedd amgryptio sy'n cyrraedd safon bresennol FIPS 140-2 (lefel 2) neu safon gyfatebol neu sy'n rhagori ar y safon honno.

8.0 Gofynion y system o ran cyfleuster archwilio cerbydau

Cyf Gofyniad	Manylion
8.1 Darparu dangosydd statws/cyflwr y system	Bydd gan y gyrrwr ddangosydd sy'n dangos pryd y mae'r system yn weithredol a phryd nad yw'r system yn gweithio. Bydd hyn yn cynnwys y ddelwedd a ddangosir i gadarnhau statws pob camera.
8.2 Y man lle mae y dangosydd statws/cyflwr y system wedi'i osod	Caiff y dangosyddion neu'r monitor eu gosod lle y gallant gael eu gweld yn hawdd.

Cyf Gofyniad	Manylion
8.3 Wedi'i dylunio/gosod fel y gellir ei phrofi fel rhan o'r prawf cydymffurfio (neu gan bersonau sy'n gweithredu ar ran [mewnosod enw awdurdod lleol] (ee archwilwyr cerbydau/swyddogion trwyddedu awdurdodedig)	Bydd y system wedi'i dylunio ac wedi'i gosod fel y gall y system gael ei phrofi'n hawdd fel rhan o wiriadau cydymffurfio cerbydau (ee monitor i ddangos delweddau'r camera) gweler manyleb 1.20.

9.0 Gofynion cyffredinol o ran y system

Cyf Gofyniad	Manylion
9.1 Rhaid i'r system allu gwrthsefyll fandaliaeth ac ymyrraeth	Rhaid i holl rannau'r cydrannau fod yn fach, wedi eu cysylltu, wedi eu gosod yn sownd, ac yn ddigon ddisylw i leihau'r risg y bydd unrhyw un yn ymyrryd â hwy.
9.2 Bydd cadarnhad ysgrifenedig gan y cwmni neu'r cyflenwr sy'n gosod y CCTV yn cael ei ddarparu i'r awdurdod lleol	Yn ogystal â phrawf ffurfiol ar bob agwedd ar y fanyleb gofynion hon, pan fydd y gwaith gosod wedi ei gwblhau, bydd tystysgrif ysgrifenedig/wedi ei hargraffu yn cael ei darparu i [mewnosod enw'r cyngor] er mwyn cadarnhau bod y system CCTV yn cydymffurfio â'r fanyleb hon.
9.3 Dibynadwyedd o dan amodau gweithredol ac amgylcheddol	Bydd y system yn gweithio mewn ffordd ddibynadwy a llawn o dan yr holl amodau gweithredol ac amgylcheddol a geir wrth weithredu tacsis a cherbydau hurio preifat
9.4 Rhaglenadwyedd paramedrau amseru delweddau	Bydd yn bosibl i'r amseriad a'r paramedrau gael eu newid heb orfod newid cydrannau.
9.5 Hyfforddiant, Cymorth Technegol a Chyfarpar	Rhaid i'r gwneuthurwr neu'r cyflenwr ddarparu cymorth technegol i'r rheolydd data

Cyf Gofyniad	Manylion
9.6 Meddalwedd a Chaledwedd	Bydd y gwneuthurwr neu'r cyflenwr yn rhoi cyflenwad o geblau a meddalwedd angenrheidiol i'r rheolydd data gael mynediad at y data yn ôl y gofyn.
9.7. Cytundeb rhwng gwneuthurwr neu gyflenwr y Camera a'r rheolydd data.	Cytundeb i alluogi'r rheolydd data i gael mynediad at y feddalwedd berthnasol.
9.8 Rhaid i'r holl gyfarpar gydymffurfio ag unrhyw ofynion deddfwriaethol mewn perthynas â Rheoliadau Adeiladu a Defnyddio Cerbydau Modur	

Annec B: amodau'r drwydded

Amodau trwyddedu ychwanegol ar gyfer gyrwyr Tacsis/Cerbydau Hurio Preifat a Cherbydau pan fo system CCTV wedi'i gosod mewn cerbyd trwyddedig
Bydd perchennog y cerbyd yn sicrhau'r canlynol:

1. Ni chaiff unrhyw system CCTV ei gosod mewn cerbyd trwyddedig, oni bai bod y math o system yn cydymffurfio â'r manylebau a restrir yn Atodiad A gofynion polisi CCTV wedi'i chymeradwyo gan yr awdurdod trwyddedu. Ni chaiff y math o system, y lleoliad na nifer y camerâu ei amrywio heb roi gwybod i'r awdurdod trwyddedu ymlaen llaw.
2. Caiff y system CCTV ei chynnal a'i chadw a'i gwasanaethu'n briodol ac yn rheolaidd yn unol â chyfarwyddiadau'r gwneuthurwr neu'r cyflenwr gan unigolyn cymwys addas. Caiff cofnodion ysgrifenedig o'r holl waith cynnal a chadw a gwasanaethu eu cadw gan y perchennog am o leiaf 12 mis. Darperir cofnodion ysgrifenedig o'r fath os bydd un o swyddogion awdurdodedig yr awdurdod trwyddedu neu Swyddog yr Heddlu yn gofyn amdanynt.

3. Rhaid i'r system CCTV fod yn gwbl weithredol pryd bynnag y bydd y cerbyd yn cael ei ddefnyddio i'w hurio neu am dâl. Os na fydd y system yn weithredol, ni ddylid defnyddio'r cerbyd i'w hurio nac am dâl nes y bydd wedi'i thrwsio ac yn gwbl weithredol yn unol â'r manylebau yn Atodiad A.
4. Rhaid i'r system recordio a'r cof fod wedi'u storio'n ddiogel yn y cerbyd mewn man lle na all y cyhoedd gael gafael arnynt.
5. Ni ddylai'r unrhyw berson ymyrryd â'r system na'r ffilm sydd wedi'i recordio arni, ac eithrio fel y disgwyliad i weithredu'r system yn unol â chyfarwyddiadau'r gwneuthurwr neu'r cyflenwr.
6. Dim ond swyddog awdurdodedig a all lawrlwytho'r delweddau a geir yn y ddyfais recordio.

Amodau Trwyddedu Gyrrwr Tacsî/Cerbyd Hurio Preifat

1. Rhaid i'r gyrrwr sicrhau bod y system CCTV yn weithredol cyn cychwyn ar weithgaredd tacsî neu gerbyd preifat pob dydd, rhaid i'r gyrrwr wirio'r monitor i sicrhau bod y ddelwedd yn glir ac nad oes gwall ar y ddyfais CCTV. Os na fydd y system yn weithredol, ni ddylid defnyddio'r cerbyd i'w hurio nac am dâl nes y bydd wedi'i thrwsio ac yn gwbl weithredol yn unol â'r manylebau a restrir yn Atodiad A, neu nes bod y ddyfais CCTV a'r arwyddion yn cael eu gwaredu o'r cerbyd gyda chaniatâd perchennog/perchnogion y cerbyd a bod [mewn osod enw cyngor] yn cael eu hysbysu ar unwaith (dim ond pan nad yw CCTV yn orfodol y mae hyn yn berthnasol).
2. Rhaid i'r system recordio sain gael ei hactifadu gan y gyrrwr unrhyw bryd y bydd y gyrrwr a'r teithiwr/teithwyr mewn anghydfod a bod y gyrrwr yn teimlo eu bod angen recordio sain oherwydd iaith neu ymddygiad y teithiwr/teithwyr:
3. Ni ddylai'r gyrrwr ymyrryd â'r system na'r ffilm sydd wedi'i recordio arni (ac ni ddylai'r gyrrwr ganiatáu i unrhyw berson, nad oes ganddo ganiatâd penodol y cyflenwr i wneud hynny, ymyrryd â'r system), ac eithrio fel y disgwyliad i weithredu'r system neu wneud gwaith cynnal a chadw yn unol â chyfarwyddiadau'r gwneuthurwr.

Atodlen 11

Amodau ar gyfer Cerbydau Hacni a Cherbydau Hurio Preifat â Chamerâu Dangosfwrdd

Mae'n ofynnol yn ôl yr Awdurdod Trwyddedu bod pob camera dangosfwrdd a ddefnyddir mewn tacsis neu gerbydau hurio preifat yn cydymffurfio â'r gofynion hyn.

- Mae'r rheolwr data neu berchennog y system yn gyfrifol dros y data a gafwyd a dylai dynnu lluniau allanol yn unig (dim lluniau mewnol).
- Rhaid bod y camera dangosfwrdd yn gallu cael ei ddistewi neu y gellir diffodd y sain; gellir defnyddio sain mewn cerbyd defnydd cyhoeddus pan ddefnyddir switshis panig yn unig (gweler y polisi teledu cylch cyfyng).
- Rhaid bod gan y camera dangosfwrdd arwydd UKCA neu CE.
- Os yw'r gyrrwr yn bwriadu gosod camera dangosfwrdd, rhaid i'r gyrrwr dderbyn caniatâd wrth berchennog y cerbyd sy'n meddu ar y drwydded cerbyd hacni neu gerbyd hurio preifat.
- Rhaid i berchennog y cerbyd roi gwybod yn ysgrifenedig i'r Awdurdod Trwyddedu o fewn 5 niwrnod gwaith o osod neu waredu'r camera dangosfwrdd mewn cerbyd trwyddedig. Rhaid i'r perchennog enwi'r cerbyd priodol.
- Ni ddylid defnyddio'r camera dangosfwrdd heb arwyddion darllenadwy clir sy'n wynebu i'r un cyfeiriad y fydd y lluniau'n cael eu tynnu, er enghraifft os yw'r camera dangosfwrdd yn cael ei ddefnyddio er mwyn recordio lluniau o flaen y cerbyd, byddai arwydd ar draws brig y ffenest flaen yn dderbyniol. Ni ddylai unrhyw gamerâu dangosfwrdd nac unrhyw arwyddion na cheblau cysylltiedig amharu ar allu'r gyrrwr i weld.
- Os bydd swyddog awdurdodedig o'r Awdurdod Trwyddedu neu'r Heddlu'n gofyn am fideos a recordiwyd, dylai'r rheolwr data neu berchennog y cerbyd geisio darparu lluniau'r camera dangosfwrdd heb eu golygu cyn gynted ag y bo'n rhesymol bosib, ac ymateb o fewn 7 niwrnod o'r cais ar bob achlysur.

Atodlen 12
Limwsinau Estynedig
Gofynion ac Amodau Cyn-trwyddedu

Bydd limwsinau estynedig yn cydymffurfio â manylion ac amodau cerbydau hurio preifat oni bai fod eithriad wedi'i restru isod.

Eithriadau

1. Gall cerbydau fod yn rhai a yrrir ar y dde neu'r chwith.
2. Gall cerbydau â seddau sy'n wynebu tua'r ochr gael eu hystyried ar gyfer trwyddedu cerbyd hurio preifat.
3. Caniateir i gerbydau gael gwydr lliw trwm yn y ffenestri cefn ar y dde/ochr i mewn. Mae'n rhaid i'r gwydr yn ardal sedd y gyrrwr fodloni gofynion cyfreithiol.
4. Ni fydd rhaid i gerbydau arddangos arwyddion drws neu gefnblat, ond rhaid iddynt arddangos sticer a roddir gan yr Awdurdod Trwyddedu ar y sgrîn wynt flaen.

Gofynion Cyn-trwyddedu

1. Mae'n rhaid i gerbydau feddu ar Dystysgrif Cymeradwyo Cerbyd Unigol (IVA)
2. Rhaid bod gan gerbydau deiars sy'n bodloni'r manylion maint a phwysau.
3. Rhaid bod gan gerbydau uchafswm o 8 sedd i deithwyr (sy'n cynnwys unrhyw sedd i deithiwr yn ardal y gyrrwr)
4. Rhaid bod gwregys diogelwch ar bob sedd sy'n wynebu'r blaen a'r cefn. Nid oes angen gwregys diogelwch ar seddi sy'n wynebu'r ochr.

Amodau

1. Ni chaiff unrhyw seddi yn ardal y gyrrwr (ac eithrio sedd y gyrrwr) eu defnyddio i gludo teithwyr.
2. Caiff yr holl gynwysyddion/boteli eu storio'n ddiogel yn y cerbyd
3. Mae'n rhaid i'r holl lestri yfed fod yn rhai polycarbonad neu ddeunydd tebyg. Ni chaiff llestri yfed gwydr eu defnyddio.
4. Ni chaniateir chwarae unrhyw berfformiad o gyfryngau sydd, o ystyried ei ddosbarthiad oed neu ei gynnwys, yn anaddas ar gyfer oed y teithwyr.
5. Ni chaiff plant dan 16 oed eu cludo oni bai fod oedolyn cyfrifol yn gwmni iddynt.

Atodlen 13

Amodau ar gyfer Trwyddedu Gweithredwyr Hurio Preifat

1. Caiff adeilad y gweithredwr, lle mae'n agored i'r cyhoedd, ei gadw'n lân, wedi'i wresogi, ei awyru a'i oleuo'n ddigonol.
2. Bydd y gweithredwr yn sicrhau bod unrhyw ardal aros i'w defnyddio gan ddarpar hurwyr yn cynnwys seddi digonol wedi'u clustogi neu eu gorchuddio'n iawn.
3. Bydd y gweithredwr yn sicrhau, lle bo unrhyw ardal neu ystafell aros i deithwyr, ei bod yn cael ei chadw ar wahân yn ffisegol i unrhyw ardal orffwyr i yrwyr a'r ystafell weithrediadau.
4. Bydd y gweithredwr yn sicrhau nad yw aelodau o'i staff, gyrwyr a pherchnogion cerbydau yn ymgynnull mewn unrhyw ardal neu ystafell aros i deithwyr.

Y cerbyd a gyrwyr

5. Bydd y gweithredwr yn cadw rhestr gyfredol o'r holl yrwyr a thrwyddedau cerbydau sy'n cynnwys rhifau cofrestru, rhifau plât a manylion unrhyw arwyddion galw ar y radio.
6. Bydd y gweithredwr yn sicrhau bod gan yr holl gerbydau trwyddedig, gan gynnwys y rhai nad yw'r gweithredwr yn berchen arnynt, yr yswiriant hurio preifat priodol ar bob adeg, a bod y cerbydau'n cael eu defnyddio i fodloni archebion a wneir drwy'r gweithredwr.

Cyfarpar

7. Bydd y gweithredwr yn darparu cyfleusterau ffôn addas a digon o staff i roi gwasanaeth effeithlon i'r cyhoedd gan ddefnyddio cyfleusterau'r gweithredwr.
8. Cedwir radio a chyfarpar cyfrifiaduron y gweithredwr mewn cyflwr gweithredol da a chaiff unrhyw ddiffygion eu hatgyweirio'n ddi-oed.

Archebu

9. Bernir bod pob contract hurio ar gyfer cerbyd hurio preifat wedi'i wneud â'r gweithredwr, boed y cerbyd hwnnw wedi'i ddarparu gan y gweithredwr hwnnw neu beidio.
10. Bydd y gweithredwr yn cadw cofnod o'r holl droeon y caiff cerbyd ei hurio mewn trefn gronolegol ar system gyfrifiadurol neu mewn llyfr wedi'i rwymo, y bydd ei dudalennau wedi'u rhifo.
11. Bydd pob cofnod hurio'n cynnwys yr wybodaeth ganlynol:
 - a. Amser a dyddiad hurio;
 - b. Sut aed ati i hurio'r cerbyd;
 - c. Man casglu;
 - d. Cyrchfan
 - e. Enw'r huriwr
 - f. Y cerbyd a ddefnyddir
 - g. Enw'r gyrrwr
 - h. Manylion unrhyw is-gontract i weithredwr arall
12. Bydd y gweithredwr yn cadw'r holl gofnodion hurio am o leiaf chwe mis a bydd y gweithredwr yn darparu unrhyw wybodaeth neu gofnodion ar gais swyddog yr heddlu neu swyddog awdurdodedig y cyngor.
13. Bydd y gweithredwr yn hysbysu'r cyngor o unrhyw gollfarn sydd ganddo, gan gynnwys rhai traffig a throseddol, cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol, ac ym mhob achos, o fewn 72 awr.
14. Pan fydd y gweithredwr yn derbyn cais i hurio cerbyd, bydd y gweithredwr, oni bai y caiff ei atal gan achos digonol, yn sicrhau bod y cerbyd hurio preifat yn mynd i'r lle a drefnwyd ar yr amser a drefnwyd.

CYNGOR BWRDEISTREF SIROL CASTELL-NEDD PORT
TALBOT

IS-DDEDDFAU
Mewn perthynas â cherbydau hacni

Gwnaed y rhain o dan Adran 68 Deddf Cyfrifoldebau Heddluoedd
Trefol 1847 ac adran 171 Deddf Iechyd Cyhoeddus 1875, gan Gyngor
Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot mewn perthynas â
cherbydau hacni ym Mwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot

IS-DDEDDFAU

Gwnaed y rhain o dan Adran 68 Deddf Cyfrifoldebau Heddluoedd Trefol 1847 ac adran 171 Deddf Iechyd Cyhoeddus 1875, gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot mewn perthynas â cherbydau hacni ym Mwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot

DIFFINIADAU

- 1 Drwy'r is-ddeddfau hyn mae "y cyngor" yn golygu Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot.

Darpariaethau sy'n rheoleiddio'r modd y mae rhif pob cerbyd hacni yn cyfateb â rhif ei drwydded yn cael eu harddangos.

- 2 Bydd rhaid i berchennog cerbyd hacni sicrhau bod y platiau a'r arwyddion drws a ddarperir gan y cyngor, y bydd rhif y drwydded a roddwyd mewn perthynas â'r cerbyd wedi'i nodi arnynt, wedi'u gosod yn barhaol ar y cerbyd yn y modd canlynol sef:
 - (a) Y plât allanol i'w osod yn barhaol ar gefn y cerbyd mewn safle amlwg lle mae'n ddarllenadwy a lle caiff ei weld yn hawdd
 - (b) Y plât mewnol i'w osod y tu mewn i'r cerbyd mewn safle lle mae'n hawdd i deithwyr ei weld.
 - (c) Arwyddion drws i'w gosod yn barhaol ar ddrysau blaen ochr i mewn ac ochr allan y cerbyd.
- 3 Ni fydd perchennog neu yrrwr cerbyd hacni'n gwneud y canlynol:
 - (a) Achosi neu ganiatáu'n fwriadol neu drwy esgeulustod i blatiau neu arwyddion drws o'r fath gael eu tynnu ymaith neu eu cuddio rhag i'r cyhoedd eu gweld pan fydd y cerbyd yn sefyll neu'n cael ei yrru;
 - (b) Achosi neu ganiatáu i'r cerbyd sefyll neu gael ei yrru pan fydd unrhyw arwyddion drws neu blatiau o'r fath wedi'u difwyno fel nad oes unrhyw fanylion yn ddarllenadwy.

- (c) Achosi neu ganiatáu i unrhyw blât, arwydd, sticer, farc, arwyddlun neu fotiff gael ei osod naill ai y tu allan neu'r tu mewn i gerbyd ac eithrio'r hyn sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith neu wedi'i gymeradwyo gan y cyngor.

Darpariaethau sy'n rheoli sut bydd cerbydau hacni'n cael eu rhoi neu eu darparu

4 Bydd perchennog cerbyd hacni'n:

- (a) darparu ffyrdd digonol y gall person yn y cerbyd gyfathrebu â'r gyrrwr drwyddynt;
- (b) sicrhau bod y to neu'r gorchudd yn ddwrglos;
- (c) darparu unrhyw ffenestri angenrheidiol a modd o agor a chau o leiaf un ffenest ar bob ochr;
- (ch) sicrhau bod y seddi wedi'u clustogi neu eu gorchuddio'n briodol;
- (d) sicrhau bod carped, mat neu orchudd addas arall ar y llawr;
- (dd) sicrhau bod y gosodiadau a'r celfi'n gyffredinol yn cael eu cadw mewn cyflwr glân a'u cynnal a'u cadw'n dda ac yn addas ar gyfer gwasanaethu'r cyhoedd ym mhob ffordd;
- (e) darparu ffordd o sicrhau bagiau os yw'r cerbyd wedi'i llunio i gludo bagiau;
- (f) darparu diffoddiadur tân a phhecyn cymorth cyntaf yn y cerbyd;
- (ff) darparu o leiaf dau ddrws at ddefnydd pobl a gludir yng nghefn cerbyd o'r fath ac un drws i bobl a gludir yn nhu blaen y cerbyd, gyda ffordd ar wahân i'r gyrrwr fynd i mewn ac allan ohono.

5 Bydd perchennog y cerbyd hacni'n darparu cloc taci wedi'i lunio, ei osod a'i gynnal mewn modd sy'n cydymffurfio â'r gofynion canlynol:

- (a) gosodir dyfais yn y cloc tacsî a fydd, wrth iddo weithredu, yn peri i beirianwaith y cloc tacsî weithredu gan beri i'r gair HIRED ymddangos ar wyneb y cloc tacsî;
- (b) gall dyfais o'r fath gael ei gloi yn y fath fodd fel na fydd peirianwaith y cloc tacsî'n gweithredu, ac ni fydd pris yn cael ei gofnodi ar wyneb y cloc tacsî pan na fydd y cerbyd wedi'i hurio;
- (c) pan fydd peirianwaith y cloc tacsî'n gweithredu, cofnodir pris ar wyneb y tacsî mewn ffigurau darllenadwy nad yw'n fwy na'r gyfradd neu'r pris y mae hawl gan y perchennog neu yrrwr y tacsî ofyn amdano a'i gymryd am hurio'r cerbyd o ran amser yn ogystal â phellter, yn unol â'r pris a bennwyd gan y cyngor ar ran hynny;
- (ch) bydd y gair "FARE" wedi'i brintio ar wyneb y cloc tacsî mewn llythrennau plaen fel a wnelo hyn yn glir â'r pris a nodir arno;
- (d) gosodir y cloc tacsî fel bod yr holl llythrennau a'r ffigurau ar yr wyneb yn gwbl weladwy ar bob adeg i unrhyw berson a gludir yn y cerbyd, ac i'r diben hwnnw, gall y llythrennau a'r ffigurau gael eu goleuo'n addas yn ystod unrhyw gyfnod hurio; a
- (dd) bydd y cloc tacsî a'r holl osodiadau'n cael eu gosod ar y cerbyd â seliau neu ddyfeisiau eraill fel na fydd yn ymarferol i unrhyw berson ymyrryd â hwy ac eithrio drwy dorri, ddifrodi neu ddadleoli'r seliau neu'r dyfeisiau eraill yn barhaol.

Darpariaeth mewn perthynas ag ymddygiad perchnogion a gyrrwyr cerbydau hacni sy'n cael eu gyrru yn ardal y cyngor yn eu swyddi niferus a phennu a ddylai gyrrwyr o'r fath wisgo unrhyw fathodynau a pha fathodynau fyddai'r rheini

6 Bydd gyrrwr cerbyd hacni'n gwneud y canlynol:

- (a) wrth sefyll neu yrru cerbyd, yn cadw'r cloc tacsî wedi'i osod yn unol â'r is-ddeddf ar gyfer hynny, wedi'i gloi ar y pwynt hwnnw lle nad oes pris wedi'i nodi ar bris y cloc tacsî.

- (b) Cyn dechrau taith y codir pris amdani yn ôl yr amser yn ogystal â'r pellter, yn dechrau peirianwaith y cloc tacsî drwy symud y ddyfais fel bod y gair "HIRED" yn ddarllenadwy ar wyneb y cloc tacsî, a gweithredu peirianwaith y cloc tacsî tan ddiwedd y cyfnod llogi; a
 - (c) sicrhau bod deial y cloc tacsî'n cael ei oleuo'n iawn drwy unrhyw ran o'r hurio sydd yn ystod oriau'r nos (fel y diffinnir at ddibenion Rheoliadau Goleuo Cerbydau Ffyrdd 1989 neu ar ôl hynny fel y diwygiwyd gan unrhyw ddeddfwriaeth ddilynol) a hefyd ar unrhyw adeg arall ar gais yr huriwr.
- 7 Ni fydd perchennog neu yrrwr cerbyd hacni'n ymyrryd ag unrhyw gloc tacsî sydd yn y cerbyd, nac yn caniatáu i berson arall ymyrryd ag ef, na'r gosodiadau, nac unrhyw seliau a osodir arno.
- 8 Bydd gyrrwr y cerbyd hacni, wrth yrru'r cerbyd mewn unrhyw stryd, heb iddo gael ei hurio, yn:
- (a) gyrru ar gyflymder rhesymol i un o'r safleoedd tacsîs a ddarperir gan y cyngor ar ei ran;
 - (b) os bydd y safle, ar yr amser cyrraedd, wedi'i llenwi gan nifer llawn y cerbydau sydd wedi'u hawdurdodi i barcio yno, symud ymlaen i safle tacsîs arall;
 - (c) wrth gyrraedd safle tacsîs lle nad yw'r nifer llawn o gerbydau a awdurdodir i fod yno wedi parcio yno, parcio'r cerbyd yn syth y tu ôl i gerbyd neu gerbydau ar y safle, i wynebu'r un cyfeiriad, ac aros yn y cerbyd a bod yn barod i gael ei hurio ar unwaith gan unrhyw berson;
 - (ch) o bryd i'w gilydd pan fydd unrhyw gerbyd arall yn syth o'i flaen yn cael ei yrru i ffwrdd neu'n symud ymlaen, yn symud ei gerbyd ymlaen er mwyn llenwi'r man lle bu'r cerbyd a yrrodd i ffwrdd neu a symudodd ymlaen yn flaenorol.
- 9 Ni fydd perchennog neu yrrwr cerbyd hacni, wrth sefyll neu yrru cerbyd, drwy alw neu fel arall, yn poeni unrhyw berson i hurio cerbyd o'r fath ac ni fydd yn defnyddio gwasanaethau unrhyw berson arall at y diben hwn.

- 10 Bydd gyrrwr cerbyd hacni'n ymddwyn mewn ffordd foesgar a gweddus a bydd yn cymryd yr holl ragofalon rhesymol i sicrhau diogelwch pobl sy'n cael eu cludo neu'n mynd i mewn neu'n gadael cerbyd.
- 11 Bydd gyrrwr neu berchennog cerbyd hacni sydd wedi'i hurio neu gytuno i fod gyda'r cerbyd mewn man ac amser y cytunwyd arnynt, oni fydd rheswm digonol dros ei oedi neu ei atal, fod â'r cerbyd yn y cyfryw le yn brydlon.
- 12 Ni fydd gyrrwr neu berchennog cerbyd hacni'n cludo mwy o bobl na'r nifer a nodir ar y plât a osodwyd y tu allan i'r cerbyd, nac yn caniatáu i hynny ddigwydd.
- 13 Bydd y bathodyn a ddarperir gan y cyngor a'i roi i yrrwr cerbyd hacni yn cael ei wisgo gan y gyrrwr, pan fydd yn sefyll neu'n gyrru'r tacsî, ac ar ôl ei hurio, mewn lleoliad lle mae'n gwbl weladwy.
- 14 Bydd unrhyw ail fathodyn a ddarperir gan y cyngor a'r roi i yrrwr cerbyd hacni yn cael ei arddangos yn y cerbyd pan fydd yn sefyll neu'n cael ei yrru, ac ar ôl ei hurio, mewn safle amlwg fel ei fod yn gwbl weladwy i'r holl deithwyr.
- 15 Bydd gyrrwr cerbyd hacni'n sicrhau na fydd unrhyw set radio a osodwyd yn y cerbyd neu unrhyw osodiad i chwarae cerddoriaeth yn cael ei weithredu mewn modd a fydd yn cythruddo pobl o ganlyniad i ddefnydd mynych, parhaus neu uchel. Bydd unrhyw gyfarpar (ac eithrio ar gyfer derbyn negeseuon) yn cael ei ddiffodd os bydd yr huriwr yn gofyn am hynny.
- 16 Rhaid i yrrwr cerbyd hacni roi gwybod i'r cyngor, o fewn 3 diwrnod gwaith, os yw ei drwydded neu fathodyn wedi mynd ar goll neu wedi'i ddwyn.
- 17 Rhaid i yrrwr cerbyd hacni ddychwelyd ei fathodyn i'r cyngor o fewn 7 diwrnod gwaith i'r dyddiad dod i ben neu os bydd ei drwydded gyrru wedi'i hatal neu ei ddirymu.

- 18 Ni fydd gyrrwr cerbyd hacni'n defnyddio corn y cerbyd i dynnu sylw cwsmer wrth gyrraedd i'w godi.
- 19 Rhaid i yrrwr cerbyd hacni wisgo'n briodol mewn dillad glân addas, ac esgidiau addas yn unol ag unrhyw gyfarwyddyd neu gôd gwisg a fabwysiadwyd gan y cyngor.
- 20 Ni fydd gyrrwr cerbyd hacni, ar ôl ei hurio, yn yfed na bwyta yn y cerbyd.
- 21 Bydd gyrrwr cerbyd hacni wrth gael ei rybuddio neu ei euogfarnu o unrhyw drosedd yn ystod cyfnod ei drwydded, yn rhoi gwybod i'r cyngor, yn ysgrifenedig, o fewn 5 niwrnod gwaith am rybudd neu euogfarn o'r fath.
- 22 Bydd gyrrwr cerbyd hacni'n hysbysu perchennog y cerbyd ar unwaith os bydd y diffoddiadur tân a ddarparwyd i'w ddefnyddio yn y cerbyd wedi'i ddefnyddio at unrhyw ddiben.
- 23 Bydd perchennog neu yrrwr cerbyd hacni'n dangos tystysgrif yswiriant gyfredol pan fydd Heddwlas neu swyddog awdurdodedig y cyngor yn gofyn i'w gweld.
- 24 Ni fydd gyrrwr cerbyd hacni'n cludo unrhyw berson arall, nac yn caniatáu i hynny ddigwydd, heb ganiatâd yr huriwr ar y daith honno,
- 25 Rhaid i berchennog a gyrrwr cerbyd hacni hysbysu'r cyngor, yn ysgrifenedig, ac o fewn 5 niwrnod gwaith, am unrhyw newid i enw neu gyfeiriad.
- 26 Bydd gyrrwr cerbyd hacni, pan fydd y person sy'n hurio neu'n ceisio hurio'r cerbyd yn gofyn iddo, yn:-
- (a) cludo nifer rhesymol o fagiau, siopa, neu eitemau tebyg;
 - (b) rhoi cymorth rhesymol wrth lwytho a dadlwytho bagiau; ac
 - (c) yn rhoi cymorth rhesymol wrth eu symud i neu o fynedfa unrhyw adeilad, orsaf neu fan lle mae'n codi neu'n osod person i lawr.

- 27 Bydd hawl gan berchennog neu yrrwr cerbyd hacni hawlio swm nad yw'n fwy na'r hyn a gymeradwyir gan y cyngor, gan unrhyw berson sy'n baeddu'r cerbyd yn y fath fodd y mae'n rhaid glanhau neu fygdarthu'r tu mewn i'r cerbyd.

Darpariaethau i sicrhau bod unrhyw eiddo a adewir ar ddamwain mewn cerbydau hacni'n cael ei warchod a'i ailddanfôn, a phennu taliadau ar gyfer hynny

- 28 Bydd perchennog neu yrrwr cerbyd hacni, yn syth ar ôl i'r cyfnod hurio ddod i ben neu cyn gynted ag y mae'n ymarferol wedi hynny, yn chwilio'r cerbyd yn ofalus am unrhyw eiddo y gellir fod wedi'i adael yno ar ddamwain.
- 29 Bydd perchennog neu yrrwr cerbyd hacni, os bydd unrhyw eiddo wedi'i adael ar ddamwain ynddo gan berson a gafodd ei gludo yn y cerbyd neu a ganfuwyd ganddo neu ei roi iddo, yn:-
- (a) ei gludo cyn gynted â phosib a sut bynnag o fewn pedair awr ar hugain os nad yw wedi'i hawlio'n gynt na hynny gan neu ar ran ei berchennog, i unrhyw orsaf heddlu yn ardal y cyngor, a'i adael dan warchodaeth y swyddog yng ngofal yr orsaf wrth dderbyn derbynneb ganddo amdano, a
 - (b) bydd ganddo hawl i dderbyn swm o arian gan y person y bydd yr eiddo'n cael ei ailddanfôn iddo sydd gyfwerth â phum ceiniog o bob punt o'i werth amcangyfrifedig (neu'r pris ar gyfer y pellter o'r man lle darganfuwyd yr eiddo i orsaf yr heddlu, p'un bynnag yw'r mwyaf) ond heb fod yn fwy na phum punt.

Darpariaethau ar gyfer pennu cyfraddau neu brisiau i'w talu gan gerbydau hacni yn ardal y cyngor a sicrhau cyhoeddi'n briodol brisiau o'r fath

- 30 Bydd hawl gan berchennog neu yrrwr cerbyd hacni ofyn am, a chymryd y gyfradd neu'r pris a gymeradwywyd gan y cyngor am hurio'r cerbyd. Caiff y gyfradd neu'r pris ei gyfrifo drwy gyfuniad o amser a phellter oni bai bod yr huriwr yn dweud ar ddechrau'r cyfnod hurio ei fod am dalu

yn ôl yr amser. Os bydd cerbyd hacni a chanddo gloc tacsï yn cael ei hurio bob amser drwy gyfuniad o amser a phellter, ni fydd hawl gan y perchennog neu'r gyrrwr ofyn am na chymryd tâl sy'n fwy na'r hyn a gofnodir ar wyneb y cloc tacsï, ac eithrio unrhyw brisiau ychwanegol a awdurdodwyd gan y cyngor efallai na fydd yn bosib eu dangos ar wyneb y cloc tacsï.

- 31 Bydd perchennog cerbyd hacni'n sicrhau bod y rhestr brisiau a bennwyd gan y cyngor yn cael ei dangos y tu mewn i'r cerbyd, mewn llythrennau a ffigurau gweladwy.
- 32 Bydd perchennog neu yrrwr cerbyd hacni'n sicrhau na fydd yn fwriadol neu drwy esgeulustod yn peri i'r llythrennau neu'r ffigurau yn y rhestr sy'n datgan y prisiau gael eu cuddio na bod yn annarllenadwy ar unrhyw adeg wth i'r cerbyd cael ei yrru neu pan fydd wedi'i hurio.

Cosbau

- 33 Bydd pob person sy'n troseddu yn erbyn unrhyw un o'r is-ddeddfau hyn yn atebol ar gollfarn ddiannod i ddirwy nad yw'n fwy na Lefel 2 D ar y Raddfa Safonol ac yn achos trosedd barhaus, i ddirwy ychwanegol nad yw'n fwy na £2 am bob diwrnod y mae'r drosedd yn parhau ar ôl yr euogfarn.

Diddymiadau

- 34 Is-ddeddfau a wnaed gan Gyngor Bwrdeistref Dyffryn Lliw ar yr ail ddiwrnod ar hugain o Fedi 1988, ac a gadarnhawyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Drafnidiaeth ar y diwrnod 1af o Ebrill 1989.

Is-ddeddfau a wnaed gan y Maer, Henaduriaid a Bwrdeisiaid Bwrdeistref Castell Nedd ar y chweched diwrnod ar hugain o Ebrill 1949 ac a gadarnhawyd gan Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref ar y diwrnod 1af o Awst 1949.

Is-ddeddfau a wnaed gan Gyngor Dosbarth Gwledig Castell-nedd ar yr 8fed diwrnod o Chwefror 1956 ac a gadarnhawyd

gan Ysgrifennydd Gwladol y Swyddfa Gartref ar y diwrnod
1af o Fehefin 1956.

Is-ddeddfau a wnaed gan Fwrdeistref Afan ar y Sed diwrnod
o Fawrth 1981 ac a gadarnhawyd gan Ysgrifennydd Gwladol
y Swyddfa Gartref ar y diwrnod 1af o Fai 1981.

Gosodwyd Sêl Gyffredin Castell-nedd Port Talbot ar hyn ar y diwrnod hwn o 22 Rhagfyr 2011 gerbron:-

David Michael

David Michael
Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd
Swyddog Priodol

Cadarnheir yr is-ddeddfau uchod gan Lywodraeth Cymru, a dânt i rym ar y diwrnod o 16 Medi 2014

Llofnodwyd gydag Awdurdod Gweinidiog Llywodraeth Leol a Chymunedau, un o'r Gweinidogion Cymraeg
~~Pennaeth Trafnidiaeth Cyfunol~~ *Dirhng Cyfarwyddwr Trafnidiaeth Cyhoeddus*
Llywodraeth Cymru.